

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΟΛΥΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Άρθρο 1

Τροποποίηση ν. 4608/2019 (Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και προσέλκυση Στρατηγικών Επενδύσεων και άλλες διατάξεις)

1. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του ν. 4608/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«ε) «Αυτοδίκαια εντασσόμενες Στρατηγικές Επενδύσεις», όπως οι επενδύσεις του ν. 3389/2005 (Α' 232) που έχουν εγκριθεί από τη Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ και οι επενδύσεις του άρθρου 8 του ν. 4271/2014 (Α' 144) για τα Ευρωπαϊκά Ενεργειακά Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος - Projects of Common Interest (PCI).»

2. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 4608/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τις επενδύσεις της περίπτωσης β' και της υποπερίπτωσης ββ' της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 10, ο ανώτατος επιτρεπόμενος συντελεστής δόμησης που προβλέπεται στην περίπτωση β' της παρ. 1 του Κεφαλαίου Γ' του άρθρου 11 του ν. 3986/2011 (Α' 152) ορίζεται σε 0.6.»

3. Στο ρθρο 11 του ν. 4608/2019 προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

« 4. Για την πραγματοποίηση Στρατηγικών Επενδύσεων επιτρέπονται συγκεκριμένες και ειδικές παρεκκλίσεις από τους ισχύοντες όρους και περιορισμούς δόμησης της περιοχής για λόγους υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος όπως αυτοί προσδιορίζονται και εξειδικεύονται στο άρθρο 10 παρ.1, εφόσον κρίνεται απαραίτητο για την πραγματοποίηση της επένδυσης. Η αιτιολόγηση και η σχετική τεκμηρίωση γίνονται με ευθύνη του φορέα της επένδυσης, συνυποβαλλόμενες με το φάκελο του άρθρου 16 και εγκρίνονται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 13 του παρόντος.»

4. Η παράγραφος 5 του Άρθρου 13 του ν. 4608/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας της παραγράφου 1, η αρμοδιότητα έκδοσης κάθε άδειας, με εξαίρεση των αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας Στρατηγικών Επενδύσεων, η αρμοδιότητα έκδοσης των οποίων ρυθμίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1α, μπορεί να μεταφέρεται στον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ο οποίος, μετά από εισήγηση της Γενικής Γραμματείας Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, βεβαιώνει την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, και είτε αιτιολογημένα εκδίδει τη σχετική άδεια λαμβάνοντας υπόψη την αίτηση, τα στοιχεία του

φακέλου και τις κείμενες διατάξεις, είτε αιτιολογημένα την απορρίπτει εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός.»

5. Στο Άρθρο 13 του ν. 4608/2016 προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας της παραγράφου 1 ή η μη εμπρόθεσμη αποστολή από τις περιφερειακές ή άλλες υπηρεσίες προς την αρμόδια αδειοδοτούσα αρχή εγκρίσεων, εισηγήσεων ή γνωμοδοτήσεων σύμφωνα με την παράγραφο 4 αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα που καταλογίζεται τόσο στον αρμόδιο υπάλληλο όσο και στον προϊστάμενο της εκάστοτε αδειοδοτικής ή γνωμοδοτικής υπηρεσίας, ο οποίος ορίζεται εκ του νόμου ως το καθ' ύλην αρμόδιο όργανο για την υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα νόμο. Οι κυρώσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. επιβάλλονται στην περίπτωση αυτή με κατώτατη πειθαρχική ποινή αυτή της προσωρινής παύσης τριών (3) μηνών.»

6. Στο Άρθρο 19 του ν. 4608/2019 προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«Ως προς την υπαγωγή επενδυτικής πρότασης σε μια από τις κατηγορίες του άρθρου 10 και τη συνδρομή των προϋποθέσεων χαρακτηρισμού αυτής ως Στρατηγικής Επένδυσης, εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής και αποκλείεται η αναδρομική ισχύς μεταγενέστερων νόμων που προβλέπουν αυστηρότερα κριτήρια για το χαρακτηρισμό επένδυσης ως Στρατηγικής.».

7. Η παράγραφος 3 του Άρθρου 12 του ν. 4608/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι επιλέξιμες δαπάνες των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 του παρόντος προσδιορίζονται με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 14 του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αριθμ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (L 187) και θα εξειδικεύονται με την απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 20»

8. Στην παράγραφο 1 του Άρθρου 16 του ν. 4608/2019 προστίθεται περίπτωση (η) ως εξής:

«(η) Αναλυτική περιγραφή των αιτούμενων ενισχύσεων και των σχετικών δαπανών καθώς και τα απαραίτητα στοιχεία προς απόδειξη της πλήρωσης των κατά περίπτωση εφαρμοζόμενων προϋποθέσεων συμβατότητας του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αριθμ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (L 187), μόνο στην περίπτωση που η αίτηση χαρακτηρισμού του επενδυτικού σχεδίου ως Στρατηγικής Επένδυσης περιλαμβάνει και αίτηση χορήγησης ενισχύσεων των άρθρων 12 και 14».»

9. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του Άρθρου 20 του ν. 4608/2019 αντικαθίσταται ως εξής:

«Μετά την έκδοση της προβλεπόμενης στο άρθρο 10 απόφασης χαρακτηρισμού της επένδυσης ως Στρατηγικής, εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, με την οποία χορηγούνται και εξειδικεύονται οι ενισχύσεις των άρθρων 12 και 14 κατά περίπτωση».

10. Η παράγραφος 2 του Άρθρου 20 του ν. 4608/2019 διαγράφεται και η παράγραφος 3 του ίδιου Άρθρου αναριθμείται σε 2.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ 4399/2016 (Α' 117), 3908/2011 (Α' 8), 3299/2004 (Α' 261) ΚΑΙ 2601/1998 (Α' 81)

Άρθρο 2

1. Στην υποπαράγραφο Β της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4399/2016 διαγράφεται η αναφορά «-53- Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες».

2. Στην υποπαράγραφο Β της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4399/2016 αντικαθίσταται η αναφορά «-05- (Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη) έως και -09- (Υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης)» ως εξής:

«-05- (Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη) και -06- (Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου)».

3. Η δεύτερη παράγραφος 10 του άρθρου 16 του ν. 4399/2016, αναριθμείται σε 11 και αντικαθίσταται ως εξής:

«11. Μετά από αίτηση του φορέα του επενδυτικού σχεδίου, συνοδευόμενη από τα δικαιολογητικά που ορίζονται στην περίπτωση α' του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 3, δύναται να πιστοποιηθεί η υλοποίηση του πενήντα τοις εκατό (50%) του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του επενδυτικού σχεδίου και να ενεργοποιηθεί η διαδικασία καταβολής της ενίσχυσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 20, χωρίς εξέταση του αιτήματος από την Υπηρεσία, κατ' επιλογή του φορέα. Στην περίπτωση αυτή, μαζί με τα ανωτέρω δικαιολογητικά υποβάλλονται μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων σχετικές βεβαιώσεις υλοποίησης του πενήντα τοις εκατό (50%) υπογεγραμμένες από ορκωτό ελεγκτή-λογιστή ή ελεγκτική εταιρεία της παραγράφου 12, και, όπου απαιτείται από το είδος και τους όρους υπαγωγής της επένδυσης, πολιτικό μηχανικό, μηχανολόγιο μηχανικό ή άλλης επαγγελματικής ειδικότητας πρόσωπο. Η αρμόδια Υπηρεσία ελέγχει την υποβολή των προαναφερόμενων βεβαιώσεων και εισηγείται την έκδοση σχετικής απόφασης. Στην περίπτωση αυτή, δεν απαιτείται καταβολή του παράβολου της παραγράφου 7. Η πιστοποίηση της υλοποίησης του πενήντα τοις εκατό (50%) με την ως άνω διαδικασία υπόκειται σε δειγματοληπτικό έλεγχο, σύμφωνα με την παράγραφο 4. Σε περίπτωση που κατά τον ως άνω έλεγχο διαπιστωθούν αποκλίσεις και ανακριθείς δηλώσεις σε σχέση με όσα έχουν αναρτηθεί στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων, επιβάλλονται κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 23 του ν. 4399/2016 και τις αντίστοιχες διατάξεις των λοιπών επενδυτικών νόμων, εφόσον πρόκειται για επενδυτικά σχέδια που έχουν υπαχθεί σε αυτούς.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, οι απαιτούμενες ειδικότητες των επαγγελματιών που υπευθύνως βεβαιώνουν για την υλοποίηση της επένδυσης σύμφωνα με τον ν. 4399/2016, το περιεχόμενο των βεβαιώσεων

υλοποίησης του πενήντα τοις εκατό (50%), καθώς και κάθε αναγκαία ρύθμιση για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

Όπου στις διατάξεις του ν. 4399/2016 γίνεται αναφορά στην υλοποίηση του πενήντα τοις εκατό (50%) του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του επενδυτικού σχεδίου, αυτή δύναται να πιστοποιείται και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα παράγραφο.

Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα επενδυτικά σχέδια του ν. 3908/2011, του ν. 3299/2004 και του ν. 2601/1998.»

4. Στο άρθρο 16 του ν. 4399/2016 προστίθεται παράγραφος 12 ως εξής:

«12. Μετά από αίτηση του φορέα του επενδυτικού σχεδίου, συνοδευόμενη από τα δικαιολογητικά που ορίζονται στην περίπτωση β' του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 3, δύναται να πιστοποιηθεί η ολοκλήρωση και έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης για την καταβολής της ενίσχυσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 20, χωρίς εξέταση του αιτήματος από την Υπηρεσία, κατ' επιλογή του φορέα.

Στην περίπτωση αυτή, μαζί με τα ανωτέρω δικαιολογητικά υποβάλλεται μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων λεπτομερής έκθεση ελέγχου περί ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, υπογεγραμμένη από ορκωτό ελεγκτή-λογιστή ή ελεγκτική εταιρεία που είναι εγγεγραμμένος/η στο Δημόσιο Μητρώο του άρθρου 14 του ν. 4449/2017 και που διαθέτει ασφαλιστική κάλυψη επαγγελματικής ευθύνης ποσού τουλάχιστον [1.000.000] Ευρώ ανά συμβάν και συνολικού ποσού τουλάχιστον [5.000.000] Ευρώ ετησίως. Η ανωτέρω έκθεση συντάσσεται από τον ορκωτό ελεγκτή-λογιστή ή την ελεγκτική εταιρεία μετά από σχετική αξιολόγηση της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης και από πολιτικό μηχανικό, καθώς και, όπου απαιτείται από το είδος και τους όρους υπαγωγής της επένδυσης, από μηχανολόγιο μηχανικό ή άλλης επαγγελματικής ειδικότητας πρόσωπο των οποίων σχετικές βεβαιώσεις συνυποβάλλονται με την έκθεση ελέγχου. Η αρμόδια Υπηρεσία διαπιστώνει την πληρότητα της έκθεσης ελέγχου και, εφόσον με αυτήν βεβαιώνεται ανεπιφύλακτα η ολοκλήρωση και έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, εισηγείται την έκδοση της σχετικής απόφασης. Σε περίπτωση που η έκθεση ελέγχου διαπιστώνει ελλείψεις στην υπό έλεγχο επένδυση, εφαρμόζονται αναλογικά οι περιπτώσεις β και δ της παραγράφου 6 του άρθρου 16, αντίστοιχα. Στην κατά τα ως άνω διαδικασία πιστοποίησης της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης δεν απαιτείται καταβολή του παράβολου της παραγράφου 7.

Η πιστοποίηση της ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης σύμφωνα με την ως άνω διαδικασία υπόκειται σε δειγματοληπτικό έλεγχο που διενεργείται από τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από: α) έναν υπάλληλο της αρμόδιας Υπηρεσίας που ορίζεται με απόφαση των αρμόδιων οργάνων της παραγράφου 3 του άρθρου 14, β) ένα μέλος που ορίζεται από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων και γ) ένα μέλος που ορίζεται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας. Το πόρισμα της τριμελούς επιτροπής κοινοποιείται στην αρμόδια Υπηρεσία.

Σε περίπτωση που κατά τον ως άνω δειγματοληπτικό έλεγχο διαπιστωθούν αποκλίσεις και ανακριβείς δηλώσεις σε σχέση με όσα έχουν αναρτηθεί στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων, επιβάλλονται κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 23 του ν. 4399/2016

ή τις αντίστοιχες διατάξεις των λοιπών επενδυτικών νόμων, εφόσον πρόκειται για επενδυτικά σχέδια που έχουν υπαχθεί σε αυτούς.

Στους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές ή ελεγκτικές εταιρείες που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή και παραβαίνουν τις διατάξεις ως προς την πληρότητα της έκθεσης ελέγχου καθώς επίσης και ως προς την βεβαίωση ολοκλήρωσης της επένδυσης και παραγωγικής λειτουργίας αυτής, επιβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, διοικητικό πρόστιμο ύψους από δέκα χιλιάδες (10.000) Ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) Ευρώ, ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή. Επίσης, με την ίδια απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, μπορεί να επιβάλλονται και οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 35 παράγραφος 10 περιπτώσεις στ' και ζ' του ν. 4449/2017.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, οι απαιτούμενες ειδικότητες των επαγγελματιών που πιστοποιούν την ολοκλήρωση και έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης σύμφωνα με τον ν. 4399/2016, το ελάχιστο περιεχόμενο της ως άνω έκθεσης ελέγχου και των βεβαιώσεων ως προς την ολοκλήρωση της επένδυσης και έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας αυτής, ο τρόπος λειτουργίας και καθορισμού της αποζημίωσης της ανωτέρω τριμελούς επιτροπής καθώς και κάθε αναγκαία ρύθμιση για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

Όπου στις διατάξεις του ν. 4399/2016 γίνεται αναφορά στην ολοκλήρωση και έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης, αυτή δύναται να πιστοποιείται και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 12 του άρθρου 16 του ν. 4399/2016.

Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα επενδυτικά σχέδια του ν. 3908/2011, του ν. 3299/2004 και του ν. 2601/1998.»

5. Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 58 του ν. 4609/2019 καταργούνται.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΝΙΑΙΟΣ ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Άρθρο 3

Ορισμός

Ως «Ενιαίος Ψηφιακός Χάρτης», για τους σκοπούς του παρόντος νόμου και των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του, νοείται η ενιαία αποτύπωση του συνόλου των γεωχωρικών δεδομένων του άρθρου 9 του παρόντος κατά τρόπο δημόσια και δωρεάν προσβάσιμο στο κοινό, μέσω διαδικτύου.

Άρθρο 4

Αρμόδια όργανα

1. Αρμόδιοι για την ανάπτυξη, τήρηση, ενημέρωση και λειτουργία του Ενιαίου Ψηφιακού Χάρτη ορίζονται οι Υπουργοί Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

2. Οι Υπουργοί Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης δύνανται να αναθέτουν την ανάπτυξη, τήρηση, ενημέρωση και λειτουργία του Ενιαίου Ψηφιακού Χάρτη σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή και σε ιδιωτικό φορέα που έχει την αναγκαία τεχνογνωσία.

3. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείων Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ή – σε περίπτωση εφαρμογής της ανωτέρω παραγράφου 2, ο φορέας στον οποίο ανατίθεται η ανάπτυξη, τήρηση, ενημέρωση και λειτουργία του – μεριμνούν για την ηλεκτρονική διασύνδεση, την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας και την παροχή δικτυακών υπηρεσιών ως προς τα γεωχωρικά δεδομένα στα οποία παραχωρείται πρόσβαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 18.

Άρθρο 5

Παραχώρηση πρόσβασης σε γεωχωρικά δεδομένα

1. Με σκοπό τη δημιουργία Ενιαίου Ψηφιακού Χάρτη, οι φορείς του δημόσιου τομέα κατά την έννοια του άρθρου 14 παρ. 1 περ. α' του ν. 4270/2014 υποχρεούνται να παραχωρήσουν στα αρμόδια όργανα κατά το άρθρο 8 (στο εξής: «αρμόδια όργανα»), εντός χρονικού διαστήματος που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες από τη θέση σε ισχύ του παρόντος, ηλεκτρονική πρόσβαση στο σύνολο των γεωχωρικών δεδομένων των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου που κατέχουν στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους. Μετά από την πάροδο της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, τα αρμόδια όργανα για την εφαρμογή του παρόντος έχουν άμεση πρόσβαση στο σύνολο των γεωχωρικών αυτών δεδομένων, περιλαμβανομένων και των τυχόν διορθώσεων και επικαιροποιήσεών τους. Οι φορείς του δημόσιου τομέα που κατέχουν γεωχωρικά δεδομένα, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους, υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ακρίβεια και την επικαιροποίηση σε πραγματικό χρόνο των γεωχωρικών δεδομένων.

2. Στους φορείς του δημόσιου τομέα που κατέχουν γεωχωρικά δεδομένα, για τις ανάγκες εφαρμογής του παρόντος, συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Δικαιοσύνης καθώς και το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου «Ελληνικό Κτηματολόγιο».

3. Στα γεωχωρικά δεδομένα των παραγράφων 1 και 2 εντάσσονται ιδίως πληροφορίες ως προς:

- α. Όρους και περιορισμούς δόμησης
- β. Χρήσεις γης
- γ. Σχέδια πόλεων

- δ. Ρυμοτομικές και οικοδομικές γραμμές
- ε. Γεωτεμάχια κτηματολογίου (μόνον εφ' όσον περιλαμβάνονται οι περιοχές όπου οι πρώτες εγγραφές έχουν οριστικοποιηθεί)
- στ. Δάση και δασικές εκτάσεις (μόνον εφ' όσον περιλαμβάνονται σε δασικούς χάρτες που έχουν κυρωθεί και οριστικοποιηθεί)
- ζ. Περιοχές του δικτύου Natura 2000 ή περιοχές προστασίας ειδικών οικοτόπων
- η. Ζώνες αιγιαλού, παραλίας και λιμένα
- θ. Ύδατα, υδατορέματα, υγρότοπους, όχθες πλεύσιμων ποταμών και μεγάλων λιμνών
- ι. Αρχαιολογικούς χώρους ή ιστορικούς τόπους
- ια. Παραδοσιακούς οικισμούς, παραδοσιακά σύνολα ή προστατευόμενους χώρους
- ιβ. Ειδικά σχέδια χωροθέτησης περιοχών παραγωγικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένων και των ειδικών σχεδίων χωρικής ανάπτυξης (όπως ΒΕΠΕ, ΕΣΧΑΔΑ, ΕΣΧΑΣΕ).
4. Πέραν των πληροφοριών της παραγράφου 3, στα γεωχωρικά δεδομένα της παραγράφου 1 του παρόντος εντάσσεται το σύνολο των πληροφοριών που αφορούν άμεσα ή έμμεσα σε συγκεκριμένη τοποθεσία ή γεωγραφική περιοχή της Ελληνικής Επικράτειας από τις οποίες εξαρτάται καθ' οιονδήποτε τρόπο η αδειοδότηση της οποιασδήποτε επενδυτικής ή κατασκευαστικής δραστηριότητας..

Άρθρο 6

Νομική δεσμευτικότητα

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης που εκδίδεται μετά από την ολοκλήρωση της διασύνδεσης των δεδομένων και την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 8 του παρόντος, ορίζεται διετής περίοδος πιλοτικής εφαρμογής του δεσμευτικού χαρακτήρα των στοιχείων που προκύπτουν από τον Ενιαίο Ψηφιακό Χάρτη σε τουλάχιστον πέντε δήμους τριών περιφερειών της χώρας.
2. Με όμοια απόφαση που εκδίδεται μετά από την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, καθορίζεται η ημερομηνία κατά την οποία τα στοιχεία που προκύπτουν από τον Ενιαίο Ψηφιακό Χάρτη θα έχουν, στο σύνολό τους, δεσμευτικό χαρακτήρα για όλους τους φορείς του δημοσίου τομέα, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε περαιτέρω ενέργεια.
3. Δεν επιτρέπεται άρνηση αδειοδότησης της οποιασδήποτε επενδυτικής ή κατασκευαστικής δραστηριότητας στη βάση γεωχωρικών δεδομένων που δεν συμπεριλαμβάνονται στον Ενιαίο Ψηφιακό Χάρτη.

4. Σε περίπτωση παραβίασης της παρούσας διάταξης, θεμελιώνεται ευθύνη προς αποζημίωση κατά τη διάταξη του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 7

Ρύθμιση λεπτομερειών εφαρμογής

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προβλέπεται μηχανισμός διόρθωσης των γεωχωρικών δεδομένων που εντάσσονται στον Ενιαίο Ψηφιακό Χάρτη.
2. Με όμοια απόφαση, δύναται επίσης:
  - α. Να προβλέπεται, για τις ανάγκες εφαρμογής του άρθρου 9 του παρόντος, ενδεικτικός ή αποκλειστικός κατάλογος των φορέων του δημοσίου τομέα που κατέχουν γεωχωρικά δεδομένα, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους.
  - β. Να προβλέπεται, για τις ανάγκες εφαρμογής του άρθρου 9 του παρόντος, ενδεικτικός ή αποκλειστικός κατάλογος των γεωχωρικών δεδομένων που εντάσσονται στον Ενιαίο Ψηφιακό Χάρτη.
  - γ. Να καθορίζονται όλες οι αναγκαίες τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 8

Τελική διάταξη

Οι διατάξεις του ν. 3882/2010 (ΦΕΚ 166 Α') «Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2007/2/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14^{ης} Μαρτίου 2007 και άλλες διατάξεις. Τροποποίηση του ν. 1647/1986 «Οργανισμός Κτηματολογίου και Χαρτογραφήσεων Ελλάδας (ΟΚΧΕ) και άλλες σχετικές διατάξεις» (ΦΕΚ 141 Α')», όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, δεν θίγονται από την εφαρμογή του παρόντος.

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΕΘΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Άρθρο 9

1. Συγκροτείται Εθνικό Μητρώο Υποδομών, το οποίο λειτουργεί σε Ψηφιακή και δημόσια προσβάσιμη μορφή. Στο Μητρώο συμπεριλαμβάνονται όλες οι υποδομές και τα κτήρια που ανήκουν σε ή βρίσκονται υπό τη διαχείριση φορέων του δημοσίου τομέα κατά

την έννοια του άρθρου 14 παρ. 1 περ. α' του ν. 4270/2014. Για κάθε υποδομή και κτίριο που περιλαμβάνεται στο Μητρώο του παρόντος αναφέρονται ο χρόνος κατασκευής, ο αρμόδιος φορέας για τη συντήρηση και τον έλεγχό τους, τα βασικά χαρακτηριστικά των εργασιών συντήρησης και ελέγχου και ο χρόνος στον οποίο αυτές πρέπει να διενεργούνται. Μετά από τη διενέργεια των απαιτούμενων κατά τα παραπάνω εργασιών, ο αρμόδιος φορέας, που καθορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, υποχρεούται να προβαίνει σε σχετική καταχώρηση στο Μητρώο.

2. Εντός προθεσμίας η οποία καθορίζεται με την απόφαση της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, οι φορείς του δημόσιου τομέα υποχρεούνται να δηλώσουν, σε ειδική εφαρμογή της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Μητρώου, τις υποδομές και τα κτήρια, η συντήρηση και ο έλεγχος των οποίων υπάγεται στην αρμοδιότητά τους. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας, εντός νέας προθεσμίας δύο μηνών η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών η οποία καθορίζεται με την απόφαση της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, στη βάση των κείμενων διατάξεων, ελέγχει τις ανωτέρω δηλώσεις και προβαίνει στην καταχώρηση στο Μητρώο των υποδομών και των κτηρίων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων για τις οποίες δεν έχει υποβληθεί καμία δήλωση σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται οι κατηγορίες των υποδομών και κτηρίων που καταχωρούνται στο Μητρώο, τα τεχνικά χαρακτηριστικά λειτουργίας του Μητρώου, τα ειδικότερα στοιχεία που αυτό περιλαμβάνει, οι προθεσμίες της παραγράφου 2, λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της πληρότητας και της ακρίβειας των σχετικών καταχωρήσεων και θεσπίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται να ανατεθεί η ανάπτυξη και λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Υποδομών σε φορέα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που διαθέτει την απαιτούμενη τεχνογνωσία και υποδομή.

ΜΕΡΟΣ Ε'

ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ-ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ

Άρθρο 10

Επιτρέπεται στους Οργανωμένους Υποδοχείς Δραστηριοτήτων της παραγράφου 4 του άρθρου 41 του ν. 3982/2011, εφόσον τούτο προβλέπεται από το εκάστοτε ισχύον ρυθμιστικό σχέδιο Αθήνας-Αττικής, η εγκατάσταση και λειτουργία των δραστηριοτήτων οι οποίες κατατάσσονται στις κατηγορίες A1 και A2 σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν. 4014/2011 και της Υπουργικής Απόφασης της παρ. 9 του άρθρου 20 ν. 3982/2011.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ

Άρθρο 11

1. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 43 του Ν. 3982/2011 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο περιορισμός της παρούσας παραγράφου ως προς το ανωτέρω ποσοστό ορίζεται σε 40% όταν σε Επιχειρηματικά Πάρκα εγκαθίστανται δραστηριότητες της περίπτωσης (η) της προηγούμενης παραγράφου και δεν έχει καθόλου εφαρμογή σε Επιχειρηματικά Πάρκα Ειδικού Τύπου.»

2. Στην περίπτωση «θ» της παραγράφου 1 του άρθρου 43 του Ν. 3982/2011 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Οι δραστηριότητες του εδαφίου αυτού, μπορούν να εγκαθίστανται και στους Οργανωμένους Υποδοχείς Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων που διέπονται από τις διατάξεις των Ν. 4458/1965 και Ν. 2545/1997.»

3. Οι παράγραφοι 1 και 7 του άρθρου 47 του Ν. 3982/2011 αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Με κοινή απόφαση των αρμόδιων Γενικών Διευθυντών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας εγκρίνεται η ανάπτυξη του Επιχειρηματικού Πάρκου. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται λόγος για την κοινή Υπουργική απόφαση του άρθρου 47 του ν. 3982/2011, νοείται εφεξής η απόφαση των αρμόδιων Γενικών Διευθυντών της παραγράφου 1 του άρθρου 47, όπως τροποποιείται με το παρόν.

7. Η μεταβολή της έκτασης και των ορίων του Επιχειρηματικού Πάρκου, καθώς και των λοιπών δεδομένων ίδρυσης και λειτουργίας αυτού, μετά την έγκριση ανάπτυξής του, επιτρέπεται με κοινή απόφαση των αρμόδιων Γενικών Διευθυνών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με τη διαδικασία των άρθρων 46 και 47, με την προϋπόθεση ότι η χρήση γης δεν απαγορεύει την επέκταση ή μεταβολή της έκτασης του Επιχειρηματικού Πάρκου. Στην περίπτωση αυτή τα ποσοστά που αναφέρονται στο άρθρο 46 παράγραφοι 1 και 2 του νόμου αυτού όταν υπολογίζονται επί της τελικής συνολικής έκτασης, μετά την έγκριση της επέκτασης του Επιχειρηματικού Πάρκου. Για μεταβολές που αφορούν συνολικά σε έκταση γης μικρότερη από το δεκαπέντε τοις εκατό (15 %) της αρχικής έκτασης και για ήσσονος σημασίας μεταβολές των λοιπών δεδομένων ίδρυσης και λειτουργίας των ΕΠ, δεν απαιτείται η εκ νέου προσκόμιση των μελετών και στοιχείων που αναφέρονται στο άρθρο 46, αλλά μόνο η τοπογραφική αποτύπωση της έκτασης και η τεκμηρίωση με τα αντίστοιχα στοιχεία και δικαιολογητικά ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του νόμου αυτού και η χρήση γης είναι συμβατή με την ανάπτυξη του Επιχειρηματικού Πάρκου. Η ρύθμιση αυτή ισχύει για μια μόνο φορά. Σε περίπτωση νέας αύξησης της συνολικής έκτασης του ΕΠ, έστω και αν αυτή είναι πάλι μικρότερη του δεκαπέντε τοις εκατό (15%), ακολουθείται κανονικά η διαδικασία των άρθρων 46 και 47.»

4. Μετά το τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 54 του Ν. 3982/2011 προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Οι επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στα Επιχειρηματικά Πάρκα αποκτούν δικαιώματα επι του χώρου εγκατάστασής τους είτε με τη μεταβίβαση σε αυτές από τον ιδιοκτήτη της κυριότητας οικοπέδων και οικοδομημάτων που βρίσκονται σε αυτά είτε με τη σύσταση επ` αυτών άλλου εμπράγματου δικαιώματος είτε με την εκμίσθωση αυτών ή με άλλη ενοχική σχέση. Επιπροσθέτως με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο καθώς και στις διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 4458/1965 και στην παράγραφο 1 του άρθρου 10 ν. 2545/1997, η εγκατάσταση επιχειρησης μπορεί να γίνει και με σύσταση δικαιώματος επιφάνειας όπως αυτό ορίζεται και ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 18 έως 26 Ν. 3986/2011. Όπου στις διατάξεις των άρθρων αυτών γίνεται λόγος για δημόσιο κτήμα θα νοείται για τις ανάγκες του παρόντος γήπεδο σε Οργανωμένο Υποδοχέα Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων της παρ. 4 του άρθρου 41 Ν. 3982/2011, ενώ ως «κύριος» που μπορεί να συστήσει το δικαιώμα επιφάνειας νοείται: α) η ΕΑΝΕΠ προκειμένου για γήπεδα Επιχειρηματικών Πάρκων του παρόντος μέρους, β) ο φορέας ίδρυσης Β.Ε.Π.Ε. προκειμένου για γήπεδα Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών του Ν. 2545/1997 και γ) ο φορέας οργάνωσης και εκμετάλλευσης προκειμένου για γήπεδα Βιομηχανικών Περιοχών του Ν. 4458/1965. Στο περιεχόμενο του δικαιώματος επιφάνειας του παρόντος άρθρου είναι δυνατό να περιλαμβάνονται, εκτός από τους όρους της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του Ν. 3986/2011, και πρόσθετοι όροι που αφορούν στην άσκηση της δραστηριότητας της επιχειρησης του Επιφανειούχου, τη συμμόρφωσή της με τον Κανονισμό Λειτουργίας και γενικά όροι που αποσκοπούν στην διασφάλιση της κανονικής λειτουργίας και βιωσιμότητας του Οργανωμένου Υποδοχέα».

5. Στο άρθρο 54 του ν. 3982/2011, προστίθεται παράγραφος 11 ως εξής:

«11. Οι επιχειρήσεις με οικονομική δραστηριότητα που ασκείται υπό καθεστώς έγκρισης λειτουργίας του ν. 4442/2016 που εγκαθίστανται σε Επιχειρηματικά Πάρκα απαλλάσσονται από την υποχρέωση λήψης έγκρισης λειτουργίας και υπόκεινται σε καθεστώς γνωστοποίησης του άρθρου 5 του ν. 4442/2016.»

6. Στο άρθρο 54 του Ν. 3982/2011 προστίθεται παράγραφος 12 ως εξής:

«12. Οι όροι που διέπουν τις εγκαταστάσεις και την άσκηση της δραστηριότητας των εγκατεστημένων επιχειρήσεων ανεξάρτητα από την κανονιστική προέλευσή τους (Περιβαλλοντική Αδειοδότηση, έγκριση ή γνωστοποίηση λειτουργίας, Κανονισμός Λειτουργίας, πρότυπα λειτουργίας κ.λπ.) δεσμεύουν τον φορέα της επιχειρησης ακόμη και αν οι εγκαταστάσεις της εν λόγω επιχειρησης δεν λειτουργούν. Σε περίπτωση οριστικής διακοπής της λειτουργίας της δραστηριότητας και διαπιστωμένης αφερεγυότητας της εγκατεστημένης επιχειρησης, η ΕΑΝΕΠ ή η ΕΔΕΠ δεν ευθύνεται για τυχόν κινδύνους που προκαλούνται από τις μη λειτουργούσες εγκαταστάσεις, εφόσον ενημέρωσε εγγράφως τις αδειοδοτούσες αρχές προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή οι όροι και οι διατάξεις που αφορούν στην πρόληψη και αποκατάσταση των κινδύνων σε περίπτωση διακοπής της αδειοδοτημένης εγκατάστασης ή δραστηριότητας».»

7. Η παράγραφος 13 του άρθρου 56 του ν. 3982/2011 αντικαθίσταται ως εξής:

«13. Στις περιοχές όπου υπάρχουν ή πρόκειται να ιδρυθούν μεμονωμένες μεγάλες μονάδες, μπορεί να ιδρυθεί Επιχειρηματικό Πάρκο Μεμονωμένης

Μεγάλης Μονάδας (ΕΠΜΜΜ). Ως μεμονωμένες μεγάλες μονάδες που υπάγονται στην παρούσα περίπτωση θεωρούνται αυτές που ασκούν δραστηριότητες υπαγόμενες στο Δεύτερο Μέρος του παρόντος νόμου και έχουν έκταση τουλάχιστον εκατό πενήντα (150) στρέμματα για δραστηριότητες υψηλής όχλησης και εκατό (100) στρέμματα για δραστηριότητες μέσης όχλησης. Υφιστάμενες μονάδες που επιθυμούν να υπαχθούν στο καθεστώς των ΕΠ ΜΜΜ, μπορούν να καλύπτουν την υποχρέωση της ελάχιστης έκτασης και στις περιπτώσεις που δεν αναπτύσσονται σε ενιαία έκταση και παρεμβάλλονται δημόσια κτήματα και περιοχές με ίδιο καθεστώς. Η διαδικασία καθορισμού, οριοθέτησης και οργάνωσης, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ο τρόπος λειτουργίας και διαχείρισης αυτής της κατηγορίας των Επιχειρηματικών Πάρκων, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας.»

8. Η παράγραφος 3 του άρθρου 58 του Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α' 143) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Στα Επιχειρηματικά Πάρκα ή στην Άτυπη Βιομηχανική Συγκέντρωση για την οποία έχει εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 56, τα ανταποδοτικά τέλη για τις υπηρεσίες καθαριότητας, φωτισμού κοινοχρήστων χώρων, συλλογής απορριμάτων και τις άλλες υπηρεσίες για τις οποίες οι Ο.Τ.Α. Α' βαθμού εισπράττουν ανταποδοτικά τέλη, υπολογίζονται με βάση την κοστολόγηση των υπηρεσιών που γίνεται ειδικά για το συγκεκριμένο Επιχειρηματικό Πάρκο λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 17 του Ν. 1080/1980. Τις υπηρεσίες αυτές μπορεί να τις παρέχει στις εγκατεστημένες επιχειρήσεις η ΕΑΝΕΠ, ή η ΕΔΕΠ μετά τη μεταβίβαση της παραγράφου 2, μετά από έγγραφη δήλωση που απευθύνεται προς τον οικείο Ο.Τ.Α. το αργότερο έως την 31 Αυγούστου της προηγούμενης οικονομικής χρήσης και ειδικά για την οικονομική χρήση 2020 μέχρι την 31.12.2019. Η έγγραφη δήλωση συνοδεύεται υποχρεωτικά από έγγραφα που αποδεικνύει ότι οι πάροχοι των σχετικών υπηρεσιών αναδείχθηκαν κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας.

Σε περίπτωση που η ΕΑΝΕΠ ή η ΕΔΕΠ ασκήσουν το εν λόγω δικαίωμα και για τις διαχειριστικές χρήσεις στις οποίες αφορά η Δήλωση της ΕΑΝΕΠ ή της ΕΔΕΠ: α) ο Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού υποχρεούται να απέχει από την παροχή των υπηρεσιών στα όρια του Επιχειρηματικού Πάρκου ή της Άτυπης Βιομηχανικής Συγκέντρωσης για την οποία έχει εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 56, β) Το ογδόντα τοις εκατό (80%) των ανταποδοτικών τελών που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις δια του λογαριασμού κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας προορίζεται για την κάλυψη των δαπανών των ανταποδοτικών υπηρεσιών και αποδίδεται απευθείας από τον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας με κατάθεσή του στον ειδικό τραπεζικό λογαριασμό της ΕΑΝΕΠ ή ΕΔΕΠ που έχει γνωστοποιηθεί με τη Δήλωση των προηγούμενων εδαφίων. Το υπόλοιπο είκοσι τοις εκατό (20%) των καταβαλλομένων τελών αποδίδεται στον οικείο Ο.Τ.Α., λογιζόμενο ως ανταποδοτικό τέλος για την λειτουργία του Επιχειρηματικού Πάρκου ή της Άτυπης Βιομηχανικής Συγκέντρωσης εντός των διοικητικών του ορίων. Σε κάθε περίπτωση ο συντελεστής χρέωσης των δημοτικών τελών και φόρων στις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στο Επιχειρηματικό Πάρκο και στην ΕΑΝΕΠ ή στην ΕΔΕΠ δεν μπορεί να υπερβαίνει το χαμηλότερο συντελεστή που καθορίζει ο Ο.Τ.Α. για την αντίστοιχη κατηγορία ακινήτου που βρίσκεται εκτός του Επιχειρηματικού Πάρκου ή της Άτυπης Βιομηχανικής Συγκέντρωσης. Οι προβλέψεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται, με ανάλογη προσαρμογή, και στους λοιπούς Οργανωμένους Υποδοχείς Δραστηριοτήτων της παραγράφου 4 του άρθρου 4. Το τέλος ακίνητης περιουσίας, που προβλέπεται στο άρθρο 24 του Ν. 2130/1993, επιβάλλεται αποκλειστικά επί των δομημένων

επιφανειών στο Επιχειρηματικό Πάρκο, όπως αυτές προκύπτουν από την άδεια δόμησής τους. Προϋπόθεση για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου σε Ατυπες Βιομηχανικές Συγκεντρώσεις, είναι να έχει συσταθεί ΕΑΝΕΠ με σκοπό την ίδρυση Επιχειρηματικού Πάρκου του άρθρου 43 του παρόντος.»

9. Στο άρθρο 58 του Ν. 3982/2011 μετά την παράγραφο 6 προστίθεται νέα παράγραφος 7, ως εξής:

«7. Η ΕΑΝΕΠ ή η ΕΔΕΠ σε περίπτωση μεταβίβασης της διοίκησης και διαχείρισης σύμφωνα με την παράγραφο 2, δύναται κατόπιν έγγραφης ενημέρωσης προς τον Δήμο στα διοικητικά όρια του οποίου εμπίπτει το Επιχειρηματικό Πάρκο, να εκτελεί αντί του Δήμου τις ενέργειες συλλογής και διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς εντός του Επιχειρηματικού Πάρκου σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 4039/2012 (Α' 15).»

10. Τα δυο πρώτα εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 62 του Ν. 3982/2011 αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Κάθε σύμβαση αγοραπωλησίας και δωρεάς έκτασης προς την ΕΑΝΕΠ για τη διασφάλιση της έκτασης κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 46 καθώς και έκτασης εντός Επιχειρηματικού Πάρκου από την ΕΑΝΕΠ ή από επιχείρηση που έχει εγκατασταθεί, πρόκειται να εγκατασταθεί ή να μετεγκατασταθεί εντός του Επιχειρηματικού Πάρκου απαλλάσσεται από το φόρο μεταβίβασης και το φόρο δωρεάς, αντιστοίχως. Η επιχείρηση που ωφελείται αυτού του κινήτρου, οφείλει για 5 έτη από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης να μην μεταβιβάσει σε τρίτο την εν λόγω έκταση και να λειτουργήσει σε αυτήν δραστηριότητα του άρθρου 43 παρ. 1 για το ίδιο χρονικό διάστημα τουλάχιστον. Ομοίως απαλλάσσεται από τον φόρο η μεταβίβαση που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 48.»

11. Η παράγραφος 4 του άρθρου 62 του Ν. 3982/2011 καταργείται.

12. Η παράγραφος 9 του άρθρου 62 του Ν. 3982/2011 τροποποιείται ως εξής:

«9. Τα κίνητρα του παρόντος άρθρου αφορούν μόνο τα Επιχειρηματικά Πάρκα των περιπτώσεων α' έως και ε` της παρ. 1 του άρθρου 41, καθώς και τις ΒΙΠΕ του Ν. 4458/1965 και ΒΕΠΕ του ν. 2545/1997 για τις οποίες εξακολουθούν να εφαρμόζονται παράλληλα και τα κίνητρα που προβλέπονται στους νόμους αυτούς, με την προϋπόθεση τήρησης των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων.»

13. Μετά το άρθρο 62 του Ν. 3982/2011 εισάγεται άρθρο 62Α εξής:

«Άρθρο 62^A

Διαμεσολάβηση

Κάθε διαφορά εκ συμβάσεως ή εκ του Νόμου, η οποία ανακύπτει μεταξύ εγκατεστημένης επιχείρησης αφ' ενός και του φορέα διαχείρισης του Οργανωμένου Υποδοχέα Μεταποιητικών Δραστηριοτήτων (ΟΥΜΔ) αφ' ετέρου, δύναται να υπάγεται στη διαδικασία της διαμεσολάβησης, αναλογικά εφαρμοζόμενων των διατάξεων των άρθρων 183-185 του Ν. 4512/2018 (ΦΕΚ Α' 5/17.01.2018).»

14. Το εδάφιο γ της παραγράφου 2 του άρθρου 52 Ν. 3982/2011 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ. Ελάχιστο ποσοστό κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων 25%, υπολογιζόμενο επί της συνολικής επιφάνειας του ΕΠ. Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνονται χώροι εντός του ΕΠ με ήδη διαμορφωμένη τέτοια χρήση (ενδεικτικά αυτοκινητόδρομοι, εθνικές και επαρχιακές οδοί, κόμβοι κλπ.) καθώς και η τυχόν ζώνη κατά μήκος του Ενεργού Δικτύου της Εθνικής Σιδηροδρομικής Υποδομής όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 9 του Ν. 3891/2010 και για τη χρήση που προβλέπεται στο στοιχ. ε της παραγράφου 1 του άρθρου 6α του ίδιου αυτού νόμου. Οι χώροι υψηλού πρασίνου περιμετρικά του ΕΠ ορίζονται σε 6% κατ` ελάχιστον επί της συνολικής επιφάνειας για ΕΠ Τύπου Α΄ και σε 5% επί της συνολικής επιφάνειας για ΕΠ Τύπου Β΄ και Γ΄. Οι χώροι υψηλού πρασίνου περιμετρικά του ΕΠ συνυπολογίζονται στην έκταση των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων του ΕΠ. Οι χώροι κοινωφελών εγκαταστάσεων και κτιρίων ανέρχονται κατά ανώτατο όριο σε 3% στη συνολική επιφάνεια του ΕΠ».

15. Η προσθήκη μετά την παράγραφο 12 του άρθρου 52 του Ν. 3982/2011 (ΦΕΚ Α 143) νέας παραγράφου 13 με το εξής περιεχόμενο:

«13. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και στους Οργανωμένους Υποδοχείς Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων της παραγράφου 4 του άρθρου 41. Κατά παρέκκλιση διατηρούνται εγκεκριμένα πολεοδομικά μεγέθη (ενδεικτικά ποσοστό κάλυψης και συντελεστής δόμησης, μέγιστο ύψος κλπ.) τα οποία υπερβαίνουν αυτά της παραγράφου 2».

16. Η φράση «στον Φορέα ΒΕΠΕ» στην περίπτωση (γ) της παραγράφου 5 του άρθρου 45 Ν. 3982/2011, όπως αυτή παράγραφος προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου Ν. 4605/2019, αντικαθίσταται με τη φράση «στην ΕΑΝΕΠ».

17. Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 55Α του ν. 3982/2011, όπου αναφέρεται ο «Ν. 4085/1965» διορθώνεται σε «Ν. 4458/1965».

18. Στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 13 του άρθρου 56Β του Ν. 3982/2011 προστίθεται η φράση:

«με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων κατόπιν αίτησης της ΕΑΝΕΠ».

19. Στο τέλος της παρ. 4 του άρθρου 1 ν. 4014/2011 (Α' 209) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Με την ίδια ή με όμοια απόφαση δύναται να κατατάσσονται σε χαμηλότερη κατηγορία έργα που ευρίσκονται ή οι δραστηριότητες που ασκούνται εντός επιχειρηματικών πάρκων του μέρους τρίτου του ν. 3982/2011 (Α' 143) που έχουν λάβει έγκριση περιβαλλοντικών όρων».

Άρθρο 12

1. Η οργάνωση, λειτουργία, διοίκηση και διαχείριση ανεγερθέντων Πολυώροφων Βιοτεχνικών Κέντρων που έχουν υπαχθεί αυτοτελώς ως τέτοια στο καθεστώς του ν.

4458/1965 σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.2 αυτού, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 και 2 ν. 742/1977, ρυθμίζονται αποκλειστικά από τις διατάξεις των άρθρων 4 επ. του Ν. 3741/1929 και του Αστικού Κώδικα καθώς και από τις σχετικές συμβολαιογραφικές πράξεις σύστασης οριζοντίων ιδιοκτησιών και κανονισμού σχέσεων συνιδιοκτητών.

2. Για τα Πολυώροφα Βιοτεχνικά Κέντρα της παρ. 1. καταργούνται οι κανονισμοί λειτουργίας που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 ν. 4458/1965 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26 παρ. 1 ν. 1116/1981 και διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 25 παρ. 7 ν. 1262/1982.

3. Από την εφαρμογή των διατάξεων των παρ. 1 και 2 του παρόντος, εξαιρούνται τα Πολυώροφα Βιοτεχνικά Κέντρα: α) που δεν υπήχθησαν αυτοτελώς στο καθεστώς του ν. 4458/1965 σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.2 αυτού, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 και 2 ν. 742/1977 και β) που έχουν ήδη υπαχθεί ή έχουν υποβάλει αίτηση υπαγωγής στις διατάξεις του ν. 3982/2011, σύμφωνα με το άρθρο 63 παρ. 3 εδ. β' αυτού.

ΜΕΡΟΣ Ζ'

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 13

1. **Η παράγραφος 3 του άρθρου 48Α του ν. 4442/2016 αντικαθίσταται ως εξής:**

«3. Δεν απαιτείται έγκριση εγκατάστασης για τις δραστηριότητες που εγκαθίστανται, εκσυγχρονίζονται ή επεκτείνονται σε περιοχές στις οποίες καθορίζονται χρήσεις γης βιομηχανίας – βιοτεχνίας με βάση τον πολεοδομικό σχεδιασμό οποιουδήποτε επιπέδου. Οι δραστηριότητες αυτές υπάγονται στο καθεστώς γνωστοποίησης του άρθρου 6.»

2. **Η παράγραφος 5 του άρθρου 19 του ν. 3982/2011 αντικαθίσταται ως εξής:**

«5. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η λειτουργία των εγκαταστάσεων των δραστηριοτήτων του άρθρου 17 του ν. 4442/2016 που κατατάσσονται στην κατηγορία A2 σύμφωνα με την υπ' αριθμ. ΔΙΠΑ/οικ. 37674/27.07.2016 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 2471) ή των εγκαταστάσεων που μετά από εκσυγχρονισμό ή επέκταση κατατάσσονται για πρώτη φορά στην κατηγορία A2, υπόκειται σε καθεστώς γνωστοποίησης κατά την έννοια του άρθρου 5 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 4442/2016. Κάθε αντίθετη διάταξη καταργείται. Αιτήσεις για χορήγηση έγκρισης λειτουργίας εγκαταστάσεων των δραστηριοτήτων του προηγούμενου εδαφίου που είχαν ήδη υποβληθεί κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του παρόντος δεν εξετάζονται και οι φάκελοι επιστρέφονται στον αιτηθέντα την έγκριση, ο οποίος υποχρεούται στην υποβολή γνωστοποίησης λειτουργίας. Ως παράβολο της γνωστοποίησης λειτουργίας θεωρείται το παράβολο που είχε κατατεθεί για την έκδοση της έγκρισης λειτουργίας.»

3. **Η παρ. 9 του άρθρου 20 ν. 3982/2011 αντικαθίσταται ως εξής:**

«9α. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, που εκδίδεται έως την 31η Δεκεμβρίου 2020, κατατάσσονται οι μεταποιητικές δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις της Απόφασης υπ' αριθμόν 3137 /191/ Φ.15/ 21.3.2002 (Β' 1048) των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με την υπ' αριθμόν 13234/ 800/ Φ.15/ 16.11.2012 όμοια (Β' 3251), την υπ' αριθμόν 10432/ 1115/ Φ.15/ 17.9.2014 όμοια (Β' 2604), την υπ' αριθμόν Φ.15/ 48/ 5/ 7.1.2014 όμοια (Β' 27), την υπ' αριθμόν 132894/ 1751/ Φ.15/ 4.12.2017 απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 4412) και την υπ' αριθμόν 89209/1187/Φ15/ 37.8.2018 όμοια (Β' 3675), στις κατηγορίες που ορίζει η απόφαση που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 1 ν. 4014/2011 (Α' 209). Μετά την έκδοση της απόφασης αυτής κάθε αναφορά στην κείμενη νομοθεσία σε υψηλή, μέση και χαμηλή όχληση αντικαθίσταται από αναφορά σε έργα και δραστηριότητες που έχουν καταταγεί, αντιστοίχως, στις κατηγορίες A1, A2 και B.

9β. Οι μεταποιητικές δραστηριότητες που εμπίπτουν στα άρθρα 17 επ. του ν. 3982/2011 οι οποίες κατά το χρόνο έκδοσης του παρόντος λειτουργούν νόμιμα βάσει άδειας, έγκρισης ή γνωστοποίησης, μπορούν να εκσυγχρονίζουν τις εγκαταστάσεις τους, να αντικαθιστούν, τροποποιούν ή διευρύνουν τη δραστηριότητά τους ή τον εξοπλισμό τους, ακόμα και στις περιπτώσεις που μετά την αρχική εγκατάστασή τους έχει μεταβληθεί το καθεστώς χρήσεων γης και δεν προβλέπεται αντίστοιχη χρήση, υπό την αποκλειστική προϋπόθεση ότι δεν μεταβάλλεται η κατηγορία υπαγωγής στο ν. 4014/2011 και στην εκάστοτε κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα κανονιστική πράξη περί κατάταξης δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων. Στην περίπτωση της διεύρυνσης δραστηριότητας, λαμβάνεται υπόψη συνολικά η τελική δραστηριότητα και πάντως, εκείνη με την υψηλότερη κατάταξη. Η ως άνω δυνατότητα ισχύει μέχρι την έγκριση Ειδικού Χωρικού Σχεδίου ή αντίστοιχου εργαλείου χωρικού σχεδιασμού το οποίο να καταλαμβάνει τις χρήσεις της εν λόγω δραστηριότητας κατά τις κείμενες διατάξεις».

4. Η παράγραφος 4 του άρθρου 101 του Ν. 4495/2017 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Σε περίπτωση εφάπαξ καταβολής έως την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα της ημερομηνίας υπαγωγής, όπως αυτή αναφέρεται στην παράγραφο 1, παρέχεται έκπτωση τριάντα τοις εκατό (30%) επί του συνολικού ποσού του προστίμου.»

5. Η παράγραφος 5 του άρθρου 101 του Ν. 4495/2017 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Σε περίπτωση καταβολής ποσοστού τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού ποσού του προστίμου, έως την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα της ημερομηνίας υπαγωγής, όπως αυτή αναφέρεται στην παράγραφο 1, παρέχεται έκπτωση είκοσι τοις εκατό (20%) επί του συνολικού ποσού του προστίμου.»

ΜΕΡΟΣ Η'

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ Ν. 4442/2016 «ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΆΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

Άρθρο 14

1. Η παρ. 1 του Άρθρου 1 του ν. 4442/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ο παρών νόμος αποβλέπει στη ύεσμουθέτηση του ρυθμιστικού πλαισίου άσκησης των οικονομικών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα και διέπει τη λειτουργία τους σε ορισμένο χώρο. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού είναι δυνατόν να προστίθενται οικονομικές δραστηριότητες υπαγόμενες στις διατάξεις του παρόντος.»

2. Η παρ. 2 του Άρθρου 1 του ν. 4442/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η άσκηση των ανωτέρω οικονομικών δραστηριοτήτων είναι ελεύθερη. Περιορισμοί στην ελευθερία άσκησης συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας είναι ανεκτοί, εφόσον ισχύουν οι εξής σωρευτικά συντρέχουσες περιστάσεις:

(α) δικαιολογούνται από συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος,

(β) καθορίζονται σαφή και αντικειμενικού χαρακτήρα κριτήρια, βάσει των οποίων ανατίθενται και ασκούνται οι σχετικές αρμοδιότητες της Διοικήσεως,

(γ) δικαιολογούνται επαρκώς από την ειδική φύση του αντικειμένου της ρυθμίσεως, και

(δ) κινούνται εντός των ορίων που χαράσσει η συνταγματική αρχή της αναλογικότητας.»

3. Καταργείται η παρ. 5 του άρθρου 1 του Ν. 4442/2016

4. Το Άρθρο 3 του ν. 4442/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 3

Γενικές αρχές

1. Με την επιφύλαξη των επόμενων άρθρων, κάθε φορέας μπορεί να ασκήσει οικονομική δραστηριότητα χωρίς περιορισμό, τηρουμένων των προβλεπομένων από την κείμενη νομοθεσία φορολογικών υποχρεώσεων, των υποχρεώσεων κοινωνικής ασφάλισης και της εγγραφής του στο γενικό εμπορικό μητρώο κατά περίπτωση.

2. Αν η άσκηση συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας έχει ως συνέπεια την πρόκληση κινδύνων, οι οποίοι θίγουν διαφορετικές πτυχές του δημοσίου συμφέροντος και ιδιαίτερα την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος, την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης, την ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας, την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και την προαγωγή της οικονομίας των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών, τότε, και μόνον τότε, προκύπτει ανάγκη υπαγωγής στο καθεστώς γνωστοποίησης ή έγκρισης. Η υποχρέωση υπαγωγής στο καθεστώς γνωστοποίησης ή έγκρισης κρίνεται ανάλογα με την βαρύτητα του

κάθε κινδύνου. Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει και σε περίπτωση άσκησης περισσότερων οικονομικών δραστηριοτήτων.

3. Η υπαγωγή ορισμένης οικονομικής δραστηριότητας ή ομάδας δραστηριοτήτων σε καθεστώς διαδικασίας γνωστοποίησης ή έγκρισης καθορίζεται, αντίστοιχα, με τα προεδρικά διατάγματα των άρθρων 5 και 7 του παρόντος νόμου.

4. Εφόσον δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις υπαγωγής στο καθεστώς της προηγούμενης παραγράφου, η οικονομική δραστηριότητα ασκείται ελεύθερα και χωρίς τήρηση των προϋποθέσεων που απαιτούνται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας που διέπουν την εν λόγω δραστηριότητα.

5. Κατά την υπαγωγή ορισμένης δραστηριότητας σε διαδικασία προηγούμενης γνωστοποίησης ή έγκρισης, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, μπορεί να προβλέπεται η διατήρηση όρων και προϋποθέσεων της κείμενης νομοθεσίας ή να αντικαθίστανται οι όροι αυτοί ή και να επιβάλλονται πρόσθετοι όροι και προϋποθέσεις που περιορίζουν την άσκηση της οικονομικής ελευθερίας, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος όπως αυτό ορίζεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.

6. Σε όσες περιπτώσεις προβλέπεται ότι η οικονομική δραστηριότητα ασκείται ύστερα από έγκριση, οι αρμόδιες αρχές έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν σε αυτοψίες και ελέγχους και να ζητούν την προσκόμιση των αναγκαίων πράξεων, πιστοποιητικών, βεβαιώσεων ή εγγράφων, προκειμένου να χορηγήσουν την έγκριση.»

5. Η παρ. 3 του άρθρου 5 του ν.4442/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, και του και τυχόν κατά περίπτωση συναρμοδίων Υπουργών καθορίζονται το περιεχόμενο και η διαδικασία της γνωστοποίησης για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, σύμφωνα με τις αρχές του επόμενου άρθρου, η σχετική διαδικασία σε περίπτωση μεταβολής των στοιχείων που έχουν γνωστοποιηθεί, οι αρχές στις οποίες υποβάλλεται η γνωστοποίηση προκειμένου να ασκήσουν τις ελεγκτικές τους δραστηριότητες, τα τυχόν έγγραφα που τηρούνται στην έδρα της δραστηριότητας, ο τρόπος υποβολής και εφαρμογής της γνωστοποίησης μέσω του ΟΠΣ-ΑΔΕ, οι επιβαλλόμενες κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 15, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που είναι αναγκαίο για την εφαρμογή της υποχρέωσης γνωστοποίησης από το φορέα άσκησης οικονομικής δραστηριότητας.»

6. Η παρ. 3 του άρθρου 7 του ν.4442/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, και των κατά περίπτωση συναρμοδίων Υπουργών καθορίζονται τα δικαιολογητικά, η διαδικασία και το περιεχόμενο της έγκρισης για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, οι αναγκαίοι όροι για την έκδοση της, ο τρόπος υποβολής και εφαρμογής της διαδικασίας έγκρισης μέσω του ΟΠΣ-ΑΔΕ, οι επιβαλλόμενες κυρώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 15, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που είναι αναγκαίο για τη χορήγηση προηγούμενης έγκρισης στο φορέα άσκησης οικονομικής δραστηριότητας».»

7. Η παράγραφος 4 του Άρθρου 7 του ν. 4442/2016 καταργείται

8. Μετά το Άρθρο 8 του ν.4442/2016 προστίθεται νέο Άρθρο 8α

«Άρθρο 8^α

1. Στις οικονομικές δραστηριότητες που υπόκεινται τόσο σε καθεστώς γνωστοποίησης όσο και σε καθεστώς έγκρισης λειτουργίας, μέρος ή το σύνολο των όρων και προϋποθέσεων της κείμενης νοοθεσίας μπορεί να είναι και η τήρηση συγκεκριμένων προτύπων, τα οποία πρέπει να είναι τα ελάχιστα αναγκαία για την εξασφάλιση της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος. Σε περίπτωση εφαρμογής προτύπου για το σύνολο των όρων και προϋποθέσεων για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας που υπόκειται σε καθεστώς έγκρισης λειτουργίας, η δραστηριότητα απαλλασσέται από την έγκριση λειτουργιας και μεταπίπτει στο καθεστώς γνωστοποίησης.

2. Η πιστοποίηση και η αξιολόγηση της συμμόρφωσης με συγκεκριμένα πρότυπα για την άσκηση συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας πραγματοποιείται από ανεξάρτητους οργανισμούς, οι οποίοι διαπιστεύονται προς τούτο σύμφωνα με την κείμενη ελληνική νομοθεσία. Οργανισμός αξιολόγησης συμμόρφωσης ενός φορέα με συγκεκριμένα πρότυπα σύμφωνα με τον παρόντα νόμο μπορεί να είναι κάθε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, εφόσον διαπιστευθεί σχετικά από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ) ή από άλλον εθνικό οργανισμό διαπίστευσης κράτους - μέλους της ΕΕ, σύμφωνα με την κείμενη ελληνική και ενωσιακή νομοθεσία. Το ΕΣΥΔ εποπτεύει τους οργανισμούς αξιολόγησης συμμόρφωσης που έχουν διαπιστευθεί από αυτό σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο και συνεργάζεται με τους αντίστοιχους εθνικούς οργανισμούς διαπίστευσης των κρατών - μελών της ΕΕ σχετικά με οργανισμούς αξιολόγησης συμμόρφωσης, που έχουν διαπιστευθεί από αυτούς και παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε πρόσωπα, τα οποία επιδυμούν να ασκήσουν στην Ελλάδα οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με τον παρόντα νόμο.

3. Η συμμόρφωση των φορέων οικονομικών δραστηριοτήτων με τα πρότυπα, η οποία αποδεικνύεται με την λήψη των αντίστοιχων πιστοποιητικών, περιλαμβάνεται ως πληροφορία στη γνωστοποίηση ή τίθεται ως όρος στην απόφαση έγκρισης λειτουργίας.

4. Με την κοινή απόφαση της παραγράφου 3 του Άρθρου 5 ή της παραγράφου 3 του Άρθρου 7, κατά περίπτωση, και μετά από εισήγηση του ΕΣΥΠ, καθορίζονται, τροποποιούνται ή καταργούνται τα πρότυπα για συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα, η οποία ασκείται υπό το καθεστώς γνωστοποίησης ή/και έγκρισης λειτουργίας αντίστοιχα.

5. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων μετά από γνωμοδότηση του ΕΣΥΔ καθορίζονται τα πρόσωπα που μπορούν να διαπιστευθούν ως οργανισμοί αξιολόγησης συμμόρφωσης, η διαδικασία πιστοποίησης, κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με το εγχειρίδιο ποιότητας, τις διαδικασίες για την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των αξιολογουμένων εγκαταστάσεων, το σύστημα διαχείρισης και ενστάσεων, τον τρόπο τήρησης του μητρώου που πρέπει να τηρεί κάθε οργανισμός αξιολόγησης συμμόρφωσης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με τη διαδικασία αξιολόγησης συμμόρφωσης, σύμφωνα με το παρόν άρθρο.»

9. Στο ν. 4442/2016 προστίθεται Άρθρο 8β ως εξής:

«Άρθρο 8β

Γενικές Αρχές Πιστοποίησης

1. Κάθε φορέας ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει οικονομική δραστηριότητα για την οποία σύμφωνα με τον παρόντα νόμο απαιτείται πιστοποίηση, μπορεί να επλέγει τον οργανισμό αξιολόγησης συμμόρφωσης που επιθυμεί από το Μητρώο Οργανισμών Αξιολόγησης Συμμόρφωσης.

2. Οι οικονομικοί όροι για την παροχή των υπηρεσιών πιστοποίησης συμφωνούνται μεταξύ του οργανισμού αξιολόγησης συμμόρφωσης και του ενδιαφερόμενου προσώπου. Οι συμφωνίες παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης περιλαμβάνουν το σύνολο των όρων υπό τους οποίους παρέχονται οι υπηρεσίες πιστοποίησης και δεν μπορούν να ρυθμίζουν ταυτόχρονα άλλες τυχόν συναλλαγές των συμβαλλομένων μερών. Κάθε αντίθετη συμφωνία είναι αυτοδίκαια άκυρη.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού μετά από γνωμοδότηση της ΕΣΥΔ μπορούν να καθορίζονται τυποποιημένα σχέδια συμβάσεων παροχής υπηρεσιών αξιολόγησης συμμόρφωσης για συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα. Για την εξυπηρέτηση των αρχών του άρθρου 1 του παρόντος, οι όροι των τυποποιημένων σχεδίων συμβάσεων μπορεί κατά περίπτωση να είναι ενόλη ή εν μέρει δεσμευτικοί για τους διοικούμενους ή να μην έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα για τα συμβαλλόμενα μέρη.

10. Στο ν. 4442/2016 προστίθεται Άρθρο 8γ ως εξής:

«Άρθρο 8γ

Επιλογή προτύπων

1. Σε περίπτωση που για συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα έχουν ορισθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία ευρωπαϊκά πρότυπα, εφαρμόζονται αυτά. Αν δεν υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα αλλά υπάρχουν διεθνή πρότυπα, που έχουν ορισθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εφαρμόζονται αυτά. Αν δεν υπάρχουν ούτε διεθνή πρότυπα αλλά υπάρχουν ελληνικά πρότυπα, που έχουν ορισθεί σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εφαρμόζονται αυτά. Αν δεν υπάρχουν καθιερωμένα πρότυπα, υιοθετούνται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Σε περίπτωση που υπάρχουν μόνο εθνικά πρότυπα και υιοθετηθούν μεταγενέστερα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα, αυτά εφαρμόζονται άμεσα σύμφωνα με τη διαδικασία του παρόντος άρθρου και αντικαθιστούν τα μέχρι τότε υπάρχοντα πρότυπα. Σε περίπτωση που υπάρχουν διεθνή πρότυπα και υιοθετηθούν μεταγενέστερα ευρωπαϊκά, αυτά εφαρμόζονται άμεσα σύμφωνα με το παρόν άρθρο και αντικαθιστούν τα μέχρι τότε υπάρχοντα πρότυπα.»

11. Στο Άρθρο 12 του ν. 4442/2016 προστίθενται παράγραφοι 3 και 4 ως εξής:

«3. Οι αρμόδιες αρχές δύνανται να αναθέτουν, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, μελέτες ή την παροχή υπηρεσιών αναγκαίων για την εξέταση συγκεκριμένων αιτημάτων έγκρισης λειτουργίας.

4. Τα πρόσωπα τα οποία παρέχουν υπηρεσίες σε αρμόδιες για τη χορήγηση έγκρισης αρχές κατά το παρόν άρθρο δημοσιεύουν υποχρεωτικά, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, την επωνυμία και τον αριθμό εμπορικού μητρώου των επιχειρήσεων στις οποίες παρείχαν συμβουλευτικές υπηρεσίες σύμφωνα με το παρόν άρθρο, καθώς και το χρόνο και το

αντικείμενο των υπηρεσιών που παρείχαν κατά τα τελευταία τρία έτη. Οι περιορισμοί των προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες σε επιχειρήσεις ή στις αρμόδιες αρχές κατά το παρόν άρθρο καταλαμβάνουν και τα πρόσωπα, τα οποία βρίσκονται υπό κοινό έλεγχο με αυτά. Παρέχοντες υπηρεσίες σε πρόσωπα τα οποία αιτούνται έγκριση λειτουργίας δεν μπορούν για την ίδια αίτηση έγκρισης λειτουργίας να παρέχουν και υπηρεσίες στις αρχές οι οποίες είναι αρμόδιες για τη χορήγηση της έγκρισης λειτουργίας.»

12. Στην παράγραφο 1 του Άρθρου 13 του ν. 4442/2016 προστίθενται δεύτερο και τρίτο εδάφια ως εξής:

«Η αρμόδια Αρχή μπορεί να εξουσιοδοτεί αναγνωρισμένους/πιστοποιημένους ιδιωτικούς φορείς/οργανισμούς να αναλαμβάνουν, πλήρως ή εν μέρει, την διενέργεια ελέγχων των όρων και προϋποθέσεων λειτουργίας των οικονομικών δραστηριοτήτων Οργανισμός αξιολόγησης συμμόρφωσης δεν μπορεί για την ίδια υπόθεση να παρέχει υπηρεσίες πιστοποίησης σε φορέα, του οποίου τη συμμόρφωση σε πρότυπα, σύμφωνα με το παρόν, αξιολογεί. Η απαγόρευση ισχύει και για πρόσωπα που ελέγχουν ή ελέγχονται από οργανισμούς αξιολόγησης συμμόρφωσης ή συμμετέχουν σε οργανισμό αξιολόγησης συμμόρφωσης.»

13. Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 του Άρθρου 13 του ν. 4442/2016 αντικαθίστανται ως εξής:

«2. Όταν η αρμόδια Αρχή αποφασίζει να ενεργεί όπως περιγράφεται στην παρ. 1 του παρόντος άρθρου, καθορίζει τις σχέσεις συνεργασίας με τους οργανισμούς που ενεργούν για λογαριασμό της. Οι σχέσεις συνεργασίας ρυθμίζονται με γραπτή και χωρίς διακρίσεις συμφωνία ή ισοδύναμες νομικές ρυθμίσεις, όπου εκτίθενται τα συγκεκριμένα καθήκοντα και ο ρόλος των οργανισμών.

3. Όταν η αρμόδια Αρχή θεωρεί ότι κάποιος αναγνωρισμένος οργανισμός ευρίσκεται σε αδυναμία εκτέλεσης, για λογαριασμό της, των καθηκόντων που αναφέρονται στην παρ. 1 του παρόντος άρθρου, μπορεί να αναστείλει ή να ανακαλέσει τη σχετική εξουσιοδότηση.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται λεπτομερώς οι προϋποθέσεις για τη συνεργασία με τους ιδιωτικούς φορείς, η ειδική διαδικασία ανάθεσης σε αυτούς, οι κανόνες απόδοσης ευθυνών για τους ιδιωτικούς φορείς, οι κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους όρους της ανάθεσης, οι απαιτήσεις που αποδεικνύουν την ύπαρξη προσόντων για τη διεξαγωγή των ενεργειών που τους ανατίθενται, καθώς και κάθε άλλο σχετικό με το παραπάνω θέμα.»

14. Η παρ. 2 του Άρθρου 16 του ν. 4442/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Τα Προεδρικά διατάγματα και οι υπουργικές αποφάσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 7 του παρόντος περί υπαγωγής των οικονομικών δραστηριοτήτων που εμπίπτουν σε καθεστώς γνωστοποίησης ή έγκρισης του παρόντος εκδίδονται έως τις [31.12.2020]. Μετά την άπρακτη παρέλευση της άνω ημερομηνίας, κάθε οικονομική δραστηριότητα, εξαιρουμένων όσων ασκούνται ελεύθερα, θα θεωρείται ότι εμπίπτει στο καθεστώς γνωστοποίησης. Σε αυτήν την περίπτωση ο φορέας της οικονομικής δραστηριότητας θα γνωστοποιεί στις αρμόδιες Αρχές του άρθρου 13 παρ. 1 του παρόντος ότι προτίθεται να κάνει έναρξη της οικονομικής του δραστηριότητας υποβάλλοντας συγχρόνως υπεύθυνη δήλωση ότι πληροί τις προϋποθέσεις νόμιμης λειτουργίας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις

και ότι κατέχει τα απαραίτητα πιστοποιητικά ασφαλούς λειτουργίας. Η αρμόδια Αρχή μπορεί να ασκήσει έλεγχο της σύννομης λειτουργίας της δραστηριότητας σύμφωνα με το άρθρο 12 του παρόντος.

ΜΕΡΟΣ Θ'

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Άρθρο 15

1. Η παράγραφος 5 του άρθρου 3 του ν. 4014/2011 τροποποιείται ως εξής:

«5. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορούν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 13, εντός δεκαπέντε ημερολογιακών ημερών, κατόπιν τεκμηριωμένης εισήγησης της αρμόδιας διεύθυνσης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εφόσον είτε: α) δεν έχουν διαβιβασθεί γνωμοδοτήσεις από υπηρεσίες των οποίων το περιεχόμενο εκτιμάται ως ουσιώδες για τον πληρέστερο καθορισμό των περιβαλλοντικών όρων ως προς την κατασκευή και λειτουργία του συγκεκριμένου έργου ή δραστηριότητας αυτού είτε β) από τις διαβιβασθείσες γνωμοδοτήσεις προκύπτουν αντιφατικά δεδομένα που χρήζουν ιδιαίτερης τεκμηρίωσης. Στην περίπτωση αυτή, η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.»

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 4 του ν. 4014/2011 τροποποιείται ως εξής:

«1. Αρμόδια περιβαλλοντική αρχή για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων και δραστηριοτήτων της υποκατηγορίας Α2 του άρθρου 1 είναι η οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.».

3. Η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του ν. 4014/2011 τροποποιείται ως εξής:

«4. Ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή ο προϊστάμενος της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορούν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 13, εντός δεκαπέντε ημερολογιακών ημερών, κατόπιν τεκμηριωμένης εισήγησης της αρμόδιας διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εφόσον είτε: α) δεν έχουν διαβιβασθεί γνωμοδοτήσεις από υπηρεσίες των οποίων το περιεχόμενο εκτιμάται ως ουσιώδες για τον πληρέστερο καθορισμό των περιβαλλοντικών όρων ως προς την κατασκευή και λειτουργία του συγκεκριμένου έργου ή δραστηριότητας αυτού είτε β) από τις διαβιβασθείσες γνωμοδοτήσεις προκύπτουν αντιφατικά δεδομένα που χρήζουν ιδιαίτερης τεκμηρίωσης. Στην περίπτωση αυτή, η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.»

4. Προστίθεται παράγραφος 1α μετά την παρ. 1 του άρθρου 6 ν. 4014/2011 (Α' 209), η οποία έχει ως εξής:

«1α. Ο φορέας του έργου ή της δραστηριότητας δύναται να υποβάλει προς την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή, αντί για φάκελο τροποποίησης ΑΕΠΟ, μόνο την τεχνική έκθεση της περ. α' της παρ. 6 του άρθρου 11 του παρόντος νόμου, εάν ο σκοπούμενος εκσυγχρονισμός, επέκταση, βελτίωση ή τροποποίηση των παραπάνω έργων είναι σύμφωνος με τους όρους της ισχύουσας ΑΕΠΟ. Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή οφείλει να αποφασίσει σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός εάν απαιτείται υποβολή φακέλου τροποποίησης ΑΕΠΟ, οπότε και ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφεται στις ακόλουθες παραγράφους, ή εάν δεν απαιτείται τροποποίηση της ισχύουσας ΑΕΠΟ. Εάν η ως άνω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, τότε τεκμαίρεται ότι δεν απαιτείται τροποποίηση της ισχύουσας ΑΕΠΟ.»

5. Προστίθεται παράγραφος 3 στο άρθρο 9 του ν. 4014/2011, ως εξής:

«3. Η διαδικασία υποβολής τυχόν συμπληρωματικών στοιχείων καθορίζεται κάθε φορά με Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.»

6. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4014/2011, προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Οι πιστοποιημένοι αξιολογητές ΜΠΕ μπορούν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους και μέσω νομικών προσώπων, στα οποία συμμετέχουν ή με τα οποία συνδέονται συμβατικά. Τα νομικά αυτά πρόσωπα εγγράφονται επίσης στο Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Η έννοια του όρου Πιστοποιημένος Αξιολογητής ΜΠΕ περιλαμβάνει και τα νομικά πρόσωπα που έχουν εγγραφεί στο σχετικό μητρώο.»

7. 2. Η περ. α' της παρ. 6 του άρθρου 16 ν. 4014/2011 αντικαθίστατα ως εξής:

«α) τα προσόντα των Πιστοποιημένων Αξιολογητών οι κανόνες που διέπουν την εκτέλεση του έργου τους και τα ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία πιστοποίησής τους για την εγγραφή τους στο μητρώο, είτε πρόκειται για φυσικά, είτε για νομικά πρόσωπα,»

8. Προστίθεται εδάφιο στο τέλος της περίπτωσης (στ) της παρ. 3 στεθ του άρθρου 18 του ν. 4014/2011, ως εξής:

«Για τις επιχειρήσεις, οι οποίες διατηρούν εγκαταστάσεις σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές προβλέπεται η δυνατότητα πρόσβασης στο ΗΠΜ ξεχωριστά για κάθε εγκατάσταση για την υποβολή φακέλου περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η εταιρεία διατηρεί την κεντρική πρόσβαση στο ΗΠΜ στο σύνολο των φακέλων αδειοδότησης των εγκαταστάσεων της.»

9. Προστίθεται η περίπτωση (η) στην παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 4014/2011, ως εξής:

(η) Οι μελετητές των περιβαλλοντικών επιπτώσεων έχουν πρόσβαση στο ΗΠΜ και αποκλειστικά στον φάκελο αδειοδότησης που τους έχει ανατεθεί, μόνο κατόπιν έγκρισης του φορέα του έργου. »

ΜΕΡΟΣ Ι'

ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Άρθρο 16

1. Η παράγραφος 10 του άρθρου 128 του ν. 4512/2018 τροποποιείται ως εξής:

«10. Ελεγκτής: α) ο δημόσιος υπάλληλος της εποπτεύουσας αρχής με αρμοδιότητα την άσκηση εποπτείας, β) κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται, κατά παραχώρηση αρμοδιότητας από την εποπτεύουσα ή άλλη δημόσια αρχή, αρμοδιότητα άσκησης ελέγχων.»

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 139 του ν. 4512/2018 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι έλεγχοι διεξάγονται σύμφωνα με το πρόγραμμα ελέγχων που καταρτίζεται από την εποπτεύουσα αρχή και βασίζεται στην αξιολόγηση του κινδύνου και τη συχνότητα των ελέγχων των άρθρων 137 και 138.»

3. Μετά την παράγραφο 7 του άρθρου 140 του ν. 4512/2018, προστίθεται παράγραφος 7^α ως εξής:

«7α. Η εποπτεύουσα αρχή καταχωρίζει τις καταγγελίες υποχρεωτικά σε ηλεκτρονική μορφή και μεριμνά ώστε ο καταγγέλλων να δύναται να προθεί ο ίδιος απευθείας σε ηλεκτρονική καταγγελία. Εάν η καταγγελία λαμβάνεται με άλλο μέσο, η εποπτεύουσα αρχή προβαίνει στην ηλεκτρονική καταχώριση αυτής.»

4. Η παράγραφος 8 του άρθρου 140 του ν. 4512/2018 τροποποιείται ως εξής:

«8. Με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας εποπτεύουσας αρχής καθορίζονται οι διαδικασίες και τα ειδικότερα κριτήρια, πλέον αυτών της παρ. 2, και ο συνδυασμός αυτών για την αξιολόγηση της καταγγελίας και για την παραπομπή της, εφ' όσον αυτό κρίνεται απαραίτητο, στο επόμενο στάδιο διαχείρισης, η προτυποποιημένη μορφή της ηλεκτρονικής καταχώρισης της καταγγελίας και κάθε άλλο σχετικό θέμα.»

5. Μετά το άρθρο 130 του ν. 4512/2018 προστίθεται νέο άρθρο 130^α ως εξής:

«Άρθρο 130^α – Πρωτόκολλα Συνεργασίας

1. Εφόσον σε κάποιο πεδίο εποπτείας υφίσταται κεντρική ή κεντρικές αρμόδιες αρχές οι οποίες μεταβιβάζουν το σύνολο ή μέρος των αρμοδιοτήτων τους σε άλλη υπηρεσία ή φορέα, συντάσσονται υποχρεωτικά πρωτόκολλα συνεργασίας μεταξύ τους τα οποία δημοσιεύονται στον διαδικτυακό τόπο και των δύο αρχών και μνημονεύονται στην εντολή ελέγχου που επιδεικνύει ο ελεγκτής σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 148. Τα πρωτόκολλα συνεργασίας συντάσσονται με τέτοιο τρόπο ώστε μία δραστηριότητα ελέγχεται για το ίδιο ζήτημα από μία κάθε φορά αρχή.»

2. Τα πρωτόκολλα συνεργασίας του άρθρου 130^α του ν. 4512/2018 εκδίδονται εντός 12 μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της ως άνω προθεσμίας, και ελλείψει πρωτοκόλλου συνεργασίας, ο ελεγχόμενος έχει δικαίωμα να

αρνηθεί τον έλεγχο ελλείψει νόμιμης εντολής ελέγχου και αρμοδιότητας κατά τα οριζόμενα στην περίπτωση της περ. 6' του άρθρου 155.»

6. Στο τέλος του άρθρου 134 του ν. 4512/2018, προστίθενται τρεις νέες περιπτώσεις κε', κατ' και νέο εδάφιο ως εξής:

«κε'. Εκπρόσωπο του Εθνικού Συστήματος Διαπίσευσης.

κατ'. Έκπρόσωπος του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων.

Στις συνεδριάσεις προσκαλούνται και εκπρόσωποι των Κοινωνικών Εταίρων κατά περίπτωση. »

7. Στο άρθρο 152 προστίθεται νέες παράγραφοι 8 και 9 ως εξής:

«8. Σε κάθε εποπτεύουσα αρχή συντάσσεται μητρώο ελεγκτών το οποίο κοινοποιείται ετησίως στο αρμόδιο Υπουργείο και στην Διεύθυνση του άρθρου 133, η οποία συντάσσει ενιαίο μητρώο ελεγκτών. Στο μητρώο εντάσσεται κάθε πρόσωπο που εμπίπτει στον ορισμό του ελεγκτή όπως ορίζεται στο άρ. 128.

9. Οι ελεγκτικές αρμοδιότητες μπορούν να ασκούνται και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα στα οποία παραχωρείται η σχετική αρμοδιότητα από την εποπτεύουσα αρχή για την υποβοήθηση του έργου τους. Τα φυσικά πρόσωπα πιστοποιούνται για το σκοπό αυτό από διαπιστευμένο φορέα και τα νομικά πρόσωπα διαπιστεύονται για την άσκηση των εκάστοτε κατά παραχώρηση αρμοδιοτήτων. Με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού ορίζονται οι κατά παραχώρηση αρμοδιότητες, ο τρόπος παραχώρησης, η διαπίστευση των προσώπων που αναλαμβάνουν τις σχετικές αρμοδιότητες, ο τρόπος άσκησης αυτών και κάθε άλλο σχετικό θέμα.»

8. Η περίπτωση β) του άρθρου 155 του ν. 4512/2018 τροποποιείται ως εξής:

«β. να αρνείται την υποβολή του σε έλεγχο ή σε τμήμα του ελέγχου, αν ο ελεγκτής υπερβαίνει το πεδίο εποπτείας ή το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του.»

ΜΕΡΟΣ ΙΑ'

ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΕΡΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΞΗΡΑ

Άρθρο 17

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος ισχύουν οι εξής ορισμοί:

- α. Σταθμός: ένας ή περισσότεροι πομποί ή δέκτες ή συνδυασμός πομπών και δεκτών με τις πρόσθετες συσκευές τους, που είναι αναγκαίοι σε ορισμένη θέση για τη διεξαγωγή (διενέργεια) συγκεκριμένης υπηρεσίας ραδιοεπικοινωνίας ή για την υπηρεσία ραδιοαστρονομίας. Κάθε σταθμός χαρακτηρίζεται από το είδος της υπηρεσίας στην οποία συμμετέχει και από το αν είναι μόνιμος ή προσωρινός.
- β. Κατασκευή κεραίας: το σύστημα των κεραιών εκπομπής ή και λήψης ραδιοσημάτων με τις κατασκευές στήριξής τους, τα εξαρτήματα και τα λοιπά παρελκόμενα. Τα παθητικά κάτοπτρα ανάκλασης ραδιοσημάτων θεωρούνται, επίσης, ως κατασκευές κεραίας. Στο ύψος της κατασκευής κεραίας περιλαμβάνεται και ο φωτισμός ασφαλείας ή και το αλεξικέραυνο.
- γ. Χώρος εγκατάστασης κατασκευής κεραίας: η περιοχή επί εδάφους ή το τμήμα επί κτιρίου που ανήκει νόμιμα στον κάτοχο κατασκευής κεραίας ή μισθώνεται ή παραχωρείται σ' αυτόν για την εγκατάσταση κατασκευής κεραίας.
- δ. Σύστημα Ηλεκτρονικής Υποβολής Αιτήσεων (Σ.Η.Υ.Α.): το ηλεκτρονικό σύστημα έκδοσης άδειας κατασκευής κεραίας που διαχειρίζεται η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ).
- ε. Ηλεκτρονικό Σύστημα 'Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών (e-Άδειες): η ηλεκτρονική πλατφόρμα ελέγχου και έκδοσης των πράξεων εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών του άρθρου 33 του ν.4495/2017 (Α' 167), όπως κάθε φορά ισχύει.
- στ. Άδεια κατασκευής κεραίας: η διοικητική πράξη που εκδίδεται από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) και αποτελεί προϋπόθεση για την εγκατάσταση και τη λειτουργία κατασκευής κεραίας στην ξηρά.
- ζ. Δομικές κατασκευές κεραίας: οι κατασκευές στήριξης του συστήματος των κεραιών εκπομπής και λήψης ραδιοσημάτων, όπως ενδεικτικά αυτοστήρικτοι ιστοί, δικτυώματα, πυλώνες ή αντίστοιχες κατασκευές, οι οποίες φέρουν τα συστήματα των κεραιών, οι οικίσκοι και τα ερμάρια για τη στέγαση των μηχανημάτων των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας, καθώς και η περίφραξη, όπου απαιτείται.
- η. Έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας: η διοικητική πράξη του άρθρου .... του παρόντος, η οποία επιτρέπει την εγκατάσταση των δομικών κατασκευών κεραιών, τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου αυτών, καθώς και την τοποθέτηση περίφραξης, όπου απαιτείται.
- θ. Συνοδά έργα: κάθε άλλη εγκατάσταση που δεν προσμετράται στα πολεοδομικά μεγέθη του ακινήτου, που εγκαθίσταται η κατασκευή κεραίας, και η οποία είναι απαραίτητη για την εγκατάσταση και λειτουργία της, όπως ενδεικτικά τοιχία αντιστήριξης, δρόμοι πρόσβασης και φωτισμοί που χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία του σταθμού.
- ι. Πάρκο κεραιών: ο ειδικά καθορισμένος και ελεγχόμενος χώρος (γήπεδο) εκτός οικιστικού ιστού, δημόσιος ή ιδιωτικός, όπου επιτρέπεται η υποδοχή και η εγκατάσταση κατασκευών κεραιών.

ια. Κέντρο Δορυφορικών Επικοινωνιών: μια συγκεκριμένη και οριοθετημένη περιοχή στην οποία βρίσκονται εγκατεστημένοι ένας ή περισσότεροι δορυφορικοί σταθμοί εδάφους για την εκπομπή/λήψη σήματος από και προς τους τεχνητούς δορυφόρους, μαζί με τις υποστηρικτικές υποδομές, στα πλαίσια και τους περιορισμούς του εκάστοτε ισχύοντος Εθνικού Κανονισμού Κατανομής Ζωνών Συχνοτήτων (ΕΚΚΖΣ) για τη Σταθερή Δορυφορική Υπηρεσία.

Άρθρο 18

Διαδικασία αδειοδότησης κατασκευών κεραιών στην ξηρά

1. Για την εγκατάσταση και τη λειτουργία κατασκευής κεραίας ή την τροποποίηση υφιστάμενης κατασκευής κεραίας στην ξηρά και με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 40, 41, 46, 50 του παρόντος απαιτείται :

α. η έκδοση άδειας κατασκευής κεραίας από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 του παρόντος.

β. η έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του παρόντος. Απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας αποτελεί η προηγούμενη έκδοση της άδειας κατασκευής κεραίας από την ΕΕΤΤ.

γ. η σύνταξη πορίσματος ελέγχου από τον ελεγκτή δόμησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 του παρόντος, με το οποίο βεβαιώνεται ότι οι δομικές κατασκευές κεραίας, υλοποιήθηκαν σύμφωνα τα στοιχεία της χορηγηθείσας έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας.

2. Για την ηλεκτροδότηση οποιασδήποτε κατασκευής κεραίας που εγκαθίσταται και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος απαιτείται η αυτοτελής σύνδεσή της με το δίκτυο ηλεκτροδότησης. Με την επιφύλαξη του άρθρου 15 του παρόντος, οι απαιτούμενες ενέργειες για την αυτοτελή σύνδεση με το δίκτυο ηλεκτροδότησης των ήδη υφιστάμενων αδειοδοτημένων κατασκευών κεραιών επιβάλλεται να ολοκληρωθούν μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη, ύστερα από έκθεση των αρμόδιων οργάνων της Περιφέρειας, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ύψους από πέντε χιλιάδες (5.000,00) μέχρι είκοσι χιλιάδες (20.000,00) ευρώ, υπέρ της οικείας Περιφέρειας στους κατόχους κατασκευών κεραιών που παραβαίνουν την εν λόγω υποχρέωσή τους.

3. Ο κάτοχος κατασκευής κεραίας υποχρεούται να διατηρεί αναρτημένη σε εμφανές σημείο πινακίδα ανεξίτηλης γραφής, στην οποία αναγράφονται η επωνυμία του, καθώς και το μοναδικό αναγνωριστικό της κατασκευής κεραίας που επιτρέπει την αναζήτησή της στο δημοσίως προσβάσιμο πληροφοριακό σύστημα, όπως αυτό καθορίζεται με απόφαση της ΕΕΤΤ. Υφιστάμενες κατασκευές κεραιών υποχρεούνται να συμμορφωθούν στην ανωτέρω διάταξη μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη, ύστερα από έκθεση των αρμόδιων οργάνων της Περιφέρειας, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο ύψους από πέντε χιλιάδες (5.000,00) μέχρι είκοσι χιλιάδες (20.000,00)

ευρώ, υπέρ της οικείας Περιφέρειας στους κατόχους κατασκευών κεραιών που παραβαίνουν την εν λόγω υποχρέωσή τους περί σήμανσης αυτών.

4. Η EETT δημοσιοποιεί τις θέσεις των κατασκευών κεραιών για τις οποίες έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αδειοδότησης, με χρήση γεωγραφικού πληροφοριακού συστήματος (GIS), καθώς και το περιεχόμενο του φακέλου της άδειας κατασκευής κεραίας.

5. Για κάθε αίτημα εγκατάστασης και λειτουργίας κατασκευής κεραίας, τροποποίησης κατασκευής κεραίας, επικαιροποίησης επιμέρους δικαιολογητικών ή/και διοικητικών πράξεων που αφορούν συγκεκριμένη κατασκευή κεραίας τηρείται, μέσω διαλειτουργικότητας με το Ηλεκτρονικό Σύστημα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών (e-Άδειες), στο Σύστημα Ηλεκτρονικής Υποβολής Αιτήσεων (Σ.Η.Υ.Α.) φάκελος ο οποίος περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιολογητικών που έχουν υποβληθεί και των εγκρίσεων που έχουν εκδοθεί, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο της διαδικασίας αδειοδότησης, που καθορίζεται με τον παρόντα νόμο, και είναι προσβάσιμος απ' όλες τις συναρμόδιες υπηρεσίες.

6. Οι κάτοχοι κατασκευών κεραιών και οι υπογράφοντες τις μελέτες και τις αιτήσεις που απαιτούνται για την αδειοδότησή τους ευθύνονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις που τους αφορούν κατά περίπτωση, για την ακρίβεια, την αλήθεια και την πληρότητα των στοιχείων που υποβάλλουν στο πλαίσιο της διαδικασίας αδειοδότησης που καθορίζεται με τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 19

Άδεια κατασκευής κεραίας από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ)

1. Για την έκδοση της άδειας κατασκευής κεραίας από την EETT, ο ενδιαφερόμενος κάτοχος κατασκευής κεραίας υποβάλλει στο Σ.Η.Υ.Α. αίτημα που συνοδεύεται από τα εξής δικαιολογητικά:

α) αίτηση προς την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.) για την ασφάλεια της αεροπλοΐας και, εφόσον απαιτείται, αντίστοιχη αίτηση προς το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας (Γ.Ε.Α.),

β) αίτηση για χορήγηση δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων ή αποδεικτικό νόμιμης χρήσης των συχνοτήτων εκπομπής και λήψης. Ως αποδεικτικό νόμιμης χρήσης νοούνται οι σχετικές αποφάσεις της EETT ή η υπαγωγή σε κανόνα εξαίρεσης από την εν λόγω υποχρέωση.

γ) μελέτη ραδιοεκπομπών που συνοδεύεται από τοπογραφικό και αρχιτεκτονικά σχέδια, που προβλέπονται, κατά περίπτωση, στο άρθρο 4 του παρόντος, για την έκδοση θετικής γνωμοδότησης της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.), εφόσον απαιτείται.

δ) μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) ή κατά περίπτωση δήλωση υπαγωγής στις πρότυπες περιβαλλοντικές δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για περιβαλλοντική αδειοδότηση.

ε) δήλωση για την ανάληψη υποχρέωσης υποβολής των δικαιολογητικών στοιχείων και μελετών που απαιτούνται για την έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας σύμφωνα με το άρθρο 4 του παρόντος.

2. Διοικητικά τέλη που προβλέπονται για την εξέταση των επιμέρους αιτήσεων / μελετών της παρ. 1, εισπράττονται από την ΕΕΤΤ. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών καθορίζεται κάθε θέμα σχετικό με τη διαδικασία είσπραξης και απόδοσης των διοικητικών τελών. Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, ο αιτών καταβάλλει τα επιμέρους διοικητικά τέλη στις αρμόδιες υπηρεσίες, όπως έχουν οριστεί σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνο καταβολής.

3. Οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν, μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ολοκλήρωση της ηλεκτρονικής υποβολής των ανωτέρω αιτήσεων και μελετών, να ελέγχουν τα δικαιολογητικά ανάλογα με την αρμοδιότητά τους και να ενημερώσουν το Σ.Η.Λ.Υ.Α. για την:

α) έκδοση των εγκρίσεών τους,

β) ύπαρξη τυπικών ελλείψεων ή λαθών στις κατατεθειμένες αιτήσεις/μελέτες, προκειμένου οι ανωτέρω ελλείψεις ή λάθη να συμπληρωθούν ή να διορθωθούν από τους αιτούντες μέσα σε προθεσμία που τάσσεται για το σκοπό αυτό,

γ) αιτιολογημένη απόρριψη των αιτήσεων/μελετών που έχουν υποβληθεί.

4. Για τις γνωμοδοτήσεις και τις εγκρίσεις που προβλέπονται από την κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία στο πλαίσιο έκδοσης Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) ή υπαγωγής σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ), οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να τηρούν τις προβλεπόμενες ειδικές προθεσμίες.

5. Η άδεια κατασκευής κεραίας εκδίδεται από την ΕΕΤΤ μέσα σε ένα (1) μήνα από την έκδοση όλων των παραπάνω απαιτούμενων εγκρίσεων.

6. Σε περίπτωση ανάκλησης ή ακύρωσης οποιασδήποτε από τις εγκρίσεις οι οποίες απαιτούνται για την έκδοση άδειας κατασκευής κεραίας, η άδεια κατασκευής κεραίας ανακαλείται από την ΕΕΤΤ και ενημερώνεται το ΣΗΛΥΑ, καθώς και οι οργανισμοί κοινής αφέλειας για να διακόψουν άμεσα κάθε παροχή.

7. Με απόφαση της ΕΕΤΤ καθορίζονται η μορφή και το περιεχόμενο της αίτησης που υποβάλλεται στο ΣΗΛΥΑ για την έκδοση άδειας κατασκευής κεραίας ή την τροποποίηση υφιστάμενης κατασκευής κεραίας, τα στοιχεία και οι όροι που πρέπει να περιλαμβάνονται στην άδεια, η διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την έκδοσή της, τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

8. Η διαδικασία έκδοσης της άδειας κατασκευής κεραίας δεν εξαρτάται ούτε διακόπτεται από τυχόν εκκρεμείς διοικητικές διαδικασίες και κυρώσεις για το σταθμό βάσης. Στην περίπτωση που η εγκατάσταση της κατασκευής κεραίας ή / και η θέση της σε λειτουργία πραγματοποιείται μετά την κατάθεση της αίτησης για άδεια κατασκευής κεραίας, η διαδικασία χορήγησης της σχετικής άδειας της ΕΕΤΤ συνεχίζεται κανονικώς, χωρίς να απαιτείται να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία επιβολής κυρώσεων από την ΕΕΤΤ ή/και να έχουν καταβληθεί τα επιβληθέντα πρόστιμα. Ειδικά, στην περίπτωση κακόπιστης κατάθεσης

αίτησης για άδεια κατασκευής κεραίας, δηλαδή στην περίπτωση που η κατάθεση της αίτησης γίνεται μετά από την εγκατάσταση της κατασκευής κεραίας ή / και τη θέση της σε λειτουργία, ο κάτοχος της Κατασκευής Κεραίας δύναται να υποβάλλει νέα αίτηση για την ίδια θέση και να χορηγηθεί η σχετική άδεια της ΕΕΤΤ, χωρίς να απαιτείται να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία επιβολής κυρώσεων από την ΕΕΤΤ ή/και να έχουν καταβληθεί τα επιβληθέντα πρόστιμα.

Άρθρο 20

Έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας

1. Για την εγκατάσταση των δομικών κατασκευών κεραίας απαιτείται η έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας. Οι εγκαταστάσεις σταθμών βάσης ραδιοεπικοινωνίας είναι τεχνικές υποδομές εντασσόμενες στα δίκτυα τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών αναγκαίες για τη μετάδοση σήματος, μέσω καλωδίων ή ασύρματης σύνδεσης, στο τηλεπικοινωνιακό κέντρο και τη σύνδεση ασύρματων συσκευών, για την εξυπηρέτηση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων εντός και εκτός των αστικών περιοχών, διέπονται από ίδιο νομικό καθεστώς, αντίστοιχο των δικτύων κοινής ωφέλειας (ενέργειας, ύδρευσης, αποχέτευσης κ.ο.κ.) και δεν αντιστοιχούν σε χρήσεις γης.

2. Η αίτηση για την έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας υποβάλλεται μέσω του Ηλεκτρονικού Συστήματος Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών (e-Άδειες), σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4495/2017. Απαραίτητη προϋπόθεση για την υποβολή της αίτησης αποτελεί η προηγούμενη έκδοση άδειας κατασκευής κεραίας από ΕΕΤΤ, καθώς και η προηγούμενη έκδοση των εγκρίσεων και των γνωμοδοτήσεων άλλων υπηρεσιών που απαιτούνται για την εγκατάσταση και τη λειτουργία της κατασκευής κεραίας. Η αίτηση υποβάλλεται με ευθύνη εξουσιοδοτημένου, από τον κάτοχο ή κύριο της κατασκευής κεραίας, μηχανικού και η έγκριση εκδίδεται αμέσως μετά την ηλεκτρονική υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών, μελετών και λοιπών στοιχείων.

3. Ο μηχανικός που υποβάλλει την αίτηση για την έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας με την κατάθεση της αίτησης βεβαιώνει ότι:

- α) η αίτηση για την έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας είναι πλήρης, τα δηλούμενα στοιχεία είναι ακριβή και αληθή και τα συνοδευτικά δικαιολογητικά γνήσια και σε ισχύ,
- β) τα στοιχεία της αίτησης ταυτίζονται με τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο της χορήγησης άδειας κατασκευής κεραίας από την ΕΕΤΤ και της έκδοσης των εγκρίσεων άλλων υπηρεσιών που απαιτούνται για την εγκατάσταση και τη λειτουργία της κατασκευής κεραίας.

4. Κατά την ηλεκτρονική διαδικασία έκδοσης έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας, ο μηχανικός εισάγει στο e-Άδειες του ν. 4495/2017 τα εξής δικαιολογητικά:

- α) αίτηση με τα στοιχεία του δικαιούχου της υπό έκδοση έγκρισης,
- β) τα στοιχεία του ακινήτου και τα δεδομένα γεωχωρικού εντοπισμού του,

γ) υπεύθυνη δήλωση του κατόχου του δικαιούχου της υπό έκδοση έγκρισης για την ανάθεση στο μηχανικό που εισάγει τα στοιχεία της διαδικασίας έκδοσης της έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας και της επίβλεψής τους και υποβολής της σχετικής αίτησης, καθώς και για την ανάθεση σε άλλους μηχανικούς της εκπόνησης των λοιπών απαιτούμενων μελετών και επιβλέψεων,

δ) στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο δικαιούχος της υπό έκδοση έγκρισης έχει πράγματι δικαιώμα χρήσης του χώρου όπου θα γίνει η εγκατάσταση της δομικής κατασκευής κεραίας, όπως ενδεικτικά τίτλους ιδιοκτησίας, ιδιωτικό συμφωνητικό μίσθωσης, το οποίο να έχει υποβληθεί στο TAXIS, ή, σε περίπτωση παραχώρησης χρήσης, σχετικό συμφωνητικό ή απόφαση της αρμόδιας αρχής ή άλλου δημόσιου φορέα, καθώς και αποδεικτικό για τη χορήγηση δικαιωμάτων διέλευσης, εφόσον ο πάροχος έχει επιλέξει να ακολουθήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στις ισχύουσες διατάξεις για τα δικαιώματα διέλευσης. Σε περίπτωση μίσθωσης ή παραχώρησης χρήσης, από τα σχετικά δικαιολογητικά του προηγουμένου εδαφίου επιβάλλεται να προκύπτει επιπλέον ότι ο εκμισθωτής ή εκείνος που παραχωρεί τη χρήση επιτρέπει ρητά τη χρήση του χώρου για την εγκατάσταση δομικής κατασκευής κεραίας.

ε) δήλωση των συνιδιοκτητών του ακινήτου ότι συναίνούν στην εγκατάσταση δομικής κατασκευής κεραίας, εφόσον οι αντίστοιχες εργασίες πραγματοποιούνται σε κοινόχρηστους χώρους, όπως ενδεικτικά ακάλυπτους χώρους οικοπέδου ή γηπέδου, όψεις, φέροντα οργανισμό, δώμα, στέγη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτ. ζ' της παρ.1 του άρθρου 41 του ν. 4495/2017.

στ) δήλωση του αρμόδιου μηχανικού ότι ο χώρος εγκατάστασης της κατασκευής κεραίας είναι νόμιμα υφιστάμενος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 23 του ν. 4067/2012 (Α' 79), ή έχει εξαιρεθεί της κατεδάφισης ή έχει ανασταλεί η κατεδάφισή του σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

ζ) τοπογραφικό διάγραμμα εξαρτημένο από το κρατικό σύστημα συντεταγμένων, σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές, με προσδιορισμό του χώρου εγκατάστασης της κατασκευής κεραίας.

η) τεχνική έκθεση μηχανικού.

θ) αρχιτεκτονικά σχέδια τα οποία περιλαμβάνουν:

αα) για κατασκευή κεραίας επί εδάφους: τομή, όψη και κάτοψη των δομικών κατασκευών κεραίας και των συστημάτων των κεραιών εκπομπής και λήψης ραδιοσημάτων, με υψόμετρα, διαστασιολόγηση και επιφάνεια σε κλίμακα 1:50 ή 1:100 και διάγραμμα κάλυψης, εφόσον για τις δομικές αυτές κατασκευές απαιτείται ο έλεγχος των πολεοδομικών μεγεθών.

ββ) για κατασκευή κεραίας επί κτηρίων: τομή, όψη και τις κατόψεις που αποτυπώνουν τις δομικές κατασκευές κεραίας και τα συστήματα των κεραιών εκπομπής και λήψης ραδιοσημάτων με το χώρο μηχανημάτων, με υψόμετρα, διαστασιολόγηση και επιφάνεια σε κλίμακα 1:50 ή 1:100.

γγ) για κατασκευής κεραίας σε περιοχή προστασίας του άρθρου 11 του παρόντος, σαφή αναφορά της αντίστοιχης τεχνικής οδηγίας, εφόσον υπάρχει.

ι) στατική μελέτη των δομικών κατασκευών κεραίας και όταν η εγκατάσταση γίνεται σε υφιστάμενο κτίριο, δήλωση αντοχής του κτιρίου προερχόμενη από δυο πολιτικούς μηχανικούς. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί η ανάγκη ενίσχυσης πρέπει να έχει εκδοθεί η σχετική άδεια και να έχουν ολοκληρωθεί οι απαραίτητες κατασκευές πριν από την εγκατάσταση της κεραίας.

ια) τεχνική έκθεση αρμόδιου μηχανικού με περιγραφή της ηλεκτρομηχανολογικής (Η/Μ) εγκατάστασης που εξυπηρετεί την κατασκευή κεραίας, όπου απαιτείται.

ιβ) φωτογραφίες του χώρου εγκατάστασης και της κύριας όψης του κτιρίου στο οποίο θα εγκατασταθεί η κατασκευή κεραίας ή του τμήματος του οικοπέδου ή γηπέδου, εφόσον η κατασκευή γίνεται σε ακίνητο χωρίς κτίσμα.

ιγ) γνωμοδότηση του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής (Σ.Α.), όπου απαιτείται,

ιδ) εγκρίσεις λοιπών υπηρεσιών ή φορέων διαχείρισης, εφόσον απαιτούνται από ειδικές διατάξεις ή Κανονισμούς.

ιε) προϋπολογισμό του έργου, υπολογισμό αμοιβών από το σύστημα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ), καθώς και αποδεικτικά καταβολής φόρων, εισφορών και αμοιβών μηχανικών.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι δυνατή η τροποποίηση, η προσθήκη ή η αντικατάσταση των παραπάνω δικαιολογητικών, σύμφωνα με τις κατά περίπτωση ανάγκες, τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας. Με την ίδια ή όμοια κοινή απόφαση δύναται να καθορίζονται οι ειδικότερες διαδικασίες ηλεκτρονικής υποβολής της αίτησης και έκδοσης της έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας, καθώς και τα προσβάσιμα στο κοινό στοιχεία της έγκρισης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για το ζήτημα αυτό.

6. Οι εγκρίσεις δομικών κατασκευών κεραιών εμπίπτουν στο δειγματοληπτικό έλεγχο νομιμότητας των υποβαλλόμενων μελετών και στοιχείων της παρ. 2γ του άρθρου 38 ν.4495/2017, καθώς και στον υποχρεωτικό έλεγχο της παρ.3 του ίδιου άρθρου, σε περίπτωση καταγγελίας.

7. Οι εργασίες για την εγκατάσταση των δομικών κατασκευών κεραίας πρέπει να ολοκληρώνονται μέσα σε δύο (2) έτη από την ημερομηνία έκδοσης της έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας ή της αναθεώρησής της. Η έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας μπορεί να αναθεωρείται για τροποποιήσεις των μελετών και των λοιπών στοιχείων.

8. Η έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας και οι αναθεωρήσεις της αναρτώνται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και στο Σύστημα e-Άδειες και στη συνέχεια κατατίθενται στις αρμόδιες υπηρεσίες για την εργοταξιακή σύνδεση με τα δίκτυα κοινής αφέλειας.

9. Για την εγκατάσταση κατασκευής κεραίας μέσα σε δασικές εκτάσεις η έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας μπορεί να εκδοθεί πριν από την έγκριση επέμβασης ή τη σχετική άδεια σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 998/1979 (Α' 289) από την αρμόδια δασική υπηρεσία, εφόσον, βάσει της κείμενης νομοθεσίας, η έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας αποτελεί προαπαιτούμενο της έκδοσης έγκρισης επέμβασης. Η εκκρεμότητα της έκδοσης έγκρισης επέμβασης από την αρμόδια δασική υπηρεσία αποτυπώνεται στο e-Άδειες και η

εργοταξιακή σύνδεση με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας είναι δυνατή μετά την έκδοση της έγκρισης επέμβασης.

10. Όταν προς εξυπηρέτηση της λειτουργίας κατασκευής κεραίας γίνεται τοποθέτηση εγκαταστάσεων φωτοβολταϊκών συστημάτων ισχύος μέχρι 20KW, για τα συστήματα αυτά, καθώς και τα έργα, οικίσκους ή άλλα, που κατασκευάζονται προς υποστήριξή τους, δεν απαιτείται η έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την αδειοδότηση, την εγκατάσταση και τη λειτουργία των εν λόγω συστημάτων.

Άρθρο 21

Έλεγχος εφαρμογής έγκρισης δομικών κατασκευών κεραιών από ελεγκτή δόμησης

1. Μετά την εγκατάσταση των δομικών κατασκευών κεραίας πραγματοποιείται αυτοψία από ελεγκτή δόμησης, για τον έλεγχο της ορθής υλοποίησης της εκδοθείσας έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας και, στη συνέχεια, συντάσσεται πόρισμα έλεγχου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 44 έως 46 του ν. 4495/2017, το οποίο υποβάλλεται στο Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες. Οι δομικές κατασκευές κεραιών εντάσσονται στην κατηγορία Α του άρθρου 44 του ν. 4495/2017. Η αποζημίωση του ελεγκτή δόμησης ορίζεται σε εκατόν πενήντα (150,00) ευρώ και μπορεί να αναπτροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

2. Ο έλεγχος της έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας αφορά τη θέση, τις εξωτερικές διαστάσεις και το ύψος τους, τη διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου, την ύπαρξη πινακίδας σήμανσης, καθώς και τη θέση και το ύψος της περίφραξης.

3. Ο επιβλέπων μηχανικός υποχρεούται να υποβάλει στο Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες αίτημα για έλεγχο των δομικών κατασκευών κεραίας δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ολοκλήρωση των εργασιών. Η αρμόδια Υπηρεσία Δόμησης (ΥΔΟΜ), αφού ενημερωθεί για το αίτημα, διαβιβάζει ηλεκτρονικά τα στοιχεία του μέσα σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες, στη Διεύθυνση Ελέγχου Δόμησης - Περιφερειακό Παρατηρητήριο της οικείας Περιφέρειας, το οποίο ορίζει αυθημερόν ελεγκτή δόμησης, ύστερα από ηλεκτρονική κλήρωση από το Μητρώο Ελεγκτών Δόμησης. Αν παρέλθει άπρακτο το χρονικό διάστημα των είκοσι τεσσάρων (24) ωρών, τεκμαίρεται ότι η Υπηρεσία Δόμησης (ΥΔΟΜ) δεν έχει παρατηρήσεις ως προς τα στοιχεία του αιτήματος, το οποίο δρομολογείται περαιτέρω αυτόματα στο σύστημα.

4. Αν κατά την αυτοψία δεν διαπιστωθούν παραβάσεις, το πόρισμα έλεγχου συντάσσεται μέσα σε είκοσι τέσσερις (24) ώρες και ενημερώνεται το Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες. Στη συνέχεια, εκδίδεται αυτόματα από το e-Άδειες η βεβαίωση για τη σύνδεση της κατασκευής κεραίας με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας. Δεν συνιστούν αυθαίρετη κατασκευή και δεν καταγράφονται ως πολεοδομικές παραβάσεις αποκλίσεις των διαστάσεων των δομικών κατασκευών κεραίας και της χωροθέτησης αυτών ποσοστού έως δύο τοις εκατό (2%), σε σχέση με τις μελέτες που συνοδεύουν την Έγκριση δομικών κατασκευών Κεραίας. Επίσης, δεν συνιστούν αυθαίρετη κατασκευή και δεν καταγράφονται ως πολεοδομικές παραβάσεις αλλαγές στη χωροθέτηση των ερμαρίων, εφόσον καλύπτονται οι αρχικοί πολεοδομικοί όροι

έγκρισης. Στην περίπτωση αυτή, με ευθύνη του επιβλέποντα μηχανικού, ενημερώνεται το ΣΗΛΥΑ.

5. Αν κατά την αυτοψία διαπιστωθούν παραβάσεις, το πόρισμα έλεγχου συντάσσεται μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες και ενημερώνεται σχετικά το Σύστημα e-Άδειες. Στις περιπτώσεις αυτές, ο κάτοχος της κατασκευής κεραίας έχει τη δυνατότητα συμμόρφωσης με την εκδοθείσα έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ενημέρωση του e-Άδειες, χωρίς κυρώσεις. Στη συνέχεια, υποβάλει αίτημα για έλεγχο της συμμόρφωσης σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 3. Εφόσον με το πόρισμα έλεγχου διαπιστωθεί η συμμόρφωση, εκδίδεται βεβαίωση για τη σύνδεση της κατασκευής κεραίας με τα δίκτυα κοινής αφέλειας.

6. Αν η προθεσμία συμμόρφωσης του κατόχου στην εκδοθείσα έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας που ορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 παρέλθει άπρακτη, η κατασκευή κεραίας απομακρύνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6. Μέσω του Ηλεκτρονικό Συστήματος ΣΗΛΥΑ ενημερώνεται η ΕΕΤΤ για τις δικές της ενέργειες και μέσω του e-Άδειες η αρμόδια Υπηρεσία Δόμησης (ΥΔΟΜ) για την επιβολή των κυρώσεων που προβλέπονται από την κείμενη περί αυθαιρέτων πολεοδομική νομοθεσία.

7. Κατά των πορισμάτων έλεγχου των ελεγκτών δόμησης είναι δυνατή η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 46 του ν. 4495/2017. Στην περίπτωση αυτή, αναστέλλονται οι κυρώσεις, συμπεριλαμβανόμενης της κατεδάφισης.

8. Σε περίπτωση καταγγελίας που αφορά τη νομιμότητα ήδη εγκατεστημένων δομικών κατασκευών κεραίας, ο σχετικός έλεγχος διενεργείται από ελεγκτή δόμησης, ο οποίος συντάσσει πόρισμα ελέγχου, το οποίο υποβάλει στο Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες. Αν κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί ότι οι δομικές κατασκευές κεραίας κατασκευάστηκαν κατά παράβαση της χορηγηθείσας έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας, ο κάτοχος της κατασκευής κεραίας έχει τη δυνατότητα συμμόρφωσης, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ενημέρωση του e-Άδειες. Στη συνέχεια, σύμφωνα με τα ανωτέρω, υποβάλει αίτημα για έλεγχο της συμμόρφωσης. Το σχετικό πόρισμα ελέγχου υποβάλλεται από τον ελεγκτή δόμησης στο e-Άδειες. Αν η εν λόγω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η κατασκευή κεραίας απομακρύνεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 6 του παρόντος. Μέσω του Σ.Η.Υ.Α. ενημερώνεται η Ε.Ε.Τ.Τ. για τις δικές της ενέργειες και οι οργανισμοί κοινής αφέλειας για να διακόψουν άμεσα κάθε παροχή. Επίσης, μέσω του e-Άδειες ενημερώνεται η αρμόδια Υπηρεσία Δόμησης (ΥΔΟΜ), η οποία ανακαλεί τη χορηγηθείσα έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας. Στις περιπτώσεις αυτές η αρμόδια ΥΔΟΜ εκδίδει πράξη επιβολής προστίμου σύμφωνα με το πόρισμα και προβαίνει σε κάθε άλλη απαιτούμενη ενέργεια σύμφωνα με τις κείμενες περί αυθαιρέτων πολεοδομικές διατάξεις.

Άρθρο 22

Απομάκρυνση δομικών κατασκευών κεραιών

1. Αν η άδεια κατασκευής κεραίας της ΕΕΤΤ ή/και η έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας ανακληθεί ή ακυρωθεί, ενημερώνεται αμέσως, από την κατά περίπτωση αρμόδια αρχή, το ΣΗΛΥΑ και ο κάτοχος της κατασκευής κεραίας υποχρεούται να προβεί σε απομάκρυνσή της μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την ενημέρωση του ΣΗΛΥΑ.

Παράλληλα ενημερώνεται το Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες για την επιβολή των κυρώσεων από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τις διατάξεις περί αυθαιρέτων της πολεοδομικής νομοθεσίας. Αν παρέλθει άπρακτη η ανωτέρω προθεσμία, η απομάκρυνση της κατασκευής πραγματοποιείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας Περιφέρειας.

2. Αν ο κάτοχος της κατασκευής κεραίας υποβάλει αίτημα για ανάκληση της άδειας κατασκευής της από την ΕΕΤΤ, υποχρεούται να προβεί σε απομάκρυνσή της μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή του σχετικού αιτήματος στο ΣΗΛΥΑ.

3. Αν οι ανωτέρω προθεσμίες για την απομάκρυνση κατασκευών κεραιών παρέλθουν άπρακτες, με απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη, ύστερα από έκθεση των αρμόδιων οργάνων της Περιφέρειας, επιβάλλεται στους κατόχους των εν λόγω κατασκευών κεραιών διοικητικό πρόστιμο ύψους χιλίων (1.000,00) ευρώ ημερησίως, για κάθε ημέρα που δεν έχει ολοκληρωθεί η απομάκρυνση της κατασκευής, υπέρ της Περιφέρειας.

4. Για την απομάκρυνση κατασκευής κεραίας απαιτείται η έκδοση έγκρισης εκτέλεσης εργασιών, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 29 του ν. 4495/2017. Η έγκριση εκδίδεται, με ευθύνη εξουσιοδοτημένου μηχανικού, μετά την υποβολή σχετικής αίτησης στο Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες, η οποία συνοδεύεται από τεχνική έκθεση μηχανικού και δήλωσή του για ανάληψη της ευθύνης επίβλεψης. Η έγκριση εκτέλεσης εργασιών αναρτάται στο ΣΗΛΥΑ και στον ιστότοπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για το e-Άδειες. Η απομάκρυνση της κατασκευής κεραίας πιστοποιείται με υπεύθυνη δήλωση του επιβλέποντα μηχανικού, η οποία υποβάλλεται στο ΣΗΛΥΑ και στο e-Άδειες.

Άρθρο 23

Συνεγκατάσταση - από κοινού χρήση ευκολιών.

Για τη συνεγκατάσταση και την από κοινού χρήση ευκολιών εφαρμόζεται το άρθρο 29 του ν. 4070/2012 (Α' 82) και οι διατάξεις του ν. 4463/2017 (Α' 40), καθώς και οι κατ' εξουσιοδότηση των ανωτέρω νόμων σχετικές αποφάσεις της ΕΕΤΤ.

Άρθρο 24

Εγκατάσταση κατασκευών κεραιών για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών

1. Για την εγκατάσταση σταθμών και κατασκευών κεραιών των εταιρειών που παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο κοινό, επιτρέπεται, με την προϋπόθεση ότι έχει προηγηθεί η έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του παρόντος, η κατασκευή οικίσκου ή /και η τοποθέτηση ερμαρίων για τη στέγαση μηχανημάτων, πάνω από το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος της περιοχής και μέσα στο ιδεατό στερεό της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 1577/1985 (Α' 210), καθώς και κατασκευών στήριξης του συστήματος των κεραιών εκπομπής και λήψης ραδιοσημάτων, όπως ενδεικτικά αυτοστήρικτοι ιστοί, δικτυώματα και πυλώνες ή αντίστοιχες

κατασκευές οι οποίες φέρουν τα συστήματα των κεραιών, πάνω από το μέγιστο ύψος και το ιδεατό στερεό της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 1577/1985, ως εξής:

α) για τις εντός σχεδίου περιοχές: σε άρτια οικόπεδα, κατά κανόνα ή κατά παρέκκλιση, σε δώματα ή σε στέγη κτιρίου, στο πέραν του υποχρεωτικώς αφημένου τμήματος του ακάλυπτου χώρου του οικοπέδου και εντός του κτιρίου. Γενικά, επιτρέπεται η τοποθέτηση κατασκευής κεραίας και πάνω από την απόληξη κλιμακοστασίου και φρέατος ανελκυστήρα που κατασκευάζεται σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 1577/1985.

β) για τις εκτός σχεδίου περιοχές: σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτ. α', καθώς και σε γήπεδα ελάχιστου εμβαδού πεντακοσίων (500) τετραγωνικών μέτρων και σε απόσταση πέντε (5) τουλάχιστον μέτρων από τα όρια των γηπέδων.

γ) σε δασικού χαρακτήρα εκτάσεις επιτρέπεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των σχετικών διατάξεων της δασικής νομοθεσίας η εγκατάσταση κατασκευής κεραίας, η κατασκευή οικίσκου, η εγκατάσταση ερμαρίων και των συνοδών έργων, καθώς και κάθε άλλης συναφούς κατασκευής απαραίτητης για την λειτουργία της, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής αδειοδοτημένων παρόχων, καθώς και των κέντρων δορυφορικών επικοινωνιών, κατά παρέκκλιση των ανωτέρω.

2. Το εμβαδόν του οικίσκου ή/και των ερμαρίων, όταν αυτά τοποθετούνται σε δώμα, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι πέντε (25) τετραγωνικά μέτρα και το ύψος του τα δύο μέτρα και σαράντα εκατοστά (2,40). "Όταν αυτά τοποθετούνται στο έδαφος, το εμβαδόν του δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τριάντα πέντε (35) τετραγωνικά μέτρα και το ύψος του τα τρία μέτρα και πενήντα εκατοστά (3,5). Οι ανωτέρω μέγιστες επιτρεπόμενες επιφάνειες των οικίσκων προσαυξάνονται κατά δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για κάθε φιλοξενούμενο πάροχο που κάνει κοινή χρήση της κατασκευής κεραίας, ενώ η συνολική μέγιστη προσαύξηση στο εμβαδόν, ανεξαρτήτως του αριθμού των παρόχων, δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) των προαναφερομένων τιμών. Στην περίπτωση περισσότερων του ενός οικίσκου, τα ανωτέρω όρια ισχύουν αθροιστικά για το σύνολο των οικίσκων της κατασκευής κεραίας. Όταν ο οικίσκος τοποθετείται στο δώμα και η κατασκευή κεραίας είναι στο δώμα ή/και πάνω στην απόληξη του κλιμακοστασίου και του φρέατος ανελκυστήρα, δεν περιλαμβάνονται στο συντελεστή δόμησης και συντελεστή όγκου του οικοπέδου ή γηπέδου. Αν ο οικίσκος πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για τη στέγαση μηχανημάτων που μεταδίδουν σήματα επίγειας ψηφιακής ευρυεκπομπής με χρήση συχνοτήτων για την εκπομπή ραδιοτηλεοπτικού σήματος, το εμβαδόν του δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα δέκα (10) τετραγωνικά μέτρα ανά πολυπλέκτη.

3. Για την έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας των παραπάνω κατασκευών σε εντός ή εκτός σχεδίου περιοχές ειδικής προστασίας, και, κατ' εξαίρεση, των ισχουσών για τις περιοχές αυτές διατάξεων και περιορισμών, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των κατά περίπτωση αρμόδιων υπηρεσιών ή/και του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής (Σ.Α.).

Άρθρο 25

Τροποποίηση κατασκευών κεραιών

1. Κατ' εξαίρεση των προβλεπομένων ανωτέρω, για την τροποποίηση κατασκευών κεραιών δεν απαιτείται η τροποποίηση της υπάρχουσας άδειας κατασκευής κεραίας ή η έκδοση νέας άδειας κατασκευής κεραίας, αλλά υποβάλλεται σχετική δήλωση στο ΣΗΛΥΑ, στις εξής περιπτώσεις:

Α. Σε περίπτωση μεταβολών στις δομικές κατασκευές κεραιών περιβαλλοντικής κατηγορίας Β, οι οποίες υπάγονται σε πρότυπες περιβαλλοντικές δεσμεύσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 4014/2011, και οι οποίες δεν εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες του άρθρου 10 του παρόντος, εφόσον αυτές αφορούν:

α. κατασκευές κεραιών των οποίων οι κατασκευές στήριξης, όπως αυτοστήρικτοι ιστοί, δικτυώματα, πυλώνες ή αντίστοιχες δομικές κατασκευές, είτε εδράζονται επί εδάφους και το μέγιστο ύψος κατασκευής κεραίας, μετά τις τροποποιήσεις, παραμένει μικρότερο των δεκαπέντε (15) μέτρων, είτε εδράζονται επί κτηρίου και το μέγιστο ύψος κατασκευής κεραίας, μετά τις τροποποιήσεις, παραμένει μικρότερο των δέκα (10) μέτρων.

β. κατασκευές κεραιών, που δεν περιλαμβάνουν κατασκευές στήριξης, όπως αυτοστήρικτους ιστούς, δικτυώματα, πυλώνες ή αντίστοιχες δομικές κατασκευές, αλλά η στήριξη αυτών γίνεται σε υφιστάμενες δομικές κατασκευές με χρήση μεταλλικών στηριγμάτων οι διαστάσεις των οποίων, μετά την τροποποίηση, δεν ξεπερνά τα δύο (2) μέτρα.

Η δήλωση στις αμέσως παραπάνω περιπτώσεις υποβάλλεται στο ΣΗΛΥΑ συνοδευόμενη από τα εξής δικαιολογητικά:

(α) επικαιροποιημένη μελέτη ραδιοεκπομπών, που αφορά το σύνολο των κεραιοσυστημάτων της κατασκευής κεραίας, εφόσον απαιτείται,

(β) επικαιροποίηση της δήλωσης υπαγωγής στις Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.) με όλες τις απαραίτητες εγκρίσεις,

(γ) αίτηση προς την Υ.Π.Α. και, εφόσον απαιτείται, προς το Γ.Ε.Α. σχετικά με την ασφάλεια της αεροπλοίας. Η δήλωση τίθεται σε ισχύ, μετά την έκδοση, μέσω του ΣΗΛΥΑ, θετικής γνωμοδότησης από: (i) την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.), (ii) την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.), και (iii) το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας (Γ.Ε.Α.), εφόσον απαιτείται.

Στην περίπτωση αυτή, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, πρέπει να γίνεται και ανάλογη ενημέρωση του πολεοδομικού φακέλου στο Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες.

Β. Σε περίπτωση τροποποίησης ή/και αλλαγής των υφιστάμενων κεραιοσυστημάτων ή των χαρακτηριστικών εκπομπής κατασκευών κεραιών που δεν εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες του άρθρου 10 του παρόντος, για την αναβάθμιση των παρεχόμενων προς το κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, συνεπεία των οποίων δεν επέρχονται αλλαγές των δομικών κατασκευών κεραίας. Στην περίπτωση αυτή, δεν απαιτείται, επίσης, η έκδοση έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας, εφόσον με τις τροποποιήσεις δεν επέρχεται οποιαδήποτε τροποποίηση στις δομικές κατασκευές της υφιστάμενης κατασκευής κεραίας, συμπεριλαμβανομένου του ύψους και του οικίσκου.

Η δήλωση τροποποίησης κεραιοσυστημάτων της αμέσως παραπάνω περίπτωσης υποβάλλεται στο ΣΗΛΥΑ συνοδευόμενη από επικαιροποιημένη :

- (α) μελέτη ραδιοεκπομπών, που αφορά το σύνολο των κεραιοσυστημάτων της κατασκευής κεραίας, εφόσον απαιτείται,
- (β) Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) ή, κατά περίπτωση, δήλωσης υπαγωγής στις Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Η δήλωση τίθεται σε ισχύ, μετά την έκδοση μέσω του ΣΗΛΥΑ:

- α) Θετικής γνωμοδότησης της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.),
- β) απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.), με βάση την επικαιροποιημένη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.). Αν η κατασκευή κεραίας έχει ενταχθεί σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.), η δήλωση τίθεται σε ισχύ μετά την πάροδο δέκα (10) τουλάχιστον ημερών από τη δημοσίευσή τους.

Γ. Σε περίπτωση αλλαγής της χωροθέτησης των ερμαρίων στέγασης μηχανημάτων ή προσθήκης ερμαρίων στέγασης μηχανημάτων, το εμβαδό των οποίων δεν υπερβαίνει τα επτά (7) τ.μ. για τοποθέτηση επί δώματος και τα δέκα (10) τ.μ. για τοποθέτηση επί εδάφους εντός του χώρου εγκατάστασης της κατασκευής κεραίας, με την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζονται η παρ. 2 του άρθρου 8 και το άρθρο 11 του παρόντος, καθώς και σε περίπτωση μείωσης του εμβαδού της έκτασης που καταλαμβάνει η κατασκευή κεραίας. Η παραπάνω δήλωση υποβάλλεται στο ΣΗΛΥΑ και κοινοποιείται με ευθύνη του κατόχου της κατασκευής κεραίας στις αρμόδιες για την τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 2 του παρόντος υπηρεσίες.

2. Σε περίπτωση επεκτάσεων καθ' ύψος νομίμως υφιστάμενων Ιστών, οι οποίες δεν υπερβαίνουν το πέντε τοις εκατό (5%) του αδειοδοτημένου ύψους τους και οι οποίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αναβάθμισης νέων τεχνολογιών, δεν απαιτείται η έκδοση νέων εγκρίσεων και γνωμοδοτήσεων, πλην νέας έγκρισης από την ΥΠΑ και νέας γνωμάτευσης από την ΕΕΑΕ. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να γίνει σχετική ενημέρωση του ε-Άδειες, εφόσον απαιτείται.

3. Στις περιπτώσεις της παρ. 1 δεν απαιτείται έγκριση δομικών κατασκευών, εφόσον δεν επέρχεται οποιαδήποτε τροποποίηση στις δομικές κατασκευές της υφιστάμενης κατασκευής κεραίας.

4. Η απαιτούμενη στις ως άνω περιπτώσεις τροποποίηση της έγκρισης δομικών κατασκευών κεραίας εκδίδεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του παρόντος, μετά την πάροδο ενός (1) μηνός από την έναρξη ισχύος της ανωτέρω δήλωσης.

5. Οι δηλώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, μαζί με το σύνολο των σχετικών δικαιολογητικών εμπεριέχονται στο φάκελο της κατασκευής κεραίας που τηρείται στο ΣΗΛΥΑ.

Άρθρο 26

Ειδικές κατηγορίες κατασκευών κεραιών

1. Από την υποχρέωση της διαδικασίας αδειοδότησης του άρθρου 2 του παρόντος εξαιρούνται :

α) οι κατασκευές κεραιών των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας, της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.), της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.), της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας (Ε.Μ.Υ.), του Λιμενικού Σώματος, του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.), του Εθνικού Συστήματος Διαχείρισης και Εποπτείας Φάσματος Ραδιοσυχνοτήτων (Ε.Σ.Δ.Ε.Φ.Ρ.) της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) καθώς και του σταθμού που προβλέπεται στην περίπτ. κοτ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 4070/2012.

β) οι κατασκευές κεραιών των υπουργείων, των πρεσβειών και των διπλωματικών αποστολών, με την προϋπόθεση ότι: αα) δεν επηρεάζουν δυσμενώς την ασφάλεια της αεροπλοΐας, ββ) έχει χορηγηθεί εκχώρηση ή έγκριση ραδιοσυχνοτήτων εκπομπής ή/και λήψης, και γγ) έχει υποβληθεί δήλωση με τα τεχνικά χαρακτηριστικά του κεραιοσυστήματος, με ενημέρωση του ΣΗΛΥΑ. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ύστερα από εισήγηση της Ε.Ε.Α.Ε. και της Ε.Ε.Τ.Τ., καθορίζεται η διαδικασία υποβολής, η μορφή και το περιεχόμενο της ανωτέρω δήλωσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

γ) Οι κατασκευές κεραιών αδειούχων ραδιοερασιτεχνών, με την προϋπόθεση ότι: αα) δεν επηρεάζουν δυσμενώς την ασφάλεια της αεροπλοΐας, ββ) χρησιμοποιούν συχνότητες οι οποίες έχουν κατανεμηθεί βάσει του Εθνικού Κανονισμού Κατανομής Ζωνών Συχνοτήτων (Ε.Κ.Κ.Ζ.Σ.) στην υπηρεσία ραδιοερασιτέχνη, και γγ) έχει υποβληθεί δήλωση με τα τεχνικά χαρακτηριστικά του κεραιοσυστήματος, με ενημέρωση του ΣΗΛΥΑ. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ύστερα από εισήγηση της Ε.Ε.Α.Ε. και της Ε.Ε.Τ.Τ., καθορίζεται η διαδικασία υποβολής, η μορφή και το περιεχόμενο της ανωτέρω δήλωσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Για τη νόμιμη εγκατάσταση και λειτουργία κατασκευών κεραιών αδειούχων ραδιοερασιτεχνών σε κοινόχρηστους χώρους οικοδομών, συμπεριλαμβανομένων και των υφιστάμενων κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου κατασκευών, απαιτείται και η συμμόρφωση με τον κανονισμό πολυκατοικίας και σε περίπτωση έλλειψής του με τις διατάξεις περί οροφοκτησίας και περί συνιδιοκτησίας που προστατεύουν τα δικαιώματα συνιδιοκτητών.

δ) οι κατασκευές κεραιών σταθμών βάσης ειδικών ραδιοιδικτύων, εφόσον πληρούν τις εξής προϋποθέσεις: αα) έχουν σε ισχύ άδεια λειτουργίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, στην οποία περιλαμβάνεται περιγραφή της κατασκευής κεραίας και εγκαθίστανται στο κτίριο που αναγράφεται στην άδεια, ββ) το υψηλότερο σημείο της κατασκευής κεραίας δεν εκτείνεται πέραν των έξι (6) μέτρων από τη βάση της, και γγ) η κεραία απέχει σε οριζόντια προβολή τέσσερα (4) τουλάχιστον μέτρα από το περίγραμμα του οικοπέδου,

ε) οι κατασκευές κεραιών σταθμών βάσης CB, για τις περιπτώσεις που επιτρέπεται, εφόσον πληρούν τις εξής προϋποθέσεις: αα) για τους σταθμούς έχουν εκδοθεί και ισχύουν άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, και ββ) το

υψηλότερο σημείο της κατασκευής κεραίας δεν εκτείνεται πέραν των έξι (6) μέτρων από τη βάση της,

- ζ) οι κατασκευές μικρών κεραιών που προορίζονται για χρήση εντός των κτιρίων,
- η) οι κατασκευές μικρών κεραιών που προορίζονται για χρήση μεταφοράς δεδομένων τοπικής εμβέλειας, όπως εντός βιομηχανικών εγκαταστάσεων, γηπέδων, συγκροτημάτων κτιρίων κ.λπ..
- θ) οι κατασκευές κεραιών μόνο λήψης εκπομπών που προορίζονται για το ευρύ κοινό.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ύστερα από εισήγηση της ΕΕΤΤ:

- α) καθορίζονται οι κατηγορίες, οι όροι, οι προϋποθέσεις και οι προδιαγραφές λειτουργίας, τα τεχνικά χαρακτηριστικά, ο έλεγχος και οι κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για τις κατασκευές κεραιών χαμηλής ηλεκτρομαγνητικής περιβαλλοντικής όχλησης των οποίων η συνολική ενεργός ισοτροπική ακτινοβολούμενη ισχύς (eirp) δεν υπερβαίνει τα 164W ή, ειδικά για τις μικροκυματικές ζεύξεις και τους δορυφορικούς σταθμούς τύπου VSAT, η ισχύς εισόδου στην κεραία δεν υπερβαίνει το 1W και 2W, αντίστοιχα. Οι εγκαταστάσεις αυτές εξαιρούνται από τη διαδικασία αδειοδότησης του άρθρου 2, του παρόντος.
- β) ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν εγκαταστάσεις σταθμών και κατασκευές κεραιών που εξαιρούνται από τη διαδικασία αδειοδότησης του άρθρου 2 του παρόντος. Οι ρυθμίσεις αφορούν την κατηγοριοποίηση των κατασκευών κεραιών και των σταθμών, τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις προδιαγραφές εγκατάστασης και λειτουργίας, τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά, τον έλεγχό τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες και τις κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια,
- γ) καθορίζεται η ειδική διαδικασία αδειοδότησης για την εγκατάσταση τυποποιημένων κατασκευών κεραιών.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών εγκρίνονται και τίθενται σε ισχύ τεχνικοί κανονισμοί που βασίζονται σε εθνικά, ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα για την εγκατάσταση κεραιών:

- α) σε πυλώνες ισχυρών ρευμάτων,
- β) σε πυλώνες φωτισμού,
- γ) κατά μήκος των σιδηροδρομικών γραμμών,
- δ) εντός εγκαταστάσεων των Ενόπλων Δυνάμεων.

Μέχρι τη δημοσίευση των ανωτέρω κανονισμών, επιτρέπεται η εγκατάσταση και λειτουργία κατασκευών κεραιών στις ανωτέρω υποδομές, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης κυρώνονται τεχνικοί κανονισμοί που βασίζονται σε ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα ή, εν ελλείψει αυτών, σε εθνικά και αφορούν:

- α) τυποποιημένες κατασκευές κεραιών,
- β) την ηλεκτρομαγνητική συμβατότητα μεταξύ των κατασκευών κεραιών και άλλων γειτονικών ηλεκτρονικών εγκαταστάσεων,
- γ) συνεγκαταστάσεις κεραιών και εξοπλισμού.

Για το έργο της τυποποίησης μπορεί να ανατίθενται ειδικές μελέτες σε φορείς ή οργανισμούς τυποποίησης. Το κόστος του έργου μπορεί να βαρύνει το αποθεματικό της ΕΕΤΤ της παρ. 6 του άρθρου 75 του ν. 4070/2012.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Εθνικής Άμυνας και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζονται οι παραμεθόριες ζώνες της χώρας των οποίων η κάλυψη από τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας κρίνεται ως εθνικά αναγκαία, καθώς και οι ειδικές διαδικασίες αδειοδότησης των κατασκευών κεραιών, δομικών κατασκευών κεραιών και των συνοδών έργων στις περιοχές αυτές.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζονται υποεξυπηρετούμενες περιοχές της ελληνικής επικράτειας, για τις οποίες η ανάπτυξη υποδομής ασύρματης πρόσβασης στον τελικό χρήστη ή/και η κάλυψη από τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας κρίνεται ως εθνικά αναγκαία, και καθορίζονται ειδικές διαδικασίες αδειοδότησης των κατασκευών κεραιών, δομικών κατασκευών κεραιών και των συνοδών έργων στις περιοχές αυτές.

7. Οι κατασκευές κεραιών του παρόντος άρθρου οφείλουν να συμμορφώνονται, όσον αφορά το ύψος τους, με τις διατάξεις σχετικά με την ασφάλεια της αεροπλοΐας.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζονται οι ειδικότερες διαδικασίες, οι προϋποθέσεις, καθώς και οι όροι για την εγκατάσταση και λειτουργία των κέντρων δορυφορικών επικοινωνιών. Μέχρι την έκδοση της παραπάνω κοινής υπουργικής απόφασης, ακολουθείται η προβλεπόμενη με τον παρόντα νόμο και την κείμενη νομοθεσία διαδικασία.

Άρθρο 27

Περιορισμοί για την εγκατάσταση κεραιών σε περιοχές προστασίας

1. Σε περίπτωση εγκατάστασης κατασκευών κεραιών, δομικών κατασκευών κεραιών και συνοδών έργων σε προστατευόμενες περιοχές των νόμων 1650/1986 και 3937/2011 (Α' 60), εφαρμόζονται οι διατάξεις του κεφαλαίου Α του ν. 4014/2011 για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, καθώς και οι, κατά περίπτωση, ειδικότερες διατάξεις που ρυθμίζουν το ειδικό καθεστώς προστασίας της περιοχής.

2. Σε περίπτωση εγκατάστασης κατασκευών κεραιών, δομικών κατασκευών κεραιών και συνοδών έργων σε εκτάσεις που εμπίπτουν στη δασική νομοθεσία εφαρμόζονται οι ειδικές προβλέψεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και του ν. 998/1979.

Σε περίπτωση κατασκευών κεραιών περιβαλλοντικής κατηγορίας Β, για τις οποίες έχουν καθοριστεί με σχετικές υπουργικές αποφάσεις Π.Π.Δ και οι οποίες πρόκειται να εγκατασταθούν σε εκτάσεις που εμπίπτουν στη δασική νομοθεσία, η πράξη υπαγωγής σε Π.Π.Δ. εκδίδεται με την προϋπόθεση της έκδοσης απόφασης έγκρισης επέμβασης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 53, την παρ. 4 του άρθρου 45 και την παρ. 5 του άρθρου 57 του ν. 998/1979. Αμφότερες οι διαδικασίες μπορεί να εξελίσσονται παράλληλα.

Αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που αποκλείουν τη δυνατότητα έκδοσης έγκρισης επέμβασης, η αρμόδια κατά τόπους δασική υπηρεσία ενημερώνει άμεσα την Ε.Ε.Τ.Τ. για τις ενέργειές της σχετικά με την ανάκληση της άδειας εγκατάστασης κατασκευής κεραίας.

Σε περίπτωση εγκατάστασης κατασκευών κεραιών, δομικών κατασκευών κεραιών και συνοδών έργων σε αρχαιολογικούς χώρους, σε ιστορικούς τόπους και σε διατηρητέους ή παραδοσιακούς οικισμούς, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 3028/2002 (Α' 153) και τυχόν ειδικότερες διατάξεις που ρυθμίζουν το ειδικό καθεστώς προστασίας της περιοχής.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού μπορεί να καταρτίζονται και κυρώνονται τεχνικές οδηγίες και τεχνικοί κανονισμοί που αφορούν την εγκατάσταση κατασκευών κεραιών σε περιοχές ή / και υποδομές ειδικού ενδιαφέροντος, όπως ενδεικτικά σε:

- α) αρχαιολογικούς χώρους πλησίον μνημείων και σε ιστορικά κέντρα πόλεων,
- β) περιοχές που εμπίπτουν στη δασική νομοθεσία,
- γ) προστατευόμενες περιοχές ή σε περιοχές του δικτύου Natura 2000,
- δ) κρίσιμες για την ανάπτυξη των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών υποδομές.

Το έργο της κατάρτισης των τεχνικών οδηγιών και των τεχνικών κανονισμών μπορεί να ανατίθεται στο σύνολό του ή εν μέρει στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ). Μέχρι την δημοσίευση των ανωτέρω οδηγιών και κανονισμών επιτρέπεται η εγκατάσταση και λειτουργία κατασκευών κεραιών στις ανωτέρω περιοχές/υποδομές, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος ως και της λοιπής ισχύουσας νομοθεσίας.

Άρθρο 28

Οργανωμένες εκτάσεις υποδοχής κατασκευών κεραιών (πάρκα κεραιών)

1. Σε οργανωμένες εκτάσεις υποδοχής κατασκευών κεραιών (πάρκα κεραιών) διαχειριστής αναλαμβάνει δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, ο οποίος ρυθμίζει την οργάνωση και τη συντήρηση, καθώς και τη γενική εποπτεία του πάρκου κεραιών σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και διαθέτει κατάλληλη εμπειρία και μέσα. Κατάλληλη θεωρείται η εμπειρία που έχει αποκτηθεί είτε στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, είτε / και

στον τομέα διαχείρισης οργανωμένων υποδοχέων δραστηριοτήτων. Η διοίκηση, η διαχείριση και η λειτουργία του πάρκου κεραιών ρυθμίζεται από Κανονισμό λειτουργίας που καταρτίζεται από τον εκάστοτε φορέα διαχείρισης. Με τον Κανονισμό λειτουργίας ρυθμίζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα επί των κεραιοσυστημάτων, καθώς και επί των κοινόχρηστων χώρων, υποδομών και εγκαταστάσεων, εφόσον υφίστανται, οι όροι και περιορισμοί που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος, οι απαιτούμενες δαπάνες για τη λειτουργία του πάρκου, η ενδεχόμενη αμοιβή του διαχειριστή, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

2. Πάρκα κεραιών μπορεί να εγκαθίστανται και να λειτουργούν σε ειδικά καθορισμένες περιοχές, οι οποίες διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

Α) εκτάσεις έως 10.000,00 τ.μ., οι οποίες προορίζονται για την υποδοχή και την εγκατάσταση κατασκευών κεραιών, που αδειοδοτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και για τις οποίες δεν απαιτούνται πρόσθετα έργα και εγκαταστάσεις,

Β) εκτάσεις μεγαλύτερες των 10.000,00 τ.μ. και έως 50.000,00 τ.μ., οι οποίες προορίζονται για την υποδοχή και την εγκατάσταση κατασκευών κεραιών, που αδειοδοτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και για τις οποίες δεν απαιτούνται πρόσθετα έργα και εγκαταστάσεις,

Γ) εκτάσεις μεγαλύτερες των 50.000,00 τ.μ, οι οποίες προορίζονται για την υποδοχή και την εγκατάσταση κατασκευών κεραιών σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος,

Δ) εκτάσεις πλησίον αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων ή εντός περιοχών του άρθρου 19 του ν. 1650/1986, ή εντός περιοχών που διέπονται από ειδικά διατάγματα καθορισμού όρων δόμησης και περιορισμών δόμησης και χρήσεων γης.

3. Ο καθορισμός οργανωμένου χώρου υποδοχής κεραιών κατηγορίας Α πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται μετά από:

α) Γνωμοδότηση περί ραδιοεκπομπών από την ΕΕΑΕ, μετά από κατάλληλη μελέτη ραδιοεκπομπών, όπου θα εξετάζονται κατ' ελάχιστο η δυνατότητα εγκατάστασης/ συνεγκατάστασης κεραιών στο χώρο, το πλήθος ή η συνολική ισχύς εκπομπής των υπό εγκατάσταση κεραιών, η συνολική εκπεμπόμενη ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία από τις δυνάμενες να εγκατασταθούν κεραίες και τα μέτρα προφύλαξης του κοινού, εφόσον απαιτούνται.

β) Τήρηση της διαδικασίας του περιβαλλοντικού προελέγχου, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Κ.Υ.Α. 107017/2006 (ΦΕΚ 1225Β'/2006).

γ) Έγκριση για την εγκατάσταση κεραιών από την ΕΕΤΤ.

4. Ο καθορισμός οργανωμένου χώρου υποδοχής κεραιών κατηγορίας Β πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται μετά από:

α) Γνωμοδότηση περί ραδιοεκπομπών από την ΕΕΑΕ, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παραγραφό 3.α του παρόντος.

β) Τήρηση της διαδικασίας στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης του άρθρου 6 της Κ.Υ.Α. 107017/2006 (ΦΕΚ 1225B'/2006).

γ) Έγκριση για την εγκατάσταση κεραιών από την EETT.

5. Ο καθορισμός οργανωμένου χώρου υποδοχής κεραιών κατηγορίας Γ ή Δ πραγματοποιείται με έγκριση Ειδικού Χωρικού Σχεδίου, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 4447/2016 (Α' 241).

6. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ύστερα από εισήγηση της Ε.Ε.Τ.Τ., καθορίζεται ο πρότυπος κανονισμός λειτουργίας των πάρκων κεραιών, με τον οποίο ρυθμίζονται οι σχέσεις μεταξύ του φορέα οργάνωσης και των κατόχων εγκατεστημένων κατασκευών κεραιών, οι όροι και προϋποθέσεις για την κοινή χρήση ιστών και κατασκευών κεραιών από πολλούς κατόχους, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την αποτελεσματική λειτουργία των πάρκων κεραιών. Με την ίδια απόφαση μπορεί, επιπλέον, να καθορίζονται οι όροι και οι διαδικασίες για την ανάδειξη των κατασκευαστών και των διαχειριστών των πάρκων κεραιών, καθώς και οι οικονομικές και κανονιστικές υποχρεώσεις των κατόχων εγκατεστημένων στο πάρκα κατασκευών κεραιών έναντι των διαχειριστών των πάρκων κεραιών.

Άρθρο 29

Πάρκα κεραιών εντός οργανωμένων υποδοχέων μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

1. Πάρκο κεραιών κατηγορίας Α σε έκταση δύο χιλιάδων (2.000,00) τουλάχιστον τ.μ., κατηγορίας Β ή κατηγορίας Γ μπορεί να χωροθετηθεί και εντός οργανωμένων υποδοχέων μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των άρθρων 41 και 43 του ν. 3982/2011 (Α' 143). Φορέας οργάνωσης και διαχείρισης του πάρκου κεραιών του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να είναι είτε ο αντίστοιχος φορέας του υποδοχέα δραστηριοτήτων, είτε οποιοδήποτε άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι εγκατεστημένο σ' αυτόν.

2. Για την έγκριση χωροθέτησης των πάρκων κεραιών η απαιτούμενη περιβαλλοντική αδειοδότηση μπορεί να περιλαμβάνεται στην περιβαλλοντική αδειοδότηση του οργανωμένου υποδοχέα μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

3. Από τη έναρξη ισχύος του παρόντος επιτρέπεται η εγκατάσταση και η λειτουργία νέας κατασκευής κεραίας σε χώρο που βρίσκεται εντός των ορίων οργανωμένου υποδοχέα επιχειρηματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων των άρθρων 41 και 43 του ν. 3982/2011, εφόσον είτε έχει εγκριθεί η χωροθέτηση πάρκου κεραιών σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, είτε υπάρχουν διαθέσιμοι προς τούτο τεχνικά κατάλληλοι κοινόχρηστοι ή κοινωφελείς χώροι, σύμφωνα με τις παρ. 11 και 13 του άρθρου 41 του ν. 3982/2011 και την εγκεκριμένη πολεοδόμηση του οργανωμένου υποδοχέα. Στις περιπτώσεις αυτές, επιτρέπεται η εγκατάσταση και η λειτουργία νέας κατασκευής κεραίας στους διαθέσιμους τεχνικά κατάλληλους κοινόχρηστους ή κοινωφελείς χώρους και η αίτηση για τη διάθεση χώρου προς εγκατάσταση της κατασκευής κεραίας απευθύνεται στους διαχειριζόμενους, κατά περίπτωση, το πάρκο κεραιών ή τους κοινόχρηστους/κοινωφελείς

χώρους. Υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, κατασκευές κεραιών, οι οποίες πληρούν τους όρους αυτού όσον αφορά την αδειοδότησή τους, δεν θίγονται.

Άρθρο 30

Έλεγχοι

1. Οι έλεγχοι των κατασκευών κεραιών, των δομικών κατασκευών κεραιών και των συνοδών έργων γίνεται από τις εξής, ενδεικτικά αναφερόμενες, αρμόδιες κατά περίπτωση υπηρεσίες:

(α) οι έλεγχοι όσον αφορά την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία κατασκευών κεραιών πραγματοποιούνται από την Ε.Ε.Α.Ε. σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16,

(β) οι έλεγχοι όσον αφορά την τήρηση των διατάξεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των ειδικότερων όρων των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) και των Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων (Π.Π.Δ.) γίνονται από τις αρμόδιες σύμφωνα με την περιβαλλοντική νομοθεσία υπηρεσίες,

(γ) οι έλεγχοι όσον αφορά την τήρηση των διατάξεων της πολεοδομικής νομοθεσίας και τη νομιμότητα των εγκρίσεων δομικών κατασκευών κεραιών πραγματοποιούνται από τις αρμόδιες, σύμφωνα με το ν. 4495/2017 υπηρεσίες και όργανα,

(δ) οι έλεγχοι σχετικά με την ορθή υλοποίηση των εγκρίσεων δομικών κατασκευών κεραιών γίνονται από τους ελεγκτές δόμησης,

(ε) οι έλεγχοι όσον αφορά την ηλεκτρική εγκατάσταση που χρησιμοποιείται για τη ρευματοδότηση της κατασκευής κεραίας γίνονται από τις αρμόδιες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία υπηρεσίες,

(στ) η σύνδεση με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας ελέγχεται από τους διαχειριστές των δικτύων,

(ζ) η νόμιμη χρήση του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων και η πρόκληση παρεμβολών σε νόμιμους χρήστες του φάσματος ελέγχεται από την Ε.Ε.Τ.Τ.

2. Οι ανωτέρω υπηρεσίες οφείλουν να δημοσιοποιούν ετησίως συγκεντρωτικά αποτελέσματα αναφορικά με τους ελέγχους που διενεργούν.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών, ύστερα από εισήγηση της ΕΕΤΤ, τίθεται σε λειτουργία πληροφοριακό σύστημα για τη μονοαπευθυντική διαχείριση των καταγγελιών που αφορούν παραβάσεις της νομοθεσίας για την εγκατάσταση και τη λειτουργία κατασκευών κεραιών και ρυθμίζεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία του, τους φορείς που συμμετέχουν και τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες. Οι καταγγελίες υποβάλλονται στο σύστημα επώνυμα, μαζί με παράβολο ύψους πενήντα (50,00) ευρώ για κάθε αιτούμενο έλεγχο, εκτός αν άλλως ορίζεται στον παρόντα νόμο. Το παράβολο αποδίδεται κατά περίπτωση στις αρμόδιες υπηρεσίες που πραγματοποιούν τους αιτούμενους ελέγχους. Το ύψος του παραβόλου

μπορεί να τροποποιείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών.

Αν από τον έλεγχο προκύψει ότι η καταγγελία αφορά εγκατάσταση κατασκευής κεραίας για την οποία δεν έχει εκδοθεί άδεια κατασκευής κεραίας ή /και έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας, το παράβολο επιστρέφεται στον καταγγέλλοντα. Τα αιτήματα παροχής πληροφοριών εξετάζονται ατελώς.

4. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της παρ. 3 σε περίπτωση καταγγελιών επιλαμβάνονται οι αρμόδιες υπηρεσίες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

5. Δεν επιτρέπεται η παρεμβολή στις επικοινωνίες των Ενόπλων Δυνάμεων, της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, καθώς και κάθε άλλου νόμιμα λειτουργούντος δικτύου, όπως ενδεικτικά των εν γένει δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, σταθερής ασύρματης πρόσβασης ή ψηφιακής ευρυεκπομπής, συμπεριλαμβανομένης της Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. Σε αντίθετη περίπτωση και εφόσον η παρεμβολή βεβαιωθεί με τον προσφορότερο κατά την κρίση των αρμόδιων υπηρεσιών τρόπο, διατάσσεται από την αρμόδια υπηρεσία η άμεση διακοπή με κάθε νόμιμο μέσο και τρόπο της λειτουργίας του σταθμού που προκάλεσε την παρεμβολή. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται και στον αρμόδιο εισαγγελέα για την κίνηση της ποινικής δίωξης.

Άρθρο 31

Καταγραφή και ένταξη υφιστάμενων δομικών κατασκευών κεραιών στο νέο πλαίσιο

1. Υφιστάμενες δομικές κατασκευές κεραιών, υπάγονται στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 106 του ν. 4495/2017, κατ' εξαίρεση των οριζομένων στο άρθρο 89 του ν. 4495/2017, υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α. βρίσκεται σε ισχύ άδεια κατασκευής η οποία είχε εκδοθεί από την Ε.Ε.Ε.Τ. ή άλλον αρμόδιο, κατά το προϊσχύον δίκαιο, φορέα και

β. θα εκδοθεί έγκριση δομικών κατασκευών κεραίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 35 του παρόντος.

Σε περίπτωση αλλαγής χωροθέτησης ερμαρίων και οικίσκων εντός του χώρου εγκατάστασης που δεν παραβιάζει τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 39 του παρόντος νόμου μεγέθη, για την έκδοση έγκρισης εγκατάστασης δομικών κατασκευών κεραίας δεν απαιτείται η έκδοση νέας άδειας από την Ε.Ε.Τ.Τ., αλλά ενημερώνεται ο φάκελος μέσω του προβλεπόμενου πληροφοριακού συστήματος (Σ.Η.Υ.Α. – εΆδειες).

2. Σε περίπτωση κατασκευών κεραιών και δομικών κατασκευών τους που χρησιμοποιούνται ως μέρος του δικτύου για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών προς το κοινό εφαρμόζονται τα εξής:

α) αν η κατασκευή κεραίας έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί κατά παρέκκλιση άδειας κατασκευής κεραίας που έχει εκδοθεί για το χώρο εγκατάστασής της, ο κάτοχός της οφείλει, μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, να: αα)

καταβάλει πρόστιμο ύψους χιλίων (1.000,00) ευρώ στην Ε.Ε.Τ.Τ., ββ) υποβάλλει αίτημα τροποποίησης της άδειας κατασκευής κεραίας ή δήλωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του παρόντος, γγ) διακόψει τη λειτουργία των συχνοτήτων που δεν καλύπτονται από υφιστάμενη γνωμοδότηση της Ε.Ε.Α.Ε., μέχρι να εκδοθεί θετική γνωμάτευση αυτής επί νέας μελέτης ραδιοεκπομπών, και δδ) καταβάλει στην Ε.Ε.Α.Ε μέσα σε ένα (1) μήνα από την υποβολή της αίτησης ή της δήλωσης, ποσό ύψους διακοσίων πενήντα (250,00) ευρώ για τη διενέργεια σχετικού ελέγχου (αυτοψία και επί τόπου μέτρηση),

β) Αν η κατασκευή κεραίας έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί χωρίς να έχει χορηγηθεί άδεια κατασκευής κεραίας για το χώρο εγκατάστασής, αλλά έχει υποβληθεί αίτηση στην Ε.Ε.Τ.Τ. πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον έγκριση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.), μελέτη ραδιοεκπομπών που έχει υποβληθεί στην Ε.Ε.Α.Ε. ή γνώμη αυτής, κατάθεση Μ.Π.Ε. ή, κατά περίπτωση, κατάθεση δήλωσης υπαγωγής στις Π.Π.Δ., σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ο κάτοχος της κατασκευής κεραίας οφείλει, μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος: αα) να καταβάλει πρόστιμο ύψους τεσσάρων χιλιάδων (4.000,00) ευρώ στην Ε.Ε.Τ.Τ., ββ) να υποβάλλει σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος αίτημα χορήγησης άδειας κατασκευής κεραίας, γγ) εφόσον δεν υφίσταται γνωμοδότηση της Ε.Ε.Α.Ε. για ορισμένες από τις εκπεμπόμενες συχνότητες, να διακόψει τη λειτουργία αυτών των συχνοτήτων μέχρι να εκδοθεί θετική γνωμοδότηση της Ε.Ε.Α.Ε. επί μελέτης ραδιοεκπομπών για την εγκατεστημένη κατασκευή κεραίας ή και έγκριση της Υ.Π.Α. εφόσον απαιτείται, και δδ) να καταβάλει στην Ε.Ε.Α.Ε., μέσα σε ένα (1) μήνα από από την υποβολή της αίτησης, ποσό ύψους πεντακοσίων (500,00) ευρώ για τη διενέργεια σχετικού ελέγχου (αυτοψία και επί τόπου μέτρηση).

3. Για τις κατασκευές κεραιών της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, μετά την έκδοση της άδειας κατασκευής κεραίας από την Ε.Ε.Τ.Τ., ακολουθούνται οι διαδικασίες υπαγωγής στις διατάξεις του ν. 4495/2017, καθώς και του παρόντος νόμου.

4. Κατασκευές κεραιών, που δεν αδειοδοτούνται από την Ε.Ε.Τ.Τ. μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, απομακρύνονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του παρόντος, μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης η άνω προθεσμία μπορεί να παρατείνεται έως έξι (6) μήνες.

5. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου οι κάτοχοι κατασκευών κεραιών οφείλουν να υποβάλλουν στην Ε.Ε.Τ.Τ., μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου κατάλογο με τις κατασκευές κεραιών που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος άρθρου με σαφή και συγκεκριμένη αναφορά του υφιστάμενου αδειοδοτικού πλαισίου που υπάγονται οι κατασκευές κεραιών σύμφωνα με τα ανωτέρω.

6. Για κατασκευές κεραιών που εμπίπτουν στις περιπτ. α'και β' της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας αδειοδότησής τους από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων ή την απόρριψη της αιτούμενης άδειας ή την πάροδο της προθεσμίας που τίθεται με την παρ. 4 του παρόντος άρθρου αναστέλλεται η διαδικασία επιβολής κυρώσεων ή οι τυχόν επιβληθείσες κυρώσεις ή η κατεδάφιση αυτών. Για τις κατασκευές κεραιών που αδειοδοτούνται από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών

και Ταχυδρομείων σύμφωνα με την παρ. 2 δεν επιβάλλεται ούτε οφείλεται άλλο πρόστιμο πέραν του αναφερομένου στην παρ. 2. .

Άρθρο 32

Έλεγχοι ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, απαγορεύεται η εγκατάσταση κατασκευής κεραίας για την οποία δεν έχει υποβληθεί και εγκριθεί από την Ε.Ε.Α.Ε. μελέτη ραδιοεκπομπών που αποδεικνύει ότι δεν υπάρχουν χώροι γύρω από την κεραία ελεύθερα προσπελάσιμοι από το γενικό πληθυσμό, στους οποίους τα όρια ασφαλούς έκθεσης υπερβαίνουν το εβδομήντα τοις εκατό (70%) των τιμών που καθορίζονται στα άρθρα 2 έως 4 της 53571/3839/1.9.2000 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των Υφυπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β' 1105) ή στην αντίστοιχη κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού.
2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υγείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού για τα θέματα της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.) καθορίζονται μέτρα που λαμβάνονται για την προφύλαξη του κοινού από την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία στις εγκαταστάσεις κατασκευών κεραιών. Η εξέταση της ανάγκης αναπροσαρμογής των ορίων έκθεσης του κοινού στην ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, που έχουν καθοριστεί με την 53571/3839/1.9.2000 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των Υφυπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β' 1105), διενεργείται από εννεαμελή ειδική επιτροπή που συνίσταται με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι του εν λόγω υπουργείου, καθώς και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργείων, οι οποίοι ορίζονται με την ίδια απόφαση. Η ανωτέρω ειδική επιτροπή μπορεί να προσκαλεί, κατά περίπτωση, και άλλα άτομα στις συνεδριάσεις της, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας, των ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών, ειδικών επιστημόνων, φορέων της αγοράς, ομάδων χρηστών και συλλογικοτήτων, καθώς και εκπροσώπων των αρμόδιων διεθνών οργανισμών.
3. Σε περίπτωση εγκατάστασης κατασκευής κεραίας σε απόσταση μέχρι τριακοσίων (300) μέτρων από την περίμετρο κτιριακών εγκαταστάσεων βρεφονηπιακών σταθμών, σχολείων, γηροκομείων και νοσοκομείων, τα όρια έκθεσης του κοινού απαγορεύεται να υπερβαίνουν το εξήντα τοις εκατό (60%) των τιμών που καθορίζονται στα άρθρα 2 έως 4 της αρ. 53571/3839/1.9.2000 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των Υφυπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β' 1105) ή στην αντίστοιχη κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού.
4. Σύνταξη και υποβολή μελέτης ραδιοεκπομπών δεν απαιτείται για τους σταθμούς των οποίων η συνολική ενεργός ακτινοβολούμενη ισχύς όλων των καναλιών δεν ξεπερνά τα 100 W (164 Weirp) για τις ζώνες συχνοτήτων πάνω από 30 MHz, καθώς και το 1 kW για τις ζώνες συχνοτήτων κάτω από 30 MHz, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 6 της ανωτέρω απόφασης.

Η ΕΕΑΕ, είτε μέσω των οργάνων της, είτε μέσω συνεργείων που έχουν ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτηθεί από αυτήν, υποχρεούται να ελέγχει την τήρηση των ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία από κάθε κεραία:

α) αυτεπαγγέλτως και κατά τρόπο δειγματοληπτικό, ετησίως σε ποσοστό είκοσι τουλάχιστον τοις εκατό (20%) των αδειοδοτημένων από την Ε.Ε.Τ.Τ. κεραιών, που λειτουργούν εντός σχεδίου πόλης,

β) ύστερα από αίτηση της Ε.Ε.Τ.Τ. ή οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου που έχει έννομο συμφέρον, μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την υποβολή του σχετικού αιτήματος. Στην περίπτωση αυτή, η Ε.Ε.Α.Ε. υποχρεούται να γνωστοποιεί αμέσως τα αποτελέσματα του ελέγχου στον αιτούντα και στον κάτοχο της κατασκευής κεραίας.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από εισήγηση της Ε.Ε.Α.Ε., καθορίζεται ο τρόπος διενέργειας των μετρήσεων και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Η αίτηση υποβάλλεται απευθείας στην Ε.Ε.Α.Ε. και συνοδεύεται από την καταβολή σχετικού παραβόλου, το ύψος του οποίου ρυθμίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Οικονομικών, καθώς και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ογδόντα τοις εκατό (80%) του ποσού της παρ. 4. Τα αποτελέσματα των ελέγχων ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας δημοσιεύονται άμεσα στον ιστοχώρο της Ε.Ε.Α.Ε. και συγκεντρωτικά ανά έτος.

5. Για τους σκοπούς της παρούσας, οι κάτοχοι κατασκευών κεραιών που έχουν υποχρέωση αδειοδότησης προκαταβάλλουν στην Ε.Ε.Α.Ε. ετήσιο τέλος ύψους διακοσίων είκοσι (220,00) ευρώ για κάθε κατασκευή κεραίας για τον έλεγχο ως προς την τήρηση των ορίων έκθεσης του κοινού σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη της Ε.Ε.Α.Ε., καθορίζονται τα σχετικά με την επιβολή και την είσπραξη του τέλους θέματα. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ύψος του ανωτέρω τέλους, ανάλογα με τις ανάγκες, ώστε να καλύπτονται τα έξοδα διενέργειας των ελέγχων της παρ. 2, καθώς και τα έξοδα της λειτουργίας, ανάπτυξης και επέκτασης του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ηλεκτρομαγνητικών Πεδίων (Ε.Π.Η.Π.) του άρθρου 17 του παρόντος. Με όμοια απόφαση μπορεί να καθοριστεί το μέρος των εσόδων που προβλέπονται στην παρούσα και διατίθενται από την Ε.Ε.Α.Ε. στους δήμους ή άλλους εμπλεκόμενους φορείς για την κάλυψη πάσης φύσης εξόδων τους σχετικών με τη λειτουργία του Ε.Π.Η.Π..

6. Αν η ΕΕΑΕ διαπιστώσει, οποτεδήποτε, ότι τα δηλωθέντα στην υποβληθείσα μελέτη ραδιοεκπομπών, που προβλέπεται στο άρθρο 6 της 53571/3839/1.9.2000 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των Υφυπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β' 1105) ή/και τα συνημένα σ' αυτή σχέδια παρουσιάζουν διαφορές σε σχέση με την πραγματικότητα, οι οποίες επηρεάζουν ουσιαδώς τους υπολογισμούς της μελέτης ή τα μέτρα προφύλαξης του κοινού, χωρίς, ωστόσο, να υπερβαίνουν τα όρια ασφαλούς έκθεσης αυτού, όπως αυτά ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία, ενημερώνει άμεσα εγγράφως, ή με τηλεομοιοτυπία, ή μέσω ΣΗΛΥΑ την ΕΕΤΤ και τον κάτοχο της κατασκευής κεραίας. Η ΕΕΤΤ ενημερώνει άμεσα εγγράφως, ή με τηλεομοιοτυπία, ή μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος ΣΗΛΥΑ τον κάτοχο της

κατασκευής κεραίας να προβεί στην κατάθεση διορθωμένης μελέτης ραδιοεκπομπών μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την ειδοποίησή του και γνωστοποίησή της στην ΕΕΤΤ. Η διορθωμένη μελέτη ραδιοεκπομπών κατατίθεται απευθείας στην ΕΕΑΕ και εξετάζεται κατά προτεραιότητα από αυτήν, η οποία μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κατάθεσή της είτε εκδίδει γνωμάτευση, είτε ενημερώνει τον πάροχο για την κατάθεση συμπληρωματικών στοιχείων. Αν παρέλθει άπρακτη η ανωτέρω προθεσμία, ο κάτοχος της κατασκευής κεραίας προβαίνει σε άμεση διακοπή λειτουργίας του σταθμού και ενημέρωση της ΕΕΤΤ.

7. Αν διαπιστωθεί υπέρβαση των επιτρεπόμενων ορίων εκπεμπόμενης ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, εφαρμόζονται οι κυρώσεις που προβλέπει η 53571/3839/1.9.2000 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των Υφυπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β' 1105).

8. Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση κατασκευής κεραίας κινητής τηλεφωνίας σε κτιριακές εγκαταστάσεις βρεφονηπιακών σταθμών, σχολείων, γηροκομείων και νοσοκομείων. Υφιστάμενες κατασκευές κεραιών επί των εν λόγω κτιρίων απομακρύνονται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6. Κατ' εξαίρεση των ανωτέρω, στις κτιριακές εγκαταστάσεις νοσοκομείων μπορεί, ύστερα από προηγούμενη απόφαση της διοίκησής τους, να εγκατασταθεί κατασκευή κεραίας, που εξαιρείται από την υποχρέωση αδειοδότησης, για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ιατρικού προσωπικού και του κοινού που επισκέπτεται του χώρους του νοσοκομείου.

Άρθρο 33

Εθνικό Παρατηρητήριο Ηλεκτρομαγνητικών Πεδίων (ΕΠΗΠ)

1. Η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ) είναι αρμόδια για τη διαρκή μέτρηση και καταγραφή, σε επιλεγμένες θέσεις, των επιπέδων ακτινοβολίας των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων, που οφείλονται στο σύνολο των σταθμών κεραιών κάθε είδους.

2. Στην ΕΕΑΕ δημιουργείται το Εθνικό Παρατηρητήριο Ηλεκτρομαγνητικών Πεδίων (Ε.Π.Η.Π.), που έχει ως σκοπό τον διαρκή έλεγχο της τήρησης των ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού στα ηλεκτρομαγνητικά πεδία, όπως αυτά καθορίζονται στην κείμενη νομοθεσία, μέσω ενός διασυνδεδεμένου συστήματος σταθμών επεξεργασίας και σταθερών, κινητών και φορητών σταθμών μέτρησης των τιμών της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, ονομαζόμενο εφεξής «Δίκτυο», με στόχο τη διαρκή ενημέρωση του κοινού.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από εισήγηση της ΕΕΑΕ, καθορίζονται τα θέματα οργάνωσης, εγκατάστασης, χρηματοδότησης, ανάπτυξης, επέκτασης, συντήρησης και λειτουργίας του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ηλεκτρομαγνητικών Πεδίων και εκδίδεται Κανονισμός του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ηλεκτρομαγνητικών Πεδίων. Με τον Κανονισμό καθορίζονται:

a. οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία επιλογής των φορέων που συνδέονται στο Δίκτυο,

β. τα κριτήρια επιλογής της θέσης εγκατάστασης ή/και μετεγκατάστασης των σταθμών μέτρησης, ανάλογα με τις παρουσιαζόμενες ανάγκες,

γ. οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία διαχείρισης, επέκτασης και συντήρησης του Δικτύου,

δ. οι φορείς αξιοποίησης των αποτελεσμάτων των μετρήσεων της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας,

ε. η οργάνωση και η παρακολούθηση από την ΕΕΑΕ, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, την ΕΕΤΤ και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, όπως περιφέρειες, δήμοι, πανεπιστήμια, πάροχοι ραδιοτηλεοπτικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.), των μετρήσεων των τιμών της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας και η δημοσιοποίησή τους,

στ. η δημοσίευση περιοδικών εκθέσεων από την ΕΕΑΕ σχετικά με τα αποτελέσματα των μετρήσεων της τήρησης των ορίων ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

4. Η ΕΕΑΕ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, αναλαμβάνει την υποστήριξη του Ε.Π.Η.Π. και είναι αρμόδια για να:

α. σχεδιάζει και προγραμματίζει τις αναγκαίες μετρήσεις,

β. λειτουργεί το πληροφοριακό σύστημα στο οποίο καταχωρίζονται όλα τα στοιχεία των μετρήσεων,

γ. αναλαμβάνει την παρουσίαση των δεδομένων των μετρήσεων σε κατάλληλα διαμορφωμένη ιστοσελίδα με τη μορφή απλών και κατανοητών διαγραμμάτων ανά γεωγραφική περιοχή,

δ. μεριμνά για την καλή λειτουργία, τη συντήρηση και την αναβάθμιση του εξοπλισμού, την αγορά υλικών και εξοπλισμού ή την εκποίηση, εφόσον απαιτείται, μη χρήσιμου εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των κινητών μονάδων του ΕΠΗΠ.

Άρθρο 34

Κυρώσεις

Με την επιφύλαξη των οριζομένων στις επιμέρους διατάξεις του παρόντος:

α) η εγκατάσταση σταθμού εκπομπής ή/και λήψης ραδιοσήματος και κατασκευής κεραίας ή δομικών κατασκευών κεραίας κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος και χωρίς τις προβλεπόμενες άδειες ή εγκρίσεις, εφόσον αυτές απαιτούνται, η χρήση σταθμού εκπομπής ραδιοσήματος χωρίς άδεια ή η παραχώρηση ηλεκτρικού ρεύματος σε εγκαταστάσεις σταθμού εκπομπής ή/και λήψης ραδιοσήματος άλλου που λειτουργεί με ή χωρίς άδεια, η παραχώρηση των δομικών κατασκευών κεραίας σε άλλον για την εγκατάσταση κεραιοσυστημάτων χωρίς άδεια, εφόσον απαιτείται, καθώς και η

παρεμπόδιση ή η παρενόχληση των αρμόδιων οργάνων να πραγματοποιήσουν έλεγχο των σταθμών εκπομπής ή/και λήψης ραδιοσήματος και των εγκαταστάσεών τους ή η παροχή εσφαλμένων πληροφοριών για την άσκηση του ελέγχου, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι τριών (3) ετών και χρηματική ποινή από τέσσερις χιλιάδες (4.000,00) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000,00) ευρώ. Σε περίπτωση καταδίκης διατάσσεται η ανάκληση των υφιστάμενων αδειών, η άμεση διακοπή λειτουργίας του κεραιοσυστήματος και η δήμευση του εξοπλισμού του σταθμού και των συναφών εγκαταστάσεών του.

β) με φυλάκιση μέχρι τρία (3) έτη τιμωρείται όποιος προκαλεί επιβλαβείς παρενοχλήσεις (παρεμβολές), διαπιστωμένες από την αρμόδια αρχή, σε άλλο νόμιμο χρήστη, όπως και όποιος εκπέμπει χωρίς άδεια σε ζώνες ραδιοσυχνοτήτων που δεν προβλέπεται για τη συγκεκριμένη υπηρεσία στον Εθνικό Κανονισμό Κατανομής Ζωνών Συχνοτήτων (ΕΚΚΖΣ). Σε περίπτωση παράβασης των ανωτέρω, ανακαλείται η υφιστάμενη άδεια και μπορεί να διαταχθεί η άμεση διακοπή λειτουργίας του κεραιοσυστήματος. Επίσης, κατάσχεται όλος ο εξοπλισμός του σταθμού και οι συναφείς εγκαταστάσεις και δημεύεται με αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου. Τα αδικήματα των περιπτώσεων α' και β' θεωρούνται αυτόφωρα, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 242 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

γ) με απόφαση της ΕΕΤΤ, ύστερα από έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας, στους κατόχους κατασκευών κεραιών στην ξηρά:

α) που δεν διαθέτουν άδεια κατασκευής κεραίας από την ΕΕΤΤ, ούτε πιστοποιητικό πληρότητας,

β) που διαθέτουν άδεια κατασκευής κεραίας η οποία έχει εκδοθεί επί τη βάσει ψευδών, ανακριβών ή παραποιημένων στοιχείων επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο από δέκα χιλιάδες (10.000,00) ευρώ μέχρι και τριακόσιες πενήντα χιλιάδες (350.000,00) ευρώ.

Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση, η ψευδής αναγραφή ή η παραποίηση στοιχείων ή η υποτροπή. Τα πρόστιμα αυτά αποτελούν έσοδα του Δημοσίου, συνυπολογίζονται στο ποσοστό εκ του αποθεματικού που καταβάλει η ΕΕΤΤ στο Δημόσιο και εισπράττονται σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπράξεων Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.),

δ) η επιβολή των ανωτέρω διοικητικών προστίμων δεν υποκαθιστά άλλες ποινές και κυρώσεις που προβλέπει η νομοθεσία. Τυχόν άσκηση των προβλεπόμενων διοικητικών ή ένδικων μέσων δεν αναστέλλει την είσπραξη του προστίμου. Εφόσον τα πρόστιμα εξιφλούνται μέσα σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης επιβολής τους, μειώνονται κατά τριάντα τοις εκατό (30%). Μετά την παρέλευση του μηνός, η είσπραξη των προστίμων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε.).

Άρθρο 35

Λειτουργία της πληροφοριακής υποδομής

1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπουργών ρυθμίζονται θέματα διαδικασιών και εφαρμογής του

άρθρου 2, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαλειτουργικότητα των ηλεκτρονικών συστημάτων του παρόντος.

2. Με απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με τη λειτουργία του Ηλεκτρονικού Συστήματος Σ.Η.Λ.Υ.Α., καθώς και κάθε θέμα αρμοδιότητας της Ε.Ε.Τ.Τ. σχετικό με την αδειοδότηση των κατασκευών κεραιών στα πλαίσια του παρόντος.

3. Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την έκδοση της παραπάνω απόφασης της Ε.Ε.Τ.Τ., η Υ.Π.Α., η Ε.Ε.Α.Ε., οι αρμόδιες για τη δόμηση, την περιβαλλοντική αδειοδότηση και τη διενέργεια περιβαλλοντικών ελέγχων υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες που γνωμοδοτούν και παρέχουν έγκριση ή σύμφωνη γνώμη στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης κατασκευών κεραιών, οφείλουν να υποβάλλουν αίτημα εγγραφής στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Σ.Η.Λ.Υ.Α.. Δεν απαιτείται εκ νέου εγγραφή στο Σ.Η.Λ.Υ.Α. των υπηρεσιών που έχουν ήδη εγγραφεί σε αυτό σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4070/2012, όπως ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης μπορεί να καθορίζονται και άλλες υπηρεσίες προς σύνδεση με το Σ.Η.Λ.Υ.Α.

4. Το Σ.Η.Λ.Υ.Α. και το Ηλεκτρονικό Σύστημα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών (e-Άδειες) διασυνδέονται σύμφωνα με τα ισχύοντα διεθνή και εθνικά πρότυπα διαλειτουργικότητας. Η διασύνδεση των συστημάτων είναι αμφίδρομη και παρέχονται, κατ' ελάχιστο, οι εξής υπηρεσίες:

- α) πλήρης πρόσβαση σε κάθε διασυνδεδεμένη ηλεκτρονική αίτηση από τους χρήστες οποιουδήποτε συστήματος με απλή ενάριθμη αναφορά,
- β) εφαρμογή κανόνων προώθησης ή ολοκλήρωσης μιας αίτησης ανάλογα με την κατάσταση της διασυνδεδεμένης αίτησης σε οποιοδήποτε πληροφοριακό σύστημα,
- γ) μεταφορά δεδομένων που επηρεάζουν τη διαδικασία αδειοδότησης από το ένα σύστημα στο άλλο.

5. Για την εφαρμογή του Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (Η.Π.Μ.) σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν. 4014/2011 και μέχρι την ολοκλήρωση της διασύνδεσής του με την παραπάνω πληροφοριακή υποδομή, οι δηλώσεις υπαγωγής σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.) και οι αιτήσεις έκδοσης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) υποβάλλονται και διεκπεραιώνονται μέσω του Ηλεκτρονικού Συστήματος Σ.Η.Λ.Υ.Α.). Η απαιτούμενη ενημέρωση του Η.Π.Μ. γίνεται αποκλειστικά με μέριμνα του κατόχου της κατασκευής κεραίας.

Άρθρο 36

Μεταβατικές διατάξεις

1. Μέχρι την ολοκλήρωση της διασύνδεσης του Ηλεκτρονικού Συστήματος Σ.Η.Λ.Υ.Α. με το Ηλεκτρονικό Σύστημα e-Άδειες, τα απαιτούμενα για την αδειοδότηση κατασκευών κεραιών στοιχεία και δικαιολογητικά υποβάλλονται με ευθύνη των παρόχων. Η διασύνδεση των παραπάνω πληροφοριακών συστημάτων ολοκληρώνεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες

από την έναρξη ισχύος του παρόντος και διαπιστώνεται με πράξεις της Ε.Ε.Τ.Τ. και του διαχειριστή του Συστήματος Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών (e-Άδειες).

2. Μέχρι την εγγραφή των υπηρεσιών που προβλέπονται στο άρθρο 19 του παρόντος στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Σ.Η.Λ.Υ.Α., η έκδοση των απαιτούμενων αδειών για την εγκατάσταση και τη λειτουργία κατασκευής κεραίας γίνεται ως εξής:

α) ο ενδιαφερόμενος υποβάλει τις απαιτούμενες αιτήσεις και μελέτες στις αρμόδιες υπηρεσίες και, στη συνέχεια, υποβάλλει στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Σ.Η.Λ.Υ.Α., φάκελο με τα αποδεικτικά παραλαβής τους,

β) οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν, μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από την παραλαβή των σχετικών αιτήσεων/μελετών, να ελέγχουν τα θέματα αρμοδιότητάς τους και να ενημερώσουν εγγράφως την Ε.Ε.Τ.Τ. και τον ενδιαφερόμενο για :

αα) την έκδοση των εγκριτικών πράξεων, ή

ββ) την ανάγκη συμπλήρωσης/διόρθωσης τυπικών ελλείψεων ή λαθών στις αιτήσεις/μελέτες

γγ) την αιτιολογημένη απόρριψη των αιτήσεων/μελετών.

3. Εκκρεμείς διαδικασίες αδειοδότησης κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ολοκληρώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του. Εκδοθείσες άδειες και εγκρίσεις παραμένουν ισχυρές. Όσον αφορά τα πιστοποιητικά πληρότητας που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με την περίπτ. β' της παρ. 17Γ του άρθρου 30 του ν. 4070/2012 διατηρούνται σε ισχύ για δύο (2) έτη από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Για πιστοποιητικά πληρότητας, για την έκδοση των οποίων έχει ληφθεί υπόψη έγκριση περιβαλλοντικών όρων ή δήλωση υπαγωγής σε Π.Π.Δ., χορηγείται από την Ε.Ε.Τ.Τ., μέσα στην προαναφερόμενη προθεσμία, άδεια κατασκευής κεραίας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και, στη συνέχεια, ακολουθεί η διαδικασία των άρθρων 4 και 5 του παρόντος νόμου. Η ανωτέρω διαδικασία ακολουθείται και για τα κέντρα δορυφορικών επικοινωνιών.

4. Κατασκευές κεραιών που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 31 του ν. 4053/2012 (Α'44), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 126 του ν. 4249/2014 (Α' 73), εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) του προστίμου της παρ. 2 του άρθρου 15 του παρόντος.

5. Εκκρεμείς διαδικασίες ελέγχου και επιβολής κυρώσεων από την Ε.Ε.Τ.Τ. ολοκληρώνονται σύμφωνα με τη νομοθεσία που ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης με την οποία διαπιστώθηκε η παράβαση.

6. Κεραίες ραδιοφωνικών σταθμών που δηλώθηκαν εμπρόθεσμα, σύμφωνα με το άρθρο 61 του ν. 4313/2014 (Α' 261), συνεχίζουν να λειτουργούν έως την αδειοδότησή τους, η οποία πραγματοποιείται μετά την οριστικοποίηση των οικείων χαρτών συχνοτήτων και την αδειοδότηση των ραδιοφωνικών σταθμών. Υφιστάμενες κεραίες ραδιοφωνικών σταθμών, που δεν δηλώθηκαν εμπρόθεσμα κατά τα ανωτέρω, μπορεί να συνεχίσουν να λειτουργούν έως την αδειοδότηση των κατασκευών κεραιών αυτών, εφόσον υποβάλουν την εν λόγω δήλωση εντός έξι (6) μηνών από την δημοσίευση του παρόντος, κατά τα προβλεπόμενα στο

άρθρο 61 του ν. 4313/2014, και καταβάλουν στην Ε.Ε.Τ.Τ., πρόστιμο ύψους διακοσίων (200,00) ευρώ για κάθε δήλωση.

7. Άδειες για την κατασκευή κεραιών των αδειοδοτημένων παρόχων δικτύου επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής που χρησιμοποιούνται κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του παρόντος ή εγκαθίστανται στο πλαίσιο εφαρμογής των χαρτών συχνοτήτων χορηγούνται μετά τη λήξη της προθεσμίας για την απελευθέρωση και διάθεση του ψηφιακού μερίσματος (15-12-2020).

Οι κάτοχοι των ανωτέρω κατασκευών κεραιών υποχρεούνται, μέσα σε προθεσμία δώδεκα (12) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος να καταθέσουν δήλωση στο Σ.Η.Υ.Α., η οποία πρέπει να περιλαμβάνει, κατ' ελάχιστον, το γεωγραφικό στίγμα, την ισχύ, τη συχνότητα εκπομπής, το ύψος του εγκεκριμένου από την Υ.Π.Α. ίστού, καθώς και απόσπασμα ψηφιακού δορυφορικού χάρτη με τη θέση του κεραιοσυστήματος. Στην ανωτέρω διαδικασία μπορεί να ενταχθούν και εγκατεστημένες κεραίες τηλεοπτικής ευρυεκπομπής, που χρησιμοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 4324/2015 (Α' 44) για τη γεωγραφική κάλυψη του συνόλου της Επικράτειας στο πλαίσιο παροχής καθολικής υπηρεσίας τηλεοπτικής ευρυεκπομπής, σε θέσεις εκτός των προβλεπόμενων στους χάρτες συχνοτήτων επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής. Οι κάτοχοι των ανωτέρω κατασκευών κεραιών μπορούν να τροποποιούν τις παραπάνω δηλώσεις μέσω του Σ.Η.Υ.Α. για την εξυπηρέτηση της εφαρμογής των χαρτών συχνοτήτων.

Η σύνδεση των ανωτέρω κατασκευών κεραιών με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας πραγματοποιείται μετά την υποβολή της παραπάνω δήλωσης στο Σ.Η.Υ.Α..

Εφόσον πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις και μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας αδειοδότησης που καθορίζεται στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται η παρ. 6 του άρθρου 15 του παρόντος.

Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης μπορεί να καθορίζονται και ειδικότερες προϋποθέσεις, χρονικές διαδικασίες και όροι για την εφαρμογή των ανωτέρω εδαφίων.

8. Δηλώσεις που έχουν υποβληθεί σύμφωνα με τις παρ. 1-5 του άρθρου 65 του ν. 4155/2013 (Α' 120), όπως αυτές αντικαταστάθηκαν με την παρ. 1 του άρθρου 64 του ν. 4313/2014, παραμένουν ως έχουν και εξετάζονται μετά την έκδοση των προβλεπόμενων ραδιοφωνικών χαρτών συχνοτήτων, οι δε εκπρόθεσμες θεωρούνται ως ουδέποτε υποβληθείσες.

9. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της παρ. 1 του άρθρου 16, ισχύει η 2300ΕΦΑ (493)/6.2.2008 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β' 346).

10. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της παρ. 3 του άρθρου 16, ισχύει η Π/112/345/4-12-2012 κοινή απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β' 3271), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Π/112/237/31-7-2015 κοινή απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών (Β' 1659).

11. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της παρ. 3 του άρθρου 17, ισχύει η οικ. 65977/974/Φγ61/12-12-2013 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Υφυπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Β' 3260).

12. Μέχρι την έκδοση του Κανονισμού της παρ. 3 του άρθρου 17, ισχύει η οικ. 29179/340/Φγ61/14-5-2014 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Υφυπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων(Β'ΦΕΚ 1275).

13. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της περίπτ. α' της παρ. 2 του άρθρου 10 ισχύει 27217/505/4-6-2013 κοινή απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 1442).

14. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της περίπτ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 10 ισχύει η 11926/261/8-3-2011 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Β' 453).

15. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της περίπτ. β' της παρ. 2 του άρθρου 10, ισχύει η 529/138/30-6-2009 απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. (Β'1458).

16. Μέχρι την έκδοση της απόφασης Ε.Ε.Τ.Τ. της παρ. 2 του άρθρου 19, ισχύει η 672/1/13-11-2012 απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. (Β' 3295), καθώς και οι αποφάσεις της Ε.Ε.Τ.Τ. που αφορούν την επέκταση της διαλειτουργικότητας του Ηλεκτρονικού Συστήματος Σ.Η.Λ.Υ.Α..

Άρθρο 37

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται το άρθρο 24Α του ν. 2075/1992 (Α' 129), το άρθρο 1 του ν. 2801/2000 (Α' 46), το άρθρο 30 του ν. 4070/2012, τα άρθρα 22 και 31 του ν. 4053/2012, καθώς και κάθε άλλη ειδική ή γενική διάταξη που αντιβαίνει στις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 38

Κωδικοποίηση νομοθετικού πλαισίου αδειοδότησης και ελέγχου κατασκευών Κεραιών

1. Συνιστάται ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή, της οποίας τα μέλη δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τα δέκα για τη σύνταξη κώδικα που περιλαμβάνει τις διατάξεις νόμων και κανονιστικών πράξεων που σχετίζονται με τη διαδικασία αδειοδότησης και ελέγχου κατασκευών κεραιών, η οποία συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Δικαιοσύνης.

2. Ο κώδικας καταρτίζεται σε ηλεκτρονική βάση και ορίζονται οι εξουσιοδοτικές διατάξεις για τα αρμόδια όργανα, τη διαδικασία ενημέρωσης, επικαιροποίησης και έγκρισης της τροποποίησής του, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 39

Τροποποίηση του Παραρτήματος Χ του ν. 4070/2012

1. **Στο άρθρο 4 του Παραρτήματος Χ του ν. 4070/2012 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:**

«5. Για τη χορήγηση δικαιωμάτων διέλευσης για την εγκατάσταση δομικών κατασκευών κεραιών σε χώρους που ανήκουν στο Δημόσιο, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή είναι κοινόχρηστοι, ο ενδιαφερόμενος κάτοχος κατασκευής κεραίας, εφόσον επιθυμεί να κάνει χρήση των σχετικών διατάξεων περί δικαιωμάτων διέλευσης, υποβάλλει αίτηση μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος μόνο με τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στις υποπεριπτώσεις αα', ββ' και θθ' της περίπτ. στ' της παρ. 2 του παρόντος άρθρου καθώς και α) τοπογραφικό διάγραμμα εξαρτημένο από το κρατικό σύστημα συντεταγμένων, β) τεχνική έκθεση μηχανικού και γ) αρχιτεκτονικά σχέδια. Σε αυτή την περίπτωση ο αρμόδιος φορέας χορήγησης χορηγεί δικαιώματα διέλευσης σύμφωνα με τις περίπτ. α', β', γ', ε', στ', υποπεριπτ. ββ' και δδ' της περίπτ. ζ', και περίπτ. η' και ι' της παρ. 4 του παρόντος άρθρου και δεν απαιτείται παροχή εγκρίσεων από τους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 3, ούτε ακολουθείται η διαδικασία εγκρίσεων της παρ. 3 του παρόντος άρθρου.

Για τη χορήγηση δικαιωμάτων διέλευσης για την εγκατάσταση δομικών κατασκευών κεραιών σε χώρους που ανήκουν στο Δημόσιο, σε Ο.Τ.Α. ή είναι κοινόχρηστοι δεν εφαρμόζονται τα άρθρα 5, 6, 7 και 8 του παρόντος Παραρτήματος.

2. **Στο άρθρο 11 του Παραρτήματος Χ του ν. 4070/2012 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:**

«5. Μέχρι να λειτουργήσει το Πληροφοριακό Σύστημα του άρθρου 28 του ν.4070/2012, όπως αντικαταστάθηκε με την περίπτ. γ' του άρθρου 11 του ν. 4463/2017 (Α' 42), οι αρμόδιοι φορείς για τη χορήγηση δικαιώματος διέλευσης για την εγκατάσταση δομικών κατασκευών κεραιών σε χώρους που ανήκουν στο Δημόσιο, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή είναι κοινόχρηστοι, εφαρμόζουν τη διαδικασία που ορίζεται στις περίπτ. στ', ζ', η', ι', ια', ιβ' και ιγ' της παρ. 1 του παρόντος άρθρου και τα τέλη υπολογίζονται σύμφωνα με την παρ. 3 του παρόντος άρθρου.Για τη χορήγηση δικαιωμάτων διέλευσης για την εγκατάσταση δομικών κατασκευών κεραιών σε χώρους που ανήκουν στο Δημόσιο, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ή είναι κοινόχρηστοι, ο πάροχος υποβάλλει στον αρμόδιο φορέα χορήγησης μόνο τα δικαιολογητικά των υποπεριπτ. ββ' και δδ' της περίπτ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 4 του παρόντος Παραρτήματος.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Άρθρο 40

Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο

1. Το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο αποτελεί τον οδικό χάρτη για την ανάπτυξη σύγχρονων δικτυακών υποδομών στη χώρα, συμπεριλαμβανομένων, ιδίως των δικτύων οπτικών ινών, των δικτύων πέμπτης γενιάς (5G), των δικτύων WiFi, των υποδομών έξυπνων πόλεων, των υποδομών για διαδρόμους έξυπνης αυτοματοποιημένης οδήγησης και των πάσης φύσεως υποδομών σταθερών, ασυρματικών και δορυφορικών δικτύων τηλεπικοινωνιών καθώς και των εξειδικευμένων δικτύων που λειτουργούν ως διαδίκτυο των πραγμάτων (IoT, Internet of Things). Το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ύστερα από πρόταση της Γενικής Γραμματείας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΤΤ) και περιλαμβάνει κυρίως την πολιτική ανάπτυξης των δικτύων, τους στόχους και τα μέσα για την επίτευξή τους.

2. Η ΓΤΤ είναι αρμόδια να εισηγείται στον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης την πολιτική, τις εθνικές θέσεις και τον τρόπο εκπροσώπησης της χώρας σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς για όλα τα θέματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό, την υλοποίηση του Εθνικού Ευρυζωνικού Σχεδίου και για την παρακολούθηση των αντίστοιχων δεικτών του Ψηφιακού Θεματολογίου για την Ευρώπη.

3. Η ΓΤΤ καταρτίζει και εισηγείται το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο και παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής του, εισηγούμενη τροποποιήσεις και επικαιροποιήσεις του κατά τη διακριτική της ευχέρεια. Για το σκοπό αυτό, η ΓΤΤ συγκεντρώνει περιοδικά όλα τα απαραίτητα στοιχεία που διαθέτουν οι αρμόδιοι/εμπλεκόμενοι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς της χώρας, προκειμένου να προβεί στην αποτίμηση των οικείων ποσοτικών δεικτών του Ψηφιακού Θεματολογίου για την Ευρώπη 2020 ή/και άλλων παρόμοιων ποσοτικών δεικτών που θα προβλεφθούν στο μέλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΓΤΤ προβαίνει σε διαβούλευση με τους φορείς αυτούς.

4. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων δύναται να εξειδικεύεται το είδος και η μορφή των στοιχείων που συγκεντρώνονται για τους σκοπούς της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, ο τρόπος και ο χρόνος συλλογής τους και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

5. Αρμόδιες για την εφαρμογή των προβλέψεων του παρόντος άρθρου είναι οι ακόλουθες οργανικές μονάδες της ΓΤΤ: (α) η Διεύθυνση Ευρυζωνικότητας και Δικτύων Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, (β) η Διεύθυνση Διαχείρισης Ραδιοφάσματος και (γ) η Διεύθυνση Δορυφορικών Υπηρεσιών και Διαστημικών Εφαρμογών, όπως αυτές ορίζονται κατά τις διατάξεις του π.δ. 82/2017 (ΦΕΚ Α' 117), όπως ισχύει. Ο Γενικός Γραμματέας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων δύναται με απόφασή του να εξειδικεύει, να επαναπροσδιορίζει ή/και να κατανέμει τις αρμοδιότητες αυτές μεταξύ των οργανικών μονάδων της ΓΤΤ με στόχο τον εξορθολογισμό και την αποτελεσματικότερη άσκησή τους.

6. Η Διεύθυνση Ευρυζωνικότητας και Δικτύων Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών της ΓΤΤ συντάσσει σε ετήσια βάση έκθεση αποτίμησης της πορείας υλοποίησης του Εθνικού Ευρυζωνικού Σχεδίου, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, μετά από έγκριση του Γενικού Γραμματέα Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

Άρθρο 41

Υλοποίηση δράσεων ανάπτυξης δικτυακών υποδομών

1. Οι δράσεις, το φυσικό αντικείμενο των οποίων αφορά στο σχεδιασμό και εγκατάσταση πάσης φύσεως δικτύων και υποδομών σταθερών, ασυρματικών και δορυφορικών επικοινωνιών όπως, ιδίως, των δικτύων οπτικών ινών, των δικτύων πέμπτης γενιάς (5G), των δικτύων WiFi, των υποδομών έξυπνων πόλεων, των υποδομών για διαδρόμους έξυπνης αυτοματοποιημένης οδήγησης, κ.λπ. καθώς και των εξειδικευμένων δικτύων που λειτουργούν ως διαδίκτυο των πραγμάτων (IoT, Internet of Things) και που σχεδιάζονται από φορείς του Δημοσίου με σκοπό την ένταξή τους σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ή στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), ελέγχονται ως προς τη συμβατότητά τους με το εκάστοτε ισχύον Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο.
2. Οι προτάσεις για την υλοποίηση δράσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, υποβάλλονται στην κατά περίπτωση αρμόδια Διεύθυνση της ΓΓΤΤ, ώστε να αξιολογηθούν από αυτή ως προς την εξειδίκευση του φυσικού τους αντικειμένου με στόχο τη διασφάλιση της βέλτιστης δυνατής αξιοποίησης των πόρων του Δημοσίου. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης της ΓΓΤΤ, προεγκρίνονται τα τεχνικά δελτία που ετοιμάζουν οι φορείς πρότασης, ως προς τη συμβατότητά τους με το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο, εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από την κατάθεσή τους από την αρμόδια υπηρεσία, πριν την κατάθεσή τους στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή ή την αρμόδια υπηρεσία χρηματοδότησης. Μετά την παρέλευση άπρακτης της ως άνω προθεσμίας, χωρίς τη διατύπωση αιτιολογημένων παρατηρήσεων επί του περιεχομένου των τεχνικών δελτίων από την αρμόδια για την προέγκριση υπηρεσία της ΓΓΤΤ, τα τεχνικά δελτία των φορέων πρότασης θεωρούνται εγκεκριμένα. Σε περίπτωση διατύπωσης αιτιολογημένων παρατηρήσεων επί του περιεχομένου των τεχνικών δελτίων, η προθεσμία έγκρισης ορίζεται σε ένα μήνα από την απάντηση των φορέων πρότασης επί των τελευταίων αιτιολογημένων παρατηρήσεων της αρμόδιας υπηρεσίας, μετά δε την παρέλευση άπρακτης της σχετικής προθεσμίας τα σχετικά τεχνικά δελτία θεωρούνται εγκεκριμένα.
3. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων δύναται να εξειδικεύεται ή να τροποποιείται η διαδικασία προέγκρισης που ορίζεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου και να καθορίζονται οι λεπτομερείς προδιαγραφές για τον τρόπο σχεδιασμού αντίστοιχων δράσεων.
4. Για την υλοποίηση δράσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, όπου φορέας πρότασης είναι η ΓΓΤΤ, δεν απαιτείται η προέγκριση του παρόντος άρθρου, ούτε οι προεγκρίσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 24 του ν. 4623/2019 με τίτλο "Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και επείγοντα ζητήματα". (ΦΕΚ Α' 134).
5. Η ΓΓΤΤ συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου, στην Επιτροπή Παρακολούθησης ΕΣΠΑ 2014-2020 και στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Άρθρο 42

Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών

1. Θεσπίζεται Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών. το οποίο αποτελεί το κεντρικό, κυβερνητικό πλαίσιο διüπουργικού συντονισμού, σχεδιασμού και υλοποίησης δράσεων ανασχεδιασμού και απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών, οι οποίες επιδιώκουν την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και τη μείωση των διοικητικών βαρών προς τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση. Το Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών τελεί υπό την υψηλή εποπτεία του Πρωθυπουργού, η οποία ασκείται δια του αρμοδίου, για την ψηφιακή διακυβέρνηση, Υπουργού Επικρατείας.

2. Στόχος του Εθνικύ Προγράμματος Απλούστευσης Διαδικασιών είναι η βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών και η υποστήριξη της αναπτυξιακής δυναμικής της χώρας, μέσα από την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων δημοσίων υπηρεσιών και την απελευθέρωση των κοινωνικών και παραγωγικών δυνάμεων της χώρας από περιπτές και παρωχημένες γραφειοκρατικές διατυπώσεις αλλά και η ουσιαστική προστασία του δημοσίου συμφέροντος και του κράτους δικαίου μέσα από υψηλής ποιότητας ρυθμίσεις, κανόνες και διοικητικές διαδικασίες.

3. Στο Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών εντάσσεται κάθε πολιτική, ενέργεια, δράση ή πρωτοβουλία οποιουδήποτε δημοσίου φορέα, η οποία αφορά σε ή σχετίζεται με την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας ή τη μείωση των διοικητικών βαρών, όπως ενδεικτικά:

(α) ανασχεδιασμός και απλούστευση διοικητικών διαδικασιών και ροής εργασιών ή τροποποίηση, βελτίωση ή κατάργηση δικαιολογητικών, διατυπώσεων ή υποχρεώσεων πληροφόρησης προς τη δημόσια διοίκηση ή προς τρίτους, εφόσον αυτό απαιτείται από νόμο ή κανονιστική πράξη,

(β) τροποποίηση, προσαρμογή, απλούστευση και εν γένει βελτίωση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου υφιστάμενων ρυθμίσεων ή κωδικοποίηση της νομοθεσίας, διοικητικής ή νομοθετικής, πριν αυτή ενταχθεί στην Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 67 του ν. 4622/2019 (Α' 133),

(γ) ψηφιοποίηση των διαδικασιών και διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων,

(δ) βελτίωση της πληροφόρησης των πολιτών ή των επιχειρήσεων για κάθε διοικητική διαδικασία ή για υποχρεώσεις πληροφόρησης προς της διοίκηση ή προς τρίτους, εφόσον αυτό απαιτείται από νόμο ή κανονιστική πράξη, και

(ε) αναβάθμιση της εξυπηρέτησης των πολιτών από φυσικά σημεία εξυπηρέτησης και υπηρεσίες υποδοχής κοινού. Στο πλαίσιο αυτό, οι ως άνω δράσεις, υλοποιούνται και παρακολουθούνται ως συνεκτικά και αλληλεξαρτώμενα μέρη του ανωτέρω Προγράμματος

με σκοπό τη μεγιστοποίηση του οφέλους που προκύπτει από την υλοποίηση των δράσεων αυτών.

4. Στο ανωτέρω Πρόγραμμα εντάσσεται και κάθε πρόταση ή πρωτοβουλία του Πρωθυπουργού ή του αρμόδιου για την ψηφιακή διακυβέρνηση Υπουργού Επικρατείας.

5. Στο Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών δύνανται να ενταχθούν και δράσεις ή ενέργειες απλούστευσης διαδικασιών οι οποίες αποτελούν προτάσεις δημοσίων υπαλλήλων ή λειτουργών, κοινωνικών εταίρων, ιδρυμάτων, ιδιωτικών φορέων και δομών ή και πολιτών. Οι προτάσεις αυτές υποβάλλονται σε ειδική πλατφόρμα που θα δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό και αξιολογούνται από τις ομάδες εργασίας της επόμενης παραγράφου.

6. Το Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών υποστηρίζεται διοικητικά και επιστημονικά από την Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και λειτουργεί μέσω ομάδων εργασίας οι οποίες συγκροτούνται με κοινές αποφάσεις του αρμόδιου για την ψηφιακή διακυβέρνηση Υπουργού Επικρατείας και των αρμόδιων κατά περίπτωση Υπουργών και οι οποίες αναλύουν, επεξεργάζονται και εισηγούνται τις κατάλληλες ενέργειες και δράσεις για την απλούστευση της επιλεγμένης ή των επιλεγμένων διαδικασιών, όπως αυτές καθορίζονται στις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος άρθρου.

7. Στις ομάδες εργασίας της προηγούμενης παραγράφου συμμετέχουν οι οικείοι Γενικοί ή Ειδικοί Γραμματείς, συνεργάτες των ιδιαίτερων γραφείων μελών της κυβέρνησης, υφυπουργών, γενικών ή ειδικών γραμματέων και υπηρεσιακοί παράγοντες. Στις ομάδες εργασίες δύνανται να συμμετέχουν και ιδιώτες εμπειρογνώμονες. Στις ομάδες εργασίας προεδρεύει ο Γενικός Γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών ή άλλος Γενικός Γραμματέας εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο. Σε κάθε περίπτωση ο Γενικός Γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών συμμετέχει ως μέλος στις ομάδες εργασίας στις οποίες δεν προεδρεύει.

8. Το ανωτέρω Πρόγραμμα καλύπτεται χρηματοδοτικά από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα κατά το μέρος του που είναι επιλέξιμο από αυτά, καθώς και από άλλους ευρωπαϊκούς ή εθνικούς πόρους σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη διαχείριση τους.

9. Κάθε εξάμηνο συντάσσεται, με μέριμνα του αρμοδίου για την ψηφιακή διακυβέρνηση Υπουργού Επικρατείας, αναφορά η οποία υποβάλλεται στον Πρωθυπουργό και η οποία συμπεριλαμβάνει: (α) την εξέλιξη των εργασιών του Προγράμματος κατά το προηγούμενο εξάμηνο, (β) τις ενέργειες στις οποίες έχουν προβεί τα αρμόδια Υπουργεία και οι λοιποί δημόσιοι φορείς προς υλοποίηση των στόχων του Προγράμματος και η αξιολόγηση αυτών, (γ) τα έργα και οι ενέργειες του επόμενου εξαμήνου που προτείνονται προς ένταξη στο ανωτέρω Πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένων και των εισηγήσεων του αρμόδιου για την ψηφιακή διακυβέρνηση Υπουργού Επικρατείας για έργα ή δράσεις που πρέπει να εγκριθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο.

10. Με απόφαση του αρμόδιου για την ψηφιακή διακυβέρνηση Υπουργού Επικρατείας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, καθορίζεται ο τρόπος λειτουργίας του ανωτέρω Προγράμματος, ο τρόπος ένταξης κάθε δράσης σε αυτό, ειδικότερες λεπτομέρειες εφαρμογής του, ο τρόπος χρηματοδότησης από χρηματοδοτικά εργαλεία, ο τρόπος εργασίας των ομάδων εργασίας, ο τρόπος υποβολής προτάσεων προς αξιολόγηση

από φορείς της κοινωνίας και της αγοράς καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 43

Σύσταση Επιτροπής για την ανάπλαση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας

1. Στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Απλούστευσης Διαδικασιών και με απόφαση του αρμόδιου για την ψηφιακή διακυβέρνηση Υπουργού Επικρατείας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, συγκροτείται επιτροπή του Άρθρου 76, παρ. 6 του Συντάγματος με αποστολή την κατάρτιση ενός νέου Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας καθώς και ενός ολοκληρωμένου οδηγού με παραδείγματα διοικητικών εγγράφων που θα ομογενοποιεί και θα ααρχαιοκωδικοποιεί όλους κατά το δυνατόν τους τύπους διοικητικών εγγράφων και την ηλεκτρονική τους διαχείριση.
2. Ο νέος Κώδικας οφείλει να ενσωματώσει όλες τις εξωστρεφείς ή εσωστρεφείς διαδικασίες της διοίκησης, οι οποίες δύνανται ή υποχρεούνται να διεκπεραιώνονται με ψηφιακά μέσα και από απόσταση.
3. Η Επιτροπή θα αποτελείται από 9 επιστήμονες και εμπειρογνώμονες ειδικούς στα αντικείμενα του έργου της και εκ των μελών της ένας θα ορισθεί ως Πρόεδρος και ένας ως Αναπληρωτής Πρόεδρος ενώ θα οργανωθεί ως ομάδα εργασίας του Εθνικού Προγράμματος Απλούστευσης Διαδικασιών. Η Επιτροπή θα πρέπει εντός ενός έτους από το διορισμού των μελών της να έχει ολοκληρώσει το έργο της.
4. Η Επιτροπή λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 67 του ν. 4622/2019 (ΦΕΚ Α' 133). Εφόσον, η ΚΕΚ δεν έχει συγκροτηθεί μέχρι τη συγκρότηση της Επιτροπής, η γνώμη της παραγράφου 2 του άρθρου 67 του ως άνω νόμου δίνεται από το Γενικό Γραμματέα Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης. Η Επιτροπή υποχρεούται να ενημερώνει για τις εργασίες της σε τριμηνιαία βάση την ΚΕΚ αφού αυτή συγκροτηθεί. Μέχρι τότε ενημερώνει το Γενικό Γραμματέα Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων.
5. Ο αρμόδιος για την ψηφιακή διακυβέρνηση Υπουργός Επικρατείας δύναται με απόφασή του να παρατείνει το έργο της για όσο χρόνο κρίνει σκόπιμο, λαμβάνοντας υπόψη την απόδοσή της και τον εκτιμώμενο υπολειπόμενο αναγκαίο για την ολοκλήρωση χρόνο.

Άρθρο 44

Σύσταση Παρατηρητηρίου Γραφειοκρατίας στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης Παρατηρητήριο Γραφειοκρατίας, το οποίο υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών, με κύρια αποστολή την κυλιόμενη μέτρηση και αποτύπωση των διοικητικών βαρών, τα οποία προκύπτουν από τη νομοθεσία και τις κανονιστικές πράξεις της διοίκησης, προς πολίτες, επιχειρήσεις και δημοσίους υπαλλήλους, καθώς και

την σύνταξη ετήσιων αναφορών για τις τάσεις της γραφειοκρατίας στην Ελλάδα με ποσοτικούς και ποιοτικούς όρους.

2. Οι ετήσιες αναφορές του Παρατηρητηρίου δημοσιεύονται τον Φεβρουάριο του επόμενου, από το έτος αναφοράς, έτους, μαζί με τις βασικές δράσεις που υλοποιήθηκαν από τους αρμόδιους φορείς στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Απλούστευσης Διαδικασιών μαζί με την επίπτωση που είχαν στα μεγέθη των διοικητικών βαρών.

3. Είναι δυνατή η σύναψη προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) για την ανάπτυξη και κατάρτιση των ειδικών στατιστικών του Παρατηρητηρίου καθώς και την διάχυση και επικοινωνία της σχετικής στατιστικής πληροφορίας μέσω της έκδοσης σχετικού δελτίου αποτύπωσης των διοικητικών βαρών από την τελευταία.

4. Το Παρατηρητήριο υποστηρίζει το Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών και τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, σε κάθε σχετικό θέμα και ειδικώς ως προς τις τριμηνιαίες αναφορές του προς τον Πρωθυπουργό, σύμφωνα με τις διατάξεις που ρυθμίζουν το ανωτέρω Πρόγραμμα.

5. Το Παρατηρητήριο δύναται, εφόσον του ζητηθεί, να υποστηρίξει τα Υπουργεία ή άλλους εποπτευόμενους δημόσιους φορείς ή ανεξάρτητες αρχές, στη μέτρηση και αποτίμηση των διοικητικών βαρών που προκύπτουν από μεμονωμένες δράσεις ή πρωτοβουλίες τους. Επιπλέον, υποστηρίζει τη διαδικασία κατάρτισης των Αναλύσεων Συνεπειών Ρυθμίσεων νομοσχεδίων ή την αξιολόγηση αποτελεσμάτων εφαρμογής ρυθμίσεων του άρθρου 56 του ν. 4622/2019 (Α' 133) που διενεργεί η Προεδρία της Κυβέρνησης, μέσω της παροχής στοιχείων από τις μετρήσεις διοικητικών βαρών που πραγματοποιεί, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο και ζητηθεί από τις υπηρεσίες της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

6. Για τις ανάγκες του Παρατηρητηρίου συνιστώνται στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης δέκα (10) θέσεις πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως κλάδου, με βασικό πτυχίο στατιστικής ή αναλογιστικής επιστήμης ή οικονομικών ή μαθηματικών. Οι θέσεις καλύπτονται με πρόσληψη μέσω ΑΣΕΠ ή με αποσπάσεις από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το άρθρο 55 του ν. 4623/2019 (Α' 134).

7. Η μεθοδολογία μέτρησης, ο τρόπος παρουσίασης των αναφορών και κάθε άλλο σχετικό θέμα εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζεται με απόφαση του αρμόδιου για θέματα Ψηφιακής διακυβέρνησης Υπουργού Επικρατείας η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΆΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 45

Σύσταση Επιτροπής υψηλού επιπέδου για τον Ψηφιακό και Διοικητικό Μετασχηματισμό της Ελλάδας

1. Συστήνεται Επιτροπή υψηλού επιπέδου για τον Ψηφιακό και Διοικητικό Μετασχηματισμό της Ελλάδας, υπαγόμενη στον αρμόδιο για θέματα ψηφιακής διακυβέρνησης Υπουργό Επικρατείας, για την υποβοήθηση του έργου του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Σκοπός της Επιτροπής είναι:

- (α) η μελέτη και η υποβολή προτάσεων σε σχέση με τα θέματα και τα ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης όπως ενδεικτικά για η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, το Εθνικό Ευρυζωνικό σχέδιο, η Κυβερνοασφάλεια, το Εθνικό Πλαίσιο Απλούστευσης Διαδικασιών και Μείωσης της Γραφειοκρατίας,
- (β) η ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και ιδιαιτεροτήτων της Ελλάδος,
- (γ) η δημιουργία της στρατηγικής ενεργειών και του πλάνου δράσεων που θα συντελεστούν για ψηφιακό μετασχηματισμό και την απλούστευση των διαδικασιών,
- (δ) ο συντονισμός των δράσεων όλων των αρμόδιων Υπουργείων και φορέων στο πλαίσιο των ενεργειών που θα προταθούν και εγκριθούν για την επίτευξη των στόχων του έργου, όπως τα παραπάνω προκύψουν και συνδιαμορφωθούν και μέσα από διαβούλευση και ανάπτυξη συλλογικών δράσεων με εκπροσώπους της κοινωνίας, ιδρυμάτων, κρατικών δομών και φορέων, και
- (ε) η συνεργασία με την Επιτροπή «Ελλάδα 2021» του άρθρου 114 του ν.4622/2019 (Α 133) και η υποβολή προτάσεων προς την τελευταία για την επίτευξη των στόχων του έργου της.

2. Η Επιτροπή αποτελείται από πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και ειδικούς εμπειρογνώμονες από τον χώρο της πολιτικής, της επιστήμης και των γραμμάτων και των τεχνών, τα οποία δεν λαμβάνουν, για τη συμμετοχή τους σε αυτή, οποιαδήποτε αποζημίωση ή αμοιβή, εκτός των οδιοπορικών τους, δηλαδή τα έξοδα διαμονής και μετακίνησης τους. Η Επιτροπή εδρεύει στην Καλλιθέα, στις εγκαταστάσεις της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης και υποστηρίζεται γραμματειακά από την Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης.

3. Με απόφαση του αρμόδιου για θέματα ψηφιακής διακυβέρνησης Υπουργού Επικρατείας, ρυθμίζεται κάθε ζήτημα που αφορά στη συγκρότηση, τη λειτουργία, την υποστήριξη από υπηρεσίες, τους πόρους, την στελέχωση και κάθε δραστηριότητα στην οποία προβαίνει προς την επίτευξη των σκοπών της.

Άρθρο 46

Σύσταση Αυτοτελούς Τμήματος Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.) στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

1. Συνιστάται Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.) το οποίο υπάγεται στον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, όπως αυτό θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 4622/2019 (Α' 133).
2. Αρμοδιότητες του Τμήματος Π.Σ.Ε.Α. είναι: (α) Ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η κινητοποίηση και η δράση των υπηρεσιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, και των εποπτευόμενων από αυτό διοικητικών δομών, σε περίπτωση πολέμου, έντασης, κρίσης ή έκτακτης ανάγκης σε καιρό ειρήνης, και η ρύθμιση κάθε θέματος που σχετίζεται με τον σχεδιασμό αυτό. β. Η σύνταξη, αναθεώρηση και επικαιροποίηση των Σχεδίων Π.Σ.Ε.Α. αρμοδιότητας του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, σε συνεργασία με το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, καθώς και των σχετιζόμενων με αυτά Μνημονίων Επιβαλλομένων Ενεργειών. γ. Η συνεργασία με τις οργανωτικές δομές ΠΑΜ-ΠΣΕΑ του ΓΕΕΘΑ και των λοιπών υπουργείων. δ. Η διατύπωση εισηγήσεων για τη διαχείριση κρίσεων και την ασφαλή λειτουργία των εγκαταστάσεων του Υπουργείου. ε. Η σύνταξη του ετήσιου προϋπολογισμού δαπανών επί θεμάτων Π.Σ.Ε.Α.. ζ. Η μέριμνα για την κατάρτιση και εκπαίδευση επί θεμάτων Π.Σ.Ε.Α. α) του προσωπικού του Τμήματος και β) του προσωπικού του Υπουργείου, προς εξασφάλιση της προστασίας των ανωτέρω και των πάσης φύσεως υποδομών και υλικού που ανήκουν στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, στον Πόλεμο και την Ειρήνη, κατά τις κείμενες και λοιπές κανονιστικές διαδικασίες. η. Η μέριμνα για την παρακολούθηση και εφαρμογή των διατάξεων του Εθνικού Κανονισμού Ασφαλείας (ΕΚΑ), καθώς και της Απόφασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2013/488/ΕΕ, της 23ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τους κανόνες ασφαλείας για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών της ΕΕ, δημοσιευμένης στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ στις 15/10/2013 (L 274/1) από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. θ. Η μέριμνα για την χορήγηση και την άρση εξουσιοδοτήσεων χειρισμού διαβαθμισμένου υλικού στο προσωπικό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. ι. Η μέριμνα για την ρύθμιση κάθε σχετικού θέματος, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις που αφορούν θέματα Π.Σ.Ε.Α..
3. Για την επιλογή και τοποθέτηση του προϊσταμένου του Τμήματος Π.Σ.Ε.Α. ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 18 του άρθρου 61 του ν. 4623/2019 (Α' 134).

Άρθρο 47

Γενική Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας και λοιπές διατάξεις

1. Στη Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης συστήνεται Γενική Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας. Η οργανωτική δομή του άρθρου 15 του π.δ. 82/2017 (Α' 117) μεταφέρεται ως σύνολο θέσεων, αρμοδιοτήτων και προσωπικού στη νέα Γενική Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας.
2. Στη Γενική Διεύθυνση Κυβερνοασφάλειας της Γενικής Γραμματείας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, συστήνεται θέση μετακλητού Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας, ο οποίος επιλέγεται και τοποθετείται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.
3. Η θέση του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας δύναται να καλυφθεί από το πάσης φύσεως προσωπικό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, από το ένστολο ή πολιτικό προσωπικό των Υπηρεσιών που υπάγονται στο Υπουργείο Εθνικής

Άμυνας, στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και στο Λιμενικό Σώμα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ή σε εποπτευόμενους από αυτά φορείς, καθώς και από καθηγητές ΑΕΙ, κατά παρέκκλιση του άρθρου 24 του ν. 4009/2011 (Α' 195).

4. Ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας πρέπει να διαθέτει τα ακόλουθα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα :

α. Πτυχίο Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμο σχολών της αλλοδαπής.

β. Μεταπτυχιακό τίτλο, συναφή με την ειδικότητα ή συναφή με τις αρμοδιότητες (ως γνωστικά αντικείμενα) της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας.

γ. Άριστη γνώση Αγγλικής Γλώσσας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 28 και 29 του π.δ. 50/2001 (Α' 39), όπως ισχύει.

δ. Επαγγελματική εμπειρία συναφή με τις αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας.

5. Οι Διευθύνσεις και τα Τμήματα της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας, δύνανται να στελεχώνονται από το πάσης φύσεως προσωπικό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και από το ένστολο ή πολιτικό προσωπικό Υπηρεσιών που υπάγονται στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και στο Λιμενικό Σώμα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ή εποπτευόμενους από αυτά φορείς, καθώς και από Υπηρεσίες του Δημοσίου, του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή Ν.Π.Δ.Δ., κατά την έννοια των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994 (Α' 28), όπως ισχύει.

6. Για τις αποσπάσεις προσωπικού για τη στελέχωση των Διευθύνσεων και Τμημάτων της Γενικής Διεύθυνσης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 1-3 και 5 του άρθρου 55 του ν. 4623/2019 (Α' 134) και μπορούν να ανανεωθούν για μια ακόμα τριετία με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.

7. Με τον Οργανισμό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης δύνανται να μετονομάζονται οι υφιστάμενες οργανικές μονάδες της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας, να εξειδικεύονται οι υφιστάμενες αρμοδιότητες των οργανικών μονάδων της ανωτέρω Γενικής Διεύθυνσης ή να μεταφέρονται μεταξύ αυτών.

8. Για τη διασφάλιση της άμεσης λειτουργίας των υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Κυβερνοασφάλειας, επιτρέπεται μεταβατικά, με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών πλήρωσης των θέσεων ευθύνης, σύμφωνα με τον Υπαλληλικό Κώδικα, η τοποθέτηση σε θέσεις προϊσταμένων των οργανικών τους μονάδων, υπαλλήλων οι οποίοι υπηρετούν στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 84 του Υπαλληλικού Κώδικα όπως ισχύει. Για την τοποθέτηση των υπαλλήλων συνεκτιμώνται τα ουσιαστικά προσόντα, η ποιότητα της υπηρεσιακής δραστηριότητάς τους, η γνώση του αντικειμένου του φορέα και οι εν γένει διοικητικές τους ικανότητες.

9. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 15 του ν. 4412/2016 (Α' 147) προστίθεται εδάφιο τρίτο ως εξής:

«Το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 346 της Σ.Λ.Ε.Ε., στις δημόσιες συμβάσεις και στους διαγωνισμούς μελετών που άπτονται του τομέα της Κυβερνοασφάλειας, στο μέτρο που η εφαρμογή του παρόντος Βιβλίου θα υποχρέωνε τη χώρα να παράσχει πληροφορίες, τη δημοσιοποίηση των οποίων θεωρεί αντίθετη με την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων κυβερνοασφάλειάς της.».

Άρθρο 48

Λοιπά οργανωτικά ζητήματα Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης

1. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 61 του ν. 4623/2019 (Α' 134) προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής:

«Ως τελικός υπογράφων για την έκδοση κάθε διοικητικής πράξης που αφορά σε ενέργεια ή απόφαση του προηγούμενου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, ορίζεται ο Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης ή το αρμόδιο διοικητικό όργανο του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης στο οποίο έχει μεταβιβαστεί η σχετική αρμοδιότητα ή το δικαίωμα υπογραφής με “εντολή Υπουργού”.»

2. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 61 του ν. 4623/2019 (Α' 134) προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής:

«Ως τελικός υπογράφων για την έκδοση κάθε διοικητικής πράξης που αφορά σε ενέργεια ή απόφαση του προηγούμενου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, ορίζεται ο Υπουργός του υπουργείου υποδοχής ή το αρμόδιο διοικητικό όργανό του Υπουργείου υποδοχής στο οποίο έχει μεταβιβαστεί η σχετική αρμοδιότητα ή το δικαίωμα υπογραφής με “εντολή Υπουργού”.»

3. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 55 του ν. 4623/2019 (Α' 134) προστίθεται εδάφιο τρίτο ως εξής:

«Μεταβατικά και μέχρι την 31.12.2019, η σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου δεν απαιτείται.»

4. Στο άρθρο 22 του ν. 4623/2019 (Α' 134) προστίθεται εδάφιο τρίτο ως εξής:

«Στο Τμήμα αυτό δύναται να προσλαμβάνεται ένας (1) μετακλητός συνεργάτης επικοινωνιολόγος ή ένας δημοσιογράφος. Για την πρόσληψη δημοσιογράφου, ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 40 του ν. 4622/2019 (Α' 133).»

5. Οι θέσεις προσωπικού με έμμισθη εντολή και οι θέσεις του προσωπικού επί θητεία των άρθρων 38 και 39, αντιστοίχως, του π.δ. 82/2017 (Α' 117) διατηρούνται στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης από την ημερομηνία ισχύος του π.δ. 81/2019 (Α' 119).

6. Στην παράγραφο 17 του άρθρου 61 του ν. 4623/2019 (Α' 134) τροποποιείται το εδάφιο δεύτερο ως εξής:

«Για την επιλογή και τοποθέτηση των προϊσταμένων των νέων οργανικών μονάδων κάθε επιπέδου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και οι θέσεις Προϊσταμένων Γενικής Διεύθυνσης προκηρύσσονται εντός τεσσάρων (4) μηνών.»

7. Στην παράγραφο 17 του άρθρου 61 του ν. 4623/2019 (Α' 134) προστίθενται εδάφια τρίτο και τέταρτο ως εξής:

«Εάν το προεδρικό διάταγμα του Οργανισμού του Υπουργείου εκδοθεί σε χρόνο μετά την προκήρυξη των ανωτέρω θέσεων, η διαδικασία επιλογής συνεχίζεται, εφόσον οι αρμοδιότητες των οργανικών μονάδων δεν έχουν αλλάξει ουσιωδώς, γεγονός που πιστοποιείται προς το Α.Σ.Ε.Π. με διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Σε περίπτωση που το προεδρικό διάταγμα του Οργανισμού του Υπουργείου εκδοθεί μετά την επιλογή των νέων προϊσταμένων σύμφωνα με τις διαδικασίες του Υπαλληλικού Κώδικα, οι προϊστάμενοι συνεχίζουν τη θητεία τους, εφόσον οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών στις οποίες προϊστανται δεν έχουν μεταβληθεί ουσιωδώς, γεγονός που διαπιστώνεται από τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης.»

8. Η παράγραφος 3α του άρθρου 48 του ν. 4623/2019 (Α' 134) αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι κεντρικές υποδομές Κυβερνητικού Νέφους (G-Cloud) που αναπτύσσει, λειτουργεί παραγωγικά και διαχειρίζεται η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης αποτελούν την κεντρική Υπολογιστική Υποδομή του Δημοσίου, στην οποία υποχρεωτικά πρέπει να εγκατασταθούν έως τις 1.1.2022 όλες οι κεντρικές ηλεκτρονικές εφαρμογές και τα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα που διατηρούν όλα τα Υπουργεία, τα Ν.Π.Δ.Δ., οι Ανεξάρτητες Αρχές και η Κ.Τ.Π. Α.Ε. και αφορούν σε συναλλαγές με πολίτες, επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση. Οι υποδομές Κυβερνητικού Νέφους (G-Cloud) των ανωτέρω φορέων μεταφέρονται και περιέρχονται στην κυριότητα της ΓΓΠΣΔΔ για το σκοπό αυτό. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν εφαρμόζονται στα διαβαθμισμένα συστήματα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, του Υπουργείου Εξωτερικών του Λιμενικού Σώματος του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών και της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης υποχρεούται να παρέχει υπηρεσίες συμφωνημένου επιπέδου (Service Level Agreement – SLA) στους ανωτέρω φορείς. Με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι κεντρικές ηλεκτρονικές εφαρμογές και πληροφοριακά συστήματα και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος.»

9. Η παράγραφος 3β του άρθρου 48 του ν. 4623/2019 (Α' 134) αντικαθίσταται ως εξής:

«Από τη δημοσίευση του παρόντος δεν επιτρέπεται η προμήθεια νέου εξοπλισμού κεντρικών εξυπηρετητών και νέων αδειών χρήσης πλατφόρμας λογισμικού από τους Φορείς του Δημοσίου Τομέα και του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν. 3979/2011 (Α' 138). Από την απαγόρευση αυτή εξαιρούνται τα Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη και Εθνικής Αμύνης και οι εποπτευόμενοι φορείς τους, το Λιμενικό Σώμα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών.»

10. Οι θέσεις και το προσωπικό του κλάδου Μεταφραστών-Διερμηνέων παραμένουν στη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, από την έναρξη ισχύος του π.δ. 84/2019 (Α' 119).

11. Μετά το πρώτο εδάφιο της υποπαραγράφου 5 της παραγράφου 7 του άρθρου 53 του ν. 4314/2014 (Α' 265), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 20 του ν. 4623/2019 (Α' 134), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Με ίδια απόφαση μπορεί να τροποποιείται η διάρθρωση της ΕΥΔΕ – ΤΠΕ, όσον αφορά στη σύσταση νέων μονάδων, στη μετονομασία υπαρχουσών μονάδων και στον επιμερισμό αρμοδιοτήτων ανάμεσα σε αυτές και κάθε άλλη λεπτομέρεια που αφορά την οργάνωση και λειτουργία της Ειδικής Υπηρεσίας.»

12. Η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Παραγωγικής Λειτουργίας Πληροφοριακών Συστημάτων Οικονομικού Τομέα του άρθρου 34 του ν. 4623/2019 (Α' 134) μετονομάζεται σε Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Παραγωγικής Λειτουργίας Πληροφοριακών Συστημάτων Οικονομικού Τομέα και Δημόσιας Διοίκησης.

13. Το άρθρο 38 του ν. 4623/2019 (Α' 134) και η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Παραγωγικής Λειτουργίας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης καταργούνται. Οι οργανικές δομές των άρθρων 39 και 40 του ίδιου νόμου μεταφέρονται ως σύνολο θέσεων, αρμοδιοτήτων και προσωπικού στην μετονομασθείσα Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Παραγωγικής Λειτουργίας Πληροφοριακών Συστημάτων Οικονομικού Τομέα και Δημόσιας Διοίκησης.

14. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) της πρώην Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Παραγωγικής Λειτουργίας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης υπάγεται, από την ψήφιση του παρόντος νόμου, ως οργανική μονάδα στο σύνολό της στην Γενική Διεύθυνση Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης.

15. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 16 του άρθρου 61 του ν. 4623/2019 (Α' 134) αντικαθίσταται ως εξής:

«Με τον ως άνω Οργανισμό δύνανται να μετονομάζονται οι υφιστάμενες οργανικές μονάδες, να εξειδικεύονται οι υφιστάμενες αρμοδιότητες των οργανικών μονάδων του Υπουργείου ή να μεταφέρονται μεταξύ αυτών.»

ΜΕΡΟΣ ΙΒ'

ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Συλλογικές Εργασιακές Σχέσεις

Άρθρο 49

Εξαιρέσεις από την εφαρμογή όρων συλλογικών ρυθμίσεων.

Στο άρθρο 3 του Ν.1876/1990, όπως ισχύει, προστίθεται νέα παράγραφος 8.

Το άρθρο 3 του ν. 1876/1990 διαμορφώνεται ως εξής:

Είδη συλλογικών συμβάσεων εργασίας και αρμοδιότητα σύναψής τους

1. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας διακρίνονται:

α. Σε εθνικές γενικές, που αφορούν τους εργαζόμενους όλης της χώρας.

β. Σε κλαδικές που αφορούν τους εργαζόμενους περισσότερων ομοειδών ή συναφών εκμεταλλεύσεων ή επιχειρήσεων ορισμένης πόλης ή περιφέρειας ή και όλης της χώρας.

γ. Σε επιχειρησιακές, που αφορούν τους εργαζόμενους μιας εκμετάλλευσης ή επιχείρησης.

δ. Σε εθνικές ομοιοεπαγγελματικές που αφορούν τους εργαζόμενους ορισμένου επαγγέλματος και των συναφών προς το επάγγελμα αυτό ειδικοτήτων όλης της χώρας.

ε. Σε τοπικές ομοιοεπαγγελματικές, που αφορούν τους εργαζόμενους ορισμένου επαγγέλματος ή και των συναφών ειδικοτήτων συγκεκριμένης πόλης ή περιφέρειας.

2. Οι κλαδικές, επιχειρησιακές και εθνικές ή τοπικές ομοιοεπαγγελματικές συλλογικές συμβάσεις δεν επιτρέπεται να περιέχουν όρους εργασίας δυσμενέστερους για τους εργαζόμενους από τους όρους εργασίας των εθνικών γενικών συλλογικών συμβάσεων ",σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 8 του νόμου."

3. Οι εθνικές γενικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας συνάπτονται από τις τριτοβάθμιες οργανώσεις των εργαζομένων και τις αναγνωριζόμενες ως ευρύτερης εκπροσώπησης οργανώσεις των εργοδοτών ή πανελλήνιας έκτασης. Στην έννοια των συνταξιοδοτικών θεμάτων, που δεν μπορεί να αποτελέσουν περιεχόμενο συλλογικής σύμβασης εργασίας, περιλαμβάνεται και η μεταβολή, αμέσως ή εμμέσως, της σχέσης ασφαλίστρου εργαζομένου και εργοδότη, η μεταβίβαση του βάρους εν λόγω ή εν μέρει τακτικών εισφορών ή εισφορών για αναγνώριση προϋπηρεσιών από τον ένα στον άλλο καθώς και η σύσταση ειδικών ταμείων ή λογαριασμών, που χορηγούν περιοδικές παροχές συντάξεων ή εφάπαξ βοήθημα με επιβάρυνση του εργοδότη.

4. Οι κλαδικές συμβάσεις συνάπτονται από πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις που καλύπτουν εργαζομένους ανεξάρτητα από το επάγγελμα ή την ειδικότητα τους, ομοειδών ή συναφών επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου και από εργοδοτικές οργανώσεις.

Ειδικά για τους εργαζομένους στον κλάδο των Τραπεζών οι κλαδικές συμβάσεις δύνανται να συνάπτονται και από μεμονωμένους εργοδότες, οι οποίοι εκπροσωπούνται με κοινό εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο ή εκπροσώπους, εφόσον οι καλούμενοι ή καλούντες για

διαπραγματεύσεις εργοδότες είτε καλύπτουν τουλάχιστον το εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εργαζομένων στον κλάδο είτε είναι οι τουλάχιστον πέντε (5) μεγαλύτεροι εργοδότες, με κριτήριο τους εργαζομένους που απασχολούν. Οι λοιποί εργοδότες δικαιούνται να μετέχουν στις διαπραγματεύσεις και να υπογράφουν τη συλλογική σύμβαση.

Σε περίπτωση μη ορισμού κοινού εκπροσώπου ή εκπροσώπων από τους εργοδότες ή άρνησης προσέλευσης στις διαπραγματεύσεις ή αποτυχίας των διαπραγματεύσεων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 14, 15 και 16 του ν. 1876/1990."

5. Οι επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις συνάπτονται, κατά σειρά προτεραιότητας, από συνδικαλιστικές οργανώσεις της επιχείρησης που καλύπτουν τους εργαζόμενους ή, σε περίπτωση που δεν υπάρχει συνδικαλιστική οργάνωση στην επιχείρηση, από ένωση προσώπων, και πάντως ανεξάρτητα από την κατηγορία, τη θέση ή την ειδικότητα των εργαζομένων στην επιχείρηση και, εφόσον αυτές ελλείπουν, από τις αντίστοιχες πρωτοβάθμιες κλαδικές οργανώσεις και από τον εργοδότη.

Η ένωση προσώπων του προηγούμενου εδαφίου συστήνεται τουλάχιστον από τα τρία πέμπτα (3/5) των εργαζομένων στην επιχείρηση, ανεξαρτήτως του συνολικού αριθμού εργαζομένων σε αυτήν και χωρίς η διάρκεια της να υπόκειται σε χρονικό περιορισμό. Εάν μετά την τυχόν σύσταση ένωσης προσώπων για το σκοπό της παραγράφου αυτής, πάψει να συντρέχει η προϋπόθεση της συμμετοχής των τριών πέμπτων (3/5) των εργαζομένων στην επιχείρηση, η οποία απαιτείται για τη σύσταση της, διαλύεται, χωρίς άλλη διατύπωση. Για δε τα λοιπά θέματα που αφορούν την ένωση προσώπων εξακολουθεί να εφαρμόζεται η περίπτωση γγ' του εδαφίου α` της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του ν. 1264/1982 (Α` 79).

6. Οι εθνικές ομοιοεπαγγελματικές συλλογικές συμβάσεις συνάπτονται από την πλευρά των εργαζομένων από δευτεροβάθμιες ή πρωτοβάθμιες ομοιοεπαγγελματικές συνδικαλιστικές οργανώσεις πανελλήνιας έκτασης.

Από την πλευρά των εργοδοτών, οι εθνικές ομοιοεπαγγελματικές συλλογικές συμβάσεις συνάπτονται από εργοδοτικές οργανώσεις ευρύτερης εκπροσώπησης ή πανελλήνιας έκτασης.

7. Οι τοπικές ομοιοεπαγγελματικές συλλογικές συμβάσεις συνάπτονται από ομοιοεπαγγελματικές συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων, πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες, τοπικού χαρακτήρα και από εργοδοτικές οργανώσεις.

8. Οι εθνικές και τοπικές ομοιοεπαγγελματικές και κλαδικές συλλογικές συμβάσεις είναι δυνατόν να θεσπίζουν ειδικούς όρους ή να εξαιρούν από την εφαρμογή συγκεκριμένων όρων τους εργαζομένους που απασχολούνται σε ειδικής κατηγορίας επιχειρήσεις όπως επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας, νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού σκοπού και επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, όπως κατ' εξοχήν επιχειρήσεις σε καθεστώς προπτωσευτικής ή παραπτωχευτικής ή πτωχευτικής διαδικασίας ή συνδιαλλαγής ή εξωδικαστικού συμβιβασμού ή εξυγίανσης. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, μετά από γνώμη του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, εξειδικεύονται τα κριτήρια για τις επιχειρήσεις που εξαιρούνται και καθορίζονται οι κατηγορίες όρων των συλλογικών συμβάσεων που εξαιρούνται για τις επιχειρήσεις αυτές και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσης διάταξης.

Άρθρο 50

Μητρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών

Στο άρθρο 6 του Ν.1876/1990, όπως ισχύει, προστίθενται νέες παράγραφοι 4 και 5 και συνεπώς το άρθρο 6 του Ν. 1876/1990 διαμορφώνεται ως εξής:

Ικανότητα για σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας-Νομιμοποίηση εκπροσώπων.

1. Ικανότητα για σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας έχουν:

α. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών όλων των βαθμίδων στο πεδίο της δραστηριότητας τους, καθώς και οι ενώσεις προσώπων με τους όρους και τις προϋποθέσεις της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του νόμου αυτού.

Ειδικότερα για την παράγραφο 3 του άρθρου 3 του νόμου αυτού, από την πλευρά των εργαζομένων, ικανότητα για σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας έχει η πλέον αντιπροσωπευτική τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση. Για τις υπόλοιπες συλλογικές συμβάσεις εργασίας του άρθρου 3 αυτού του νόμου, από την πλευρά των εργαζομένων, ικανότητα για σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας έχει η πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στο πεδίο ισχύος της συλλογικής σύμβασης εργασίας.

β. Κάθε εργοδότης για τους εργαζόμενους που απασχολεί στην επιχείρηση του.

γ. Για τους εργαζόμενους σε δικηγορικά, σε συμβολαιογραφικά και άλλα γραφεία η σχετική συλλογική σύμβαση θα υπογράφεται ή η διαιτητική διαδικασία θα διεξάγεται μεταξύ της συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων και του οικείου Ν.Π.Δ.Δ., στο οποίο υπάγονται οι εργοδότες.

2. Κριτήριο της αντιπροσωπευτικότητας είναι ο αριθμός των εργαζομένων που ψήφισε στις τελευταίες εκλογές για ανάδεικη διοίκησης.

Αμφισβήτηση της αντιπροσωπευτικότητας μπορεί να εγερθεί με προσφυγή συνδικαλιστικής οργάνωσης, αρμόδιας να υπογράψει αντίστοιχη συλλογική σύμβαση εργασίας, μέσα σε προθεσμία 10 ημερών από την κοινοποίηση του εγγράφου που προβλέπεται από το άρθρο 4 παρ.2 στην επιθεώρηση εργασίας, οπότε και αναστέλλονται οι διαπραγματεύσεις.

Η προσφυγή κρίνεται από την επιτροπή του άρθρου 15 του ν.1264/1982, η οποία αποφασίζει μέσα σε προθεσμία 10 ημερών. Σε περίπτωση που δεν εκδίδεται απόφαση μέσα στην παραπάνω προθεσμία, ο πρόεδρος της επιτροπής υποχρεούται να εκδώσει μόνος του απόφαση μέσα σε 48 ώρες.

Κατά της απόφασης αυτής της επιτροπής δεν χωρεί άσκηση εφέσεως.

Η διάταξη αυτή ισχύει ανάλογα και όταν προκύψει περίπτωση αμφισβήτησης της αρμοδιότητας εργοδοτικής οργάνωσης κατά την υπογραφής συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

3.α. Για τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων των συνδικαλιστικών οργανώσεων εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις των καταστατικών τους. β. Για τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων της ένωσης προσώπων της περίπτωσης α` της παραγράφου 1, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις της ιδρυτικής της πράξης.

4. Μητρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών

α) Γενική ρύθμιση

Όλες οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων και οι οργανώσεις των εργοδοτών και ειδικά αυτές που συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή και ορίζουν εκπροσώπους τους στις διοικήσεις των φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων καθώς και στα συλλογικά όργανα αυτού, έχουν υποχρέωση να εγγράφονται στο Μητρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών του Υπουργείου, που τηρείται στο ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων .

β) Γενικό μητρώο συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων

Στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δημιουργείται Γενικό Μητρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων (Γ.Ε.Μ.Η.Σ.Ο.Ε.), στο οποίο τηρούνται τα ακόλουθα στοιχεία : α) το καταστατικό της συνδικαλιστικής οργάνωσης και οι τυχόν τροποποιήσεις αυτού, καθώς και η τυχόν πράξη διάλυσή της, β) ο αριθμός των μελών της συνδικαλιστικής οργάνωσης που έλαβαν μέρος στις εκλογές για ανάδειξη διοίκησης, γ) η σύνθεση των οργάνων διοίκησης αυτής, δ) έδρα της συνδικαλιστικής οργάνωσης και στοιχεία επικοινωνίας και ε) οι οικονομικές της καταστάσεις, εφόσον υφίστανται κρατικές ή συγχρηματοδοτούμενες πηγές χρηματοδότησης στην ίδια την οργάνωση ή στις συνδεδεμένες με αυτή οντότητες.

γ) Γενικό μητρώο οργανώσεων εργοδοτών

Στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δημιουργείται Γενικό Μητρώο Οργανώσεων Εργοδοτών (Γ.Ε.Μ.Η.Ο.Ε.), στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά όλες οι οργανώσεις εργοδοτών και στο οποίο τηρούνται τα ακόλουθα στοιχεία: α) το καταστατικό της οργάνωσης εργοδοτών και οι τυχόν τροποποιήσεις αυτού καθώς και η τυχόν πράξη διάλυσή της, β) ο αριθμός των μελών της οργάνωσης εργοδοτών που έλαβαν μέρος στις εκλογές για ανάδειξη διοίκησης, γ) η σύνθεση των οργάνων διοίκησης αυτής, δ) έδρα της συνδικαλιστικής οργάνωσης και στοιχεία επικοινωνίας, ε) ο αριθμός των εργαζομένων που απασχολεί κάθε μέλος της εργοδοτικής οργάνωσης και στ) οι οικονομικές της καταστάσεις, εφόσον υφίστανται κρατικές ή συγχρηματοδοτούμενες πηγές χρηματοδότησης στην ίδια την οργάνωση ή στις συνδεδεμένες με αυτή οντότητες.

δ) Εξουσιοδοτική ρύθμιση

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικά με τη δημιουργία του Μητρώου Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών, τη δημοσιότητα των στοιχείων του και κάθε αναγκαία τεχνική λεπτομέρεια καθώς και τη χορήγηση πληροφοριών σε σχέση με τα στοιχεία του μητρώου και

με την τήρηση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, ιδίως σε σχέση με την αντιπροσωπευτικότητα συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών.

5. Συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών.

Οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων και λοιπών οργάνων διοίκησης Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και Οργανώσεων Εργοδοτών συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων κήρυξης απεργίας σύμφωνα με τους όρους του νόμου 1264/1982, όπως ισχύει, λαμβάνονται με ψηφοφορία, η οποία μπορεί να διεξάγεται και με ηλεκτρονική ψήφο και με όρους που διασφαλίζουν την διαφάνεια και τη μυστικότητα, όπως θα ορίζεται από το καταστατικό αυτής ή το αρμόδιο όργανο διοίκησης.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων είναι δυνατόν να ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσης διάταξης.

Άρθρο 51

Συρροή συλλογικών ρυθμίσεων

Η παράγραφος 2 του άρθρου 10 του Ν.1876/1990 (ΦΕΚ 27 Α' 8.3.1990), όπως ισχύει, αντικαθίσταται και προστίθεται παράγραφος 3 και το άρθρο 10 του Ν. 1876/1990 διαμορφώνεται ως εξής :

Συρροή

1. Αν η σχέση εργασίας ρυθμίζεται από περισσότερες ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις εργασίας, εφαρμόζεται η πιο ευνοϊκή για τον εργαζόμενο.

Η σύγκριση και η επιλογή των διατάξεων γίνεται κατά τις παρακάτω ενότητες:

α) ενότητα αποδοχών,

β) λοιπά θέματα.

2. Κλαδική ή επιχειρησιακή συλλογική σύμβαση εργασίας υπερισχύει σε περίπτωση συρροής με ομοιοεπαγγελματική συλλογική σύμβαση εργασίας.

Κατ' εξαίρεση στις περιπτώσεις επιχειρήσεων, που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα και βρίσκονται σε καθεστώς προπτωχευτικής ή παραπτωχευτικής ή πτωχευτικής διαδικασίας ή συνδιαλλαγής ή εξωδικαστικού συμβιβασμού ή οικονομικής εξυγίανσης, η επιχειρησιακή συλλογική σύμβαση εργασίας υπερισχύει της κλαδικής, εφόσον στην κλαδική δεν προβλέπονται εξαιρέσεις από την εφαρμογή όρων της σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 3 του Ν1876/1990.,

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, μετά από γνώμη της Ολομέλειας του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, εξειδικεύονται οι περιπτώσεις των επιχειρήσεων που εξαιρούνται και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσης διάταξης.

3. Η εθνική κλαδική ή ομοιοεπαγγελματική συλλογική σύμβαση δεν υπερισχύει αντίστοιχης τοπικής.

Άρθρο 52

Επέκταση συλλογικών ρυθμίσεων

Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 11 του Ν.1876/1990 (ΦΕΚ 27 Α' 8.3.1990), όπως ισχύουν, αντικαθίστανται με τις παραγράφους 2, 3 και 4 του παρόντος και η παράγραφος 4, όπως ισχύει, αναριθμείται σε 5. Το άρθρο 11 του Ν. 1876/1990 διαμορφώνεται ως εξής :

Προσχώρηση και επέκταση εφαρμογής

1. Συνδικαλιστικές οργανώσεις και εργοδότες που δεν δεσμεύονται από συλλογική σύμβαση εργασίας μπορούν να προσχωρήσουν από κοινού σε συλλογική σύμβαση εργασίας που αφορά την κατηγορία τους. Συνδικαλιστική οργάνωση εργαζομένων μπορεί να προσχωρήσει σε συλλογική σύμβαση εργασίας, από την οποία δεσμεύεται ήδη ο εργοδότης. Η προσχώρηση γίνεται με ιδιωτικό έγγραφο, που γνωστοποιείται στα μέρη που έχουν συνάψει τη συλλογική σύμβαση εργασίας, κατατίθεται στις κατά τόπους υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και καταχωρίζεται στο ειδικό βιβλίο συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Στην περίπτωση της προσχώρησης ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 5 του νόμου αυτού.

Προσχώρηση σε επιχειρησιακή συλλογική σύμβαση εργασίας δεν είναι δυνατό να γίνει από εργοδότη ή συνδικαλιστική οργάνωση άλλης επιχείρησης.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων είναι δυνατόν να κυρωθεί το Πόρισμα του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας και να κηρυχθεί γενικώς υποχρεωτική, για όλους τους εργαζόμενους, συλλογική σύμβαση εργασίας ή διαιτητική απόφαση με τους εξής όρους:

2.1. Για την επέκταση συλλογικής σύμβασης εργασίας ή διαιτητικής απόφασης απαιτείται:
α) αίτηση που υποβάλλεται από οποιοδήποτε από τους δεσμευόμενους από αυτή προς τον Υπουργό   Εργασίας   και   Κοινωνικών Υποθέσεων, β) τεκμηρίωση των επιπτώσεων της επέκτασης στην ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση και κοινοποίηση αυτής στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας.

2.2. Το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας γνωμοδοτεί αιτιολογημένα προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων λαμβάνοντας υπόψη:

- α) την αίτηση για επέκταση,
- β) την τεκμηριωμένη βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου ότι, η συλλογική ρύθμιση δεσμεύει ήδη εργοδότες, που απασχολούν ποσοστό μεγαλύτερο του 50% των εργαζομένων του κλάδου ή του επαγγέλματος και
- γ) το πόρισμα διαβούλευσης των δεσμευόμενων μερών, ενώπιον του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, για την αναγκαιότητα της επέκτασης και τις επιπτώσεις της στην

ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, τη λειτουργία του ανταγωνισμού και την απασχόληση.

2.3 Επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα και βρίσκονται σε καθεστώς προπτωχευτικής ή παραπτωευτικής ή πτωχευτικής διαδικασίας ή συνδιαλλαγής ή εξωδικαστικού συμβιβασμού ή οικονομικής εξυγίανσης, ανεξαρτήτως εάν στην επεκτεινόμενη συλλογική ρύθμιση προβλέπονται εξαιρέσεις από την εφαρμογή όρων για εργαζόμενους σε επιχειρήσεις, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 3 του Ν.1876/1990, μπορούν να εξαιρούνται από το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 παρούσης διάταξης, μετά από αιτιολογημένη γνώμη του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, ως προς όρους ή ως προς το σύνολο της συλλογικής σύμβασης εργασίας ή διαιτητικής απόφασης, που κηρύσσεται υποχρεωτική.

3. Η επέκταση ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης του υπουργού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και η ισχύς της λήγει τρεις (3) μήνες μετά την πάροδο ισχύος της συλλογικής ρύθμισης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, μετά από γνώμη της Ολομέλειας του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, είναι δυνατό να εξειδικεύονται οι περιπτώσεις των επιχειρήσεων που εξαιρούνται και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσης διάταξης

5. Για τους εργαζόμενους στη γεωργία, κτηνοτροφία και συναφείς εργασίες καθώς και για τους κατ' οίκον εργαζόμενους, οι παραπάνω διατάξεις για την προσχώρηση και επέκταση συλλογικής σύμβασης εργασίας ισχύουν για τις συμβάσεις που συνάπτονται αντίστοιχα στους κλάδους αυτούς.

Άρθρο 53

Επίλυση συλλογικών διαφορών με διαιτησία

α) Η παράγραφος 2 του άρθρου 16 του Ν. 1876/1990, όπως αντικαταστάθηκε με τις παραγράφους 3 και 5 του άρθρου 15 του Ν. 4549/2018 (Α 105) και ισχύει, αντικαθίσταται και το άρθρο 16 διαμορφώνεται ως εξής:

Διαιτησία

(Πρώτος Βαθμός)

1. Η προσφυγή στη Διαιτησία μπορεί να γίνεται σε οποιοδήποτε στάδιο των διαπραγματεύσεων με συμφωνία των μερών.

2. Είναι δυνατή η προσφυγή στη διαιτησία μονομερώς από οποιοδήποτε μέρος, ως έσχατο και επικουρικό μέσο επίλυσης συλλογικών διαφορών εργασίας, μόνον στις εξής περιπτώσεις:

α) εάν η συλλογική διαφορά αφορά επιχειρήσεις δημόσιου χαρακτήρα ή κοινής αφέλειας, η λειτουργία των οποίων έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του

κοινωνικού συνόλου κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 19 του ν. 1264/1982 όπως συμπληρώθηκε με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 3 του Ν. 1915/1990,

β) εάν η συλλογική διαφορά αφορά στη σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας και αποτύχουν οριστικά οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών και η επίλυση της επιβάλλεται από υπαρκτό λόγο γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος συνδεόμενο με τη λειτουργία

της ελληνικής οικονομίας.

Οριστική αποτυχία των διαπραγματεύσεων θεωρείται ότι υπάρχει, εφόσον σωρευτικώς (i) έληξε η κανονιστική ισχύς τυχόν υπάρχουσας συλλογικής σύμβασης εργασίας σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 2 της ΠΥΣ 6/2012 και (ii) έχει εξαντληθεί κάθε άλλο μέσο συνεννόησης και συνδικαλιστικής δράσης, ενώ το μέρος που προσφεύγει μονομερώς στη διαιτησία, συμμετείχε στη διαδικασία μεσολάβησης και αποδέχθηκε την πρόταση μεσολάβησης.

Η αίτηση μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία πρέπει να περιέχει και πλήρη αιτιολογία σχετικά με τη συνδρομή των προϋποθέσεων που την δικαιολογούν, η δε διαιτητική απόφαση που εκδίδεται επί αυτής είναι άκυρη εάν δεν περιέχει και πλήρη αιτιολογία σχετικά με τη συνδρομή των προϋποθέσεων που δικαιολογούν τη μονομερή προσφυγή στη διαιτησία.

3. Η διαιτησία διεξάγεται από έναν διαιτητή ή από Τριμελή Επιτροπή Διαιτησίας, αν το ζητήσει ένα εκ των μερών. Στην περίπτωση μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία, σύμφωνα με την παράγραφο 2 αυτού του άρθρου, διεξάγεται από Τριμελή Επιτροπή Διαιτησίας.

4. Ο διαιτητής ή οι διαιτητές της Τριμελούς Επιτροπής Διαιτησίας, ο ορισμός ενός εκ των διαιτητών ως προέδρου της Επιτροπής, καθώς και οι αναπληρωτές τους, επιλέγονται με συμφωνία των μερών από τον κατάλογο διαιτητών του Ο.Μ.Ε.Δ. και σε περίπτωση ασυμφωνίας με κλήρωση. Εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών από την προσφυγή στη διαιτησία, η αρμόδια υπηρεσία του Ο.Μ.Ε.Δ. καλεί τα μέρη να προσέλθουν σε καθορισμένο τόπο και ώρα για την επιλογή διαιτητή ή Επιτροπής Διαιτησίας και του προέδρου της, καθώς και των αναπληρωτών τους. Η επιλογή ή η κλήρωση διεξάγεται ενώπιον του προέδρου του Ο.Μ.Ε.Δ. ή του οριζομένου από αυτόν εκπροσώπου του. Κάθε μέρος έχει το δικαίωμα να εκφράσει μία φορά άρνηση για το κληρωθέν πρόσωπο. Ο διαιτητής και η Τριμελής Επιτροπή Διαιτησίας οφείλουν να αναλάβουν τα καθήκοντά τους εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από τον ορισμό τους.

5. Ο διαιτητής και η Επιτροπή Διαιτησίας έχουν τα ίδια δικαιώματα με τον μεσολαβητή. Μελετούν όλα τα στοιχεία και πορίσματα, που συγκεντρώθηκαν στο στάδιο της μεσολάβησης και τα πρόσθετα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τη διαδικασία της διαιτησίας και κυρίως τα οικονομικά και χρηματοοικονομικά στοιχεία, την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας και την οικονομική κατάσταση των ασθενέστερων επιχειρήσεων της παραγωγικής δραστηριότητας, στην οποία αναφέρεται η συλλογική διαφορά, την πρόσδο ο στη μείωση του κενού ανταγωνιστικότητας και στη μείωση του μοναδιαίου κόστους εργασίας κατά τη διάρκεια του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας «, καθώς και την εξέλιξη της αγοραστικής δύναμης του μισθού».

6. Η διαιτητική απόφαση πρέπει να περιέχει πλήρη και τεκμηριωμένη αιτιολογία σχετικά με τους όρους που τίθενται σε αυτή και οι οποίοι δεν μπορούν να έρχονται σε αντίθεση ή να

τροποποιούν προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας. Στη διαιτητική απόφαση διατυπώνονται ρητώς όλοι οι κανονιστικοί όροι. Κανονιστικοί όροι άλλων εν ισχύι συλλογικών ρυθμίσεων εξακολουθούν να ισχύουν με τη διαιτητική απόφαση. Η πληρότητα της αιτιολογίας ελέγχεται δικαστικά, σύμφωνα με το άρθρο 16B του παρόντος.

7. Η διαιτητική απόφαση εκδίδεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ανάληψη των καθηκόντων του διαιτητή ή της Επιτροπής Διαιτησίας, αν προηγήθηκε μεσολάβηση, και σε διάστημα τριάντα πέντε (35) ημερών, αν δεν προηγήθηκε. Η απόφαση της Επιτροπής Διαιτησίας λαμβάνεται ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία. Η διαιτητική απόφαση κοινοποιείται από την αρμόδια υπηρεσία του Ο.Μ.Ε.Δ. εντός πέντε (5) ημερών από εκδόσεώς της στα δεσμευόμενα από αυτή μέρη.

8. Η απόφαση της διαιτησίας εξομοιώνεται με συλλογική σύμβαση εργασίας και ισχύει από την επομένη της υποβολής της αίτησης για μεσολάβηση, εκτός εάν τα μέρη συμφωνήσουν διαφορετικά.

9. Στις περιπτώσεις προσφυγής στη διαιτησία αναστέλλεται η άσκηση του δικαιώματος της απεργίας για διάστημα δέκα (10) ημερών από την ημέρα προσφυγής του.

ΚΕΦΑΛΙΟ Β'

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άρθρο 54

Καθυστέρηση δεδουλευμένων αποδοχών

Το άρθρο 56 του ν. 4487/2017 όπως ισχύει, με το οποίο προστέθηκε τρίτο εδάφιο στο άρθρου 7 του ν. 2112/1920 (Α' 67), αντικαθίσταται, και το άρθρο 56 του ν. 4487/2017 διαμορφώνεται ως εξής:

Στο άρθρο 7 του ν. 2112/1920 (Α' 67), όπως αυτό ισχύει μετά την προσθήκη του δεύτερου εδαφίου αυτού, δυνάμει του άρθρου 5 του ν. 4558/1930 (Α' 124), προστίθεται τρίτο εδάφιο που έχει ως εξής:

Επίσης θεωρείται μονομερής βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας η καθυστέρηση καταβολής των δεδουλευμένων αποδοχών του εργαζομένου πέραν των δύο (2) μηνών από τον εργοδότη, ανεξαρτήτως της αιτίας της καθυστέρησης.»

Άρθρο 55

Μέτρα για την προστασία εργαζομένων μερικής απασχόλησης

Η παράγραφος 11 του άρθρου 38 του ν. 1892/1990 (Α'101) όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση της από την παράγραφο 2 του άρθρου 17 του Ν.3899/2010 αντικαθίσταται. Το άρθρο 38 του ν. 1892/1990 διαμορφώνεται ως εξής:

Μερική απασχόληση

1. Κατά την κατάρτιση της σύμβασης εργασίας ή κατά τη διάρκεια της ο εργοδότης και ο μισθωτός μπορούν με έγγραφη ατομική σύμβαση να συμφωνήσουν, ημερήσια ή εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, η οποία θα είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική (μερική απασχόληση).

Αν η συμφωνία αυτή δεν καταρτιστεί εγγράφως ή δεν γνωστοποιηθεί εντός οκτώ (8) ημερών από την κατάρτισή της στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας, τεκμαίρεται η πλήρης απασχόληση του μισθωτού.

2. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου νοείται ως:

α) «εργαζόμενος μερικής απασχόλησης», κάθε εργαζόμενος με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας, του οποίου οι ώρες εργασίας, υπολογιζόμενες σε ημερήσια, εβδομαδιαία, δεκαπενθήμερη ή μηνιαία βάση είναι λιγότερες από το κανονικό ωράριο εργασίας του συγκρίσιμου εργαζόμενου με πλήρη απασχόληση,

β) «συγκρίσιμος εργαζόμενος με πλήρη απασχόληση», κάθε εργαζόμενος πλήρους απασχόλησης, που απασχολείται στην ίδια επιχείρηση με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας, και εκτελεί ίδια ή παρόμοια καθήκοντα, υπό τις αυτές συνθήκες. Όταν στην επιχείρηση δεν υπάρχει συγκρίσιμος εργαζόμενος με πλήρη απασχόληση, η σύγκριση γίνεται με αναφορά στη συλλογική ρύθμιση στην οποία θα υπαγόταν ο εργαζόμενος αν είχε προσληφθεί με πλήρη απασχόληση. Οι εργαζόμενοι με σύμβαση ή σχέση εργασίας μερικής απασχόλησης δεν επιτρέπεται να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους συγκρίσιμους εργαζόμενους με κανονική απασχόληση, εκτός εάν συντρέχουν αντικειμενικοί λόγοι οι οποίοι τη δικαιολογούν, όπως η διαφοροποίηση στο ωράριο εργασίας.

3. Κατά την κατάρτιση της σύμβασης εργασίας ή κατά τη διάρκεια της ο εργοδότης και ο μισθωτός μπορούν με έγγραφη ατομική σύμβαση να συμφωνήσουν κάθε μορφή απασχόλησης εκ περιτροπής.

Εκ περιτροπής απασχόληση θεωρείται η απασχόληση κατά λιγότερες ημέρες την εβδομάδα ή κατά λιγότερες εβδομάδες το μήνα ή κατά λιγότερους μήνες το έτος ή και συνδυασμός αυτών κατά πλήρες ημερήσιο ωράριο εργασίας.

Η παρεχόμενη από το άρθρο αυτό προστασία καλύπτει και τους απασχολούμενους με βάση τις συμφωνίες του προηγούμενου εδαφίου.

Αν περιοριστούν οι δραστηριότητες του ο εργοδότης μπορεί, αντί καταγγελίας της σύμβασης εργασίας, να επιβάλλει σύστημα εκ περιτροπής απασχόλησης στην επιχείρηση του, η διάρκεια της οποίας δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τους εννέα (9) μήνες στο ίδιο ημερολογιακό έτος, μόνο εφόσον προηγουμένως προβεί σε ενημέρωση και διαβούλευση με τους νόμιμους εκπροσώπους των εργαζομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 260/2006 και του ν. 1767/1988.

Αν η συμφωνία αυτή δεν καταρτιστεί εγγράφως ή αν η συμφωνία ή η απόφαση του εργοδότη δεν γνωστοποιηθούν εντός οκτώ (8) ημερών από την κατάρτιση ή τη λήψη τους στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας, τεκμαίρεται η πλήρης απασχόληση του μισθωτού.

4.Ως εκπρόσωποι των εργαζομένων, για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου ορίζονται κατά την εξής σειρά προτεραιότητας:

α) οι εκπρόσωποι από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση της επιχείρησης ή της εκμετάλλευσης, η οποία καλύπτει κατά το καταστατικό της εργαζόμενους, ανεξάρτητα από την κατηγορία, τη θέση ή την ειδικότητα τους,

β) οι εκπρόσωποι των υφιστάμενων συνδικαλιστικών οργανώσεων της επιχείρησης ή της εκμετάλλευσης,

γ) το συμβούλιο εργαζομένων,

δ) εάν ελλείπουν συνδικαλιστικές οργανώσεις και συμβούλιο εργαζομένων, η ενημέρωση και διαβούλευση γίνεται με το σύνολο των εργαζομένων. Η ενημέρωση μπορεί να γίνει με εφάπαξ ανακοίνωση σε εμφανές και προσιτό σημείο της επιχείρησης. Η διαβούλευση πραγματοποιείται σε τόπο και χρόνο που ορίζει ο εργοδότης.

5. Οι έγγραφες ατομικές συμβάσεις των προηγούμενων παραγράφων πρέπει να περιλαμβάνουν: α) τα στοιχεία ταυτότητας των συμβαλλομένων, β) τον τόπο παροχής της εργασίας, την έδρα της επιχείρησης ή τη διεύθυνση του εργοδότη, γ) το χρόνο της απασχόλησης, τον τρόπο κατανομής και τις περιόδους εργασίας, δ) τον τρόπο αμοιβής και ε) τους τυχόν όρους τροποποίησης της σύμβασης.

Σε εποχικές ξενοδοχειακές και επισιτιστικές επιχειρήσεις οι έγγραφες ατομικές συμβάσεις, κατά την παράγραφο 1 του παρόντος, γίνονται για ημερήσια ή εβδομαδιαία περίοδο εργασίας.

6. Σε κάθε περίπτωση, η απασχόληση κατά την Κυριακή ή άλλη ημέρα αργίας, ως και η νυκτερινή εργασία συνεπάγεται την καταβολή της νόμιμης προσαύξησης.

7. Αν η μερική απασχόληση έχει καθοριστεί με ημερήσιο ωράριο μικρότερης διάρκειας από το κανονικό, η παροχή της συμφωνημένης εργασίας των μερικώς απασχολούμενων πρέπει να είναι συνεχόμενη και να παρέχεται μία φορά την ημέρα.

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στους οδηγούς αυτοκινήτων μεταφοράς μαθητών, νηπίων και βρεφών και στους συνοδούς αυτών που εργάζονται στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς και στα νηπιαγωγεία, καθώς και στους καθηγητές που εργάζονται στα φροντιστήρια ξένων γλωσσών και μέσης εκπαίδευσης.

8. Καταγγελία της σύμβασης εργασίας λόγω μη αποδοχής από τον μισθωτό εργοδοτικής πρότασης για μερική απασχόληση είναι άκυρη.

9. Οι αποδοχές των εργαζομένων με σύμβαση ή σχέση εργασίας μερικής απασχόλησης υπολογίζονται όπως και οι αποδοχές του συγκρίσιμου εργαζομένου και αντιστοιχούν στις ώρες εργασίας της μερικής απασχόλησης.

10. Οι μερικώς απασχολούμενοι μισθωτοί έχουν δικαίωμα ετήσιας άδειας με αποδοχές και επίδομα αδείας, με βάση τις αποδοχές που θα ελάμβαναν εάν εργάζονταν κατά το χρόνο της άδειας τους, για τη διάρκεια της οποίας εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 2 του α.ν.539/1945, όπως ισχύει.

11. Αν παραστεί ανάγκη για πρόσθετη εργασία πέρα από τη συμφωνηθείσα, ο εργαζόμενος έχει υποχρέωση να την παράσχει, αν είναι σε θέση να το κάνει και η άρνηση του θα ήταν αντίθετη με την καλή πίστη. Αν παρασχεθεί εργασία πέραν της συμφωνημένης, ο μερικώς απασχολούμενος δικαιούται αντίστοιχης αμοιβής με προσαύξηση δώδεκα τοις εκατό (12%) επί της συμφωνηθείσας αμοιβής για κάθε επιπλέον ώρα εργασίας που θα παράσχει.

Ο μερικώς απασχολούμενος μπορεί να αρνηθεί την παροχή εργασίας πέραν της συμφωνημένης, όταν αυτή η πρόσθετη εργασία λαμβάνει χώρα κατά συνήθη τρόπο. Σε κάθε περίπτωση η πρόσθετη αυτή εργασία δύναται να πραγματοποιηθεί, κατ' ανώτατο, όριο μέχρι τη συμπλήρωση του πλήρους ημερήσιου ωραρίου του συγκρίσιμου εργαζομένου.

12. Ο πλήρως απασχολούμενος σε επιχειρήσεις πλέον των είκοσι (20) ατόμων, έχει δικαίωμα μετά τη συμπλήρωση ενός ημερολογιακού έτους εργασίας να ζητήσει τη μετατροπή της σύμβασης εργασίας του από πλήρη σε μερική απασχόληση, με δικαίωμα επανόδου σε πλήρη απασχόληση, εκτός αν η άρνηση του εργοδότη δικαιολογείται από τις επιχειρησιακές ανάγκες.

Ο εργαζόμενος στην αίτηση του πρέπει να προσδιορίζει τη διάρκεια της μερικής απασχόλησης και το είδος της. Αν ο εργοδότης δεν απαντήσει εγγράφως μέσα σε ένα μήνα θεωρείται ότι το αίτημα του εργαζόμενου έχει γίνει δεκτό.

13. Ο μερικώς απασχολούμενος, επί προσφοράς εργασίας με ίσους όρους από μισθωτούς της ίδιας κατηγορίας, έχει δικαίωμα προτεραιότητας για πρόσληψη σε θέση εργασίας πλήρους απασχόλησης στην ίδια επιχείρηση. Ο χρόνος της μερικής απασχόλησης λαμβάνεται υπόψη ως χρόνος προϋπηρεσίας όπως και για τον συγκρίσιμο εργαζόμενο. Για τον υπολογισμό της προϋπηρεσίας αυτής, μερική απασχόληση που αντιστοιχεί στον κανονικό (νόμιμο ή συμβατικό) ημερήσιο χρόνο του συγκρίσιμου εργαζόμενου αντιστοιχεί σε μία ημέρα προϋπηρεσίας.

14. Στους εργαζόμενους που καλύπτονται από σύμβαση ή σχέση εργασίας με Μερική απασχόληση παρέχονται:

α) δυνατότητες συμμετοχής στις δραστηριότητες της επαγγελματικής κατάρτισης που εφαρμόζει η επιχείρηση υπό συνθήκες ανάλογες με εκείνες που αφορούν τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης και αορίστου χρόνου,

β) οι ίδιες κοινωνικές υπηρεσίες που υπάρχουν στη διάθεση των άλλων εργαζόμενων στην επιχείρηση.

15. Ο εργοδότης ενημερώνει τους εκπροσώπους των εργαζόμενων για τον αριθμό των απασχολούμενων με μερική απασχόληση σε σχέση με την εξέλιξη του συνόλου των εργαζόμενων, καθώς και για τις προοπτικές πρόσληψης εργαζόμενων με πλήρη απασχόληση.

16. Με επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας επιτρέπεται η συμπλήρωση ή τροποποίηση των ρυθμίσεων των προηγούμενων παραγράφων.

17. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται για τους μερικώς απασχολούμενους όλες οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

18. Η κατά το παρόν άρθρο Μερική απασχόληση με σχέση ιδιωτικού δικαίου επιτρέπεται και στις δημόσιες επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και τους λοιπούς φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από το άρθρο 14 του ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α'), όπως ισχύει, με εξαίρεση το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού και τα Ν.Π.Δ.Δ., καθώς και στους φορείς για τους οποίους η μερική απασχόληση προβλέπεται από ειδικούς νόμους ή από διατάξεις κανονισμών που έχουν κυρωθεί με νόμο ή έχουν ισχύ νόμου.

Για τη μερική απασχόληση σε επιχειρήσεις, οργανισμούς και φορείς του προηγούμενου εδαφίου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α'), όπως ισχύει, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου για την αντιμετώπιση εκτάκτων ή επειγουσών αναγκών συμφωνείται με σύμβαση ορισμένου χρόνου διάρκειας μέχρι έξι (6) μηνών. Μερική απασχόληση που δεν υπερβαίνει τις τέσσερις (4) ώρες ημερησίως.

Στην τελευταία περίπτωση η σχετική προκήρυξη αποστέλλεται πριν από τη δημοσίευση της στο Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), το οποίο οφείλει να ελέγξει αυτήν από άποψη νομιμότητας μέσα σε δέκα (10) ημέρες.

Οι ανωτέρω συμβάσεις που καταρτίζονται για την κάλυψη έκτακτων ή επειγουσών αναγκών λήγουν αυτοδικαίως με την πάροδο της συμφωνηθείσας διάρκειας τους, χωρίς να απαιτείται προς τούτο καμία άλλη διατύπωση, η δε για οποιονδήποτε λόγο ανανέωση τους ή μετατροπή τους σε σύμβαση ή σχέση εργασίας αορίστου χρόνου απαγορεύεται και είναι αυτοδικαίως άκυρη.

Άρθρο 56

Αναβάθμιση του ρόλου του ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ στην καταγραφή της εργασίας και της απασχόλησης

Συμβάσεις ανεξαρτήτων υπηρεσιών, που αφορούν σε απασχολούμενους με αυτή τη μορφή απασχόλησης σε έως δύο εργοδότες (παρ. 9 του άρθρου 39 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει), και οι απασχολούμενοι με εργόσημο (του άρθρου 20 του ν. 3863/2010, όπως ισχύει) καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο ΠΣ «ΕΡΓΑΝΗ» του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της διάταξης, καθώς και οι κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασής αυτής.

Άρθρο 57

Άρση αβεβαιότητας σχετικά με τους όρους αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως προς την απόσπαση εργαζομένων από επιχειρήσεις εγκατεστημένες στο Ηνωμένο Βασίλειο

Για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι οποίες, στο πλαίσιο διεθνικής παροχής υπηρεσιών, έχουν ήδη αποσπάσει εργαζόμενους στο έδαφος της Ελλάδας έως την ημερομηνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ ή πρόκειται να αποσπάσουν εργαζόμενους μετά την ημερομηνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ και έως 31.12.2020 εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις των π.δ. 219/2000 και 101/2016.

Άρθρο 58

Ζητήματα λειτουργίας συλλογικών οργάνων Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Όπου στην κείμενη νομοθεσία ή στις κατ' εξουσιοδότηση εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις αναφέρεται ως μέλος συλλογικού οργάνου ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας, νοείται εφεξής ο Γενικός Γραμματέας Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (άρθρο 7 του Π.Δ. 84/2019 (Α 123) σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν.4622/2019 (Α 133) και του Π.Δ. 134/2017 (Α 168) όπως ισχύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΔΗΛΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 59

Διοικητικές κυρώσεις για αδήλωτη εργασία

Η παράγραφος 3 του άρθρου 5 του ν. 4554/2018, όπως ισχύει, αντικαθίσταται με την παράγραφο 3 του παρόντος και η παράγραφος 3 του άρθρου 5 του ν. 4554/2018 αναριθμείται σε 4. Καταργείται η παράγραφος 4 του άρθρου 5 του ν. 4554/2018 και προστίθεται νέα παράγραφος 6. Το άρθρο 5 του ν. 4554/2018 διαμορφώνεται ως εξής:

1. Ειδικός Επιθεωρητής Εργασιακών Σχέσεων ή Επιθεωρητής Εργασιακών Σχέσεων ή ελεγκτής των Περιφερειακών Ελεγκτικών Κέντρων Ασφάλισης ή αρμόδιος υπάλληλος του ΕΦΚΑ που διαπιστώνει τη μη αναγραφή εργαζομένου σε ισχύοντα πίνακα προσωπικού που τηρείται από τον εργοδότη, επιβάλλει στον εργοδότη πρόστιμο ποσού δέκα χιλιάδων πεντακοσίων (10.500) ευρώ για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο, κατά δέσμια αρμοδιότητα, χωρίς προηγούμενη πρόσκλησή του για παροχή εξηγήσεων.
2. Ειδικός Επιθεωρητής Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία ή Επιθεωρητής Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία που, κατά τη διερεύνηση των αιτιών εργατικού ατυχήματος, διαπιστώνει τη μη αναγραφή εργαζομένου σε ισχύοντα πίνακα προσωπικού που τηρείται από τον εργοδότη, επιβάλλει στον εργοδότη το πρόστιμο που προβλέπεται στην παράγραφο

1 για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο, κατά δέσμια αρμοδιότητα, χωρίς προηγούμενη πρόσκλησή του για παροχή εξηγήσεων.

3. Ο αρμόδιος Προϊστάμενος του ελεγκτικού οργάνου που διαπίστωσε την παράβαση αδήλωτης εργασίας υποχρεούται να δώσει εντολή διενέργειας ενός τουλάχιστον επανελέγχου της παραβατικής επιχείρησης/εκμετάλλευσης ο οποίος πραγματοποιείται εντός χρονικού διαστήματος δώδεκα μηνών από την ημερομηνία της διαπίστωσης παράβασης της αδήλωτης εργασίας προκειμένου να ελεγχθεί τυχόν υποτροπή.

Στις περιπτώσεις που η παράβαση της αδήλωτης εργασίας διαπιστώθηκε από τα όργανα της παρ 2 του άρθρου 5 του παρόντος ή από τα όργανα του άρθρου 259 του ν. 4555/2018 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 4144/2013 ως ισχύει, ο αρμόδιος Προϊστάμενος του τοπικά αρμόδιου Τμήματος Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων του ΣΕΠΕ υποχρεούται να δώσει εντολή σε αρμόδιο Επιθεωρητή Εργασιακών Σχέσεων για τον ως άνω επανέλεγχο ή επανελέγχους.

4. Σε περίπτωση υποτροπής του εργοδότη, η οποία διαπιστώνεται εντός τριών (3) ετών από τον πρώτο έλεγχο, το πρόστιμο της παραγράφου 1, ανά εργαζόμενο, επιβάλλεται προσαυξημένο ως εξής:

α) κατά 100% για την πρώτη μετά την αρχική παράβαση και

β) κατά 200% για κάθε μεταγενέστερη παράβαση από αυτήν της περίπτωσης α', που διαπιστώνεται σε έλεγχο διενεργούμενο σε διαφορετική ημερομηνία.

5. Οι διοικητικές κυρώσεις του παρόντος άρθρου επιβάλλονται πλέον των λοιπών κυρώσεων που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

6. Κατά της Πράξης Επιβολής Προστίμου ασκείται προσφυγή ουσίας ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Πρωτοδικείου μέσα σε εξήντα ημέρες από την επίδοση της κατά την κείμενη νομοθεσία. Μέσα στην ίδια προθεσμία η προσφυγή κοινοποιείται με μέριμνα του προσφεύγοντος και με ποινή απαραδέκτου στην αρμόδια υπηρεσία του Σ.Ε.Π.Ε. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκηση αυτής δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξης επιβολής προστίμου.

Άρθρο 60

Δικαιώματα και προϋποθέσεις έκπτωσης

Οι παράγραφοι 1 και 2 του αρθρ. 6 του ν. 4554/2018, όπως ισχύουν, αντικαθίστανται από τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος. Η παράγραφος 3 του άρθρ. 6 του ν. 4554/2018, όπως ισχύει, τροποποιείται. Η παράγραφος 6 του άρθρ. 6 του ν. 4554/2018, όπως ισχύει, τροποποιείται ως προς το δεύτερο εδάφιο της και το άρθρο 6 του ν. 4554/2018 διαμορφώνεται ως εξής:

1. Αν, εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την ημέρα του ελέγχου, ο εργοδότης προβεί στην πρόσληψη του εργαζομένου ή των εργαζομένων που διαπιστώθηκαν ως αδήλωτοι με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης, το πρόστιμο της παραγράφου 1 του

άρθρου 5 μειώνεται στο ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ, σε περίπτωση πρόσληψης με σύμβαση εργασίας διάρκειας τουλάχιστον δώδεκα (12) μηνών.

2. Ειδικά στις περιπτώσεις εποχικών εργασιών, όπως αυτές ορίζονται στο τρίτο εδάφιο της περίπτωσης β της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1545/1985 (Α' 91), το πρόστιμο της παραγράφου 1 του άρθρου 5 μειώνεται στο ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, σε περίπτωση πρόσληψης πλήρους απασχόλησης με σύμβαση εργασίας διάρκειας τουλάχιστον τριών (3) μηνών. Εφόσον ο χρόνος λειτουργίας της εποχικής επιχείρησης ή εκμετάλλευσης δεν επαρκεί για τη συμπλήρωση του ελάχιστα απαιτούμενου χρόνου απασχόλησης (τρίμηνο) ο εργοδότης υποχρεούται να συμπληρώσει με κατάτμηση τον υπόλοιπο χρόνο του τριμήνου κατά την επόμενη περίοδο λειτουργίας. Διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί υποχρέωσης επαναπρόσληψης εργαζομένων εποχικών επιχειρήσεων εξακολουθούν να ισχύουν.

3. Ο εργοδότης δεν επιτρέπεται να προβεί σε μείωση του προσωπικού από την ημερομηνία και ώρα του ελέγχου και καθ' όλη τη διάρκεια των ως άνω περιόδων της παραγράφου 1 και 2, κατά περίπτωση.

4. Ως μείωση του προσωπικού, κατά την έννοια της παραγράφου 3, θεωρείται:

α) η μείωση του αριθμού των εργαζομένων της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης σε αριθμό μικρότερο από τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούνταν κατά την ημερομηνία και ώρα του ελέγχου, προσαυξημένο κατά τον αριθμό των εργαζομένων που προσελαβεί ο εργοδότης, προκειμένου να τύχει της έκπτωσης,

β) η αλλαγή του καθεστώτος απασχόλησης των εργαζομένων από πλήρη σε μερική ή εκ περιτροπής απασχόληση,

γ) η θέση εργαζομένων σε διαθεσιμότητα, δ) η εθελουσία έξοδος που γίνεται με πρωτοβουλία του εργοδότη, μέσω προγραμμάτων παροχής κινήτρων εθελούσιας εξόδου, και

ε) η οικειοθελής αποχώρηση εργαζομένου. Αν μειωθεί το προσωπικό, σύμφωνα με τις περιπτώσεις α', δ' και ε', ο εργοδότης υποχρεούται, εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία που επήλθε η μείωση, να προβεί σε νέα πρόσληψη με τους ίδιους όρους εργασίας, ώστε να διατηρηθεί σταθερός ο αριθμός των εργαζομένων της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης. Το διάστημα που μεσολαβεί από την ημερομηνία μείωσης του προσωπικού έως αυτήν της νέας πρόσληψης, προσαυξάνει την ελάχιστη περίοδο κατά την οποία ο εργοδότης δεν επιτρέπεται να προβεί σε μείωση προσωπικού.

5. Στην έννοια της μείωσης του προσωπικού της παραγράφου 3 δεν περιλαμβάνονται:

α) η συνταξιοδότηση εργαζομένου,

β) η λήξη σύμβασης ορισμένου χρόνου που είχε συναφθεί πριν από την ημερομηνία του ελέγχου, λόγω παρόδου της συμφωνηθείσας διάρκειας,

γ) η καταγγελία της σύμβασης εργασίας ύστερα από την υποβολή μήνυσης του εργοδότη κατά εργαζομένου για αξιόποινη πράξη που τέλεσε κατά την άσκηση της εργασίας του,

δ) η φυλάκιση και ο θάνατος εργαζομένου, και

ε) η αδυναμία ανανέωσης της άδειας διαμονής και πρόσβασης στην αγορά εργασίας αλλοδαπού εργαζομένου.

6. Το δικαίωμα της έκπτωσης παρέχεται εφόσον ο εργοδότης αποδεχθεί το πρόστιμο και παραιτηθεί από την άσκηση των προβλεπόμενων ένδικων βιοηθημάτων. Δικαίωμα έκπτωσης δεν παρέχεται όταν ο εργοδότης είναι υπότροπος, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 5.

7. Σε περίπτωση μείωσης του προσωπικού, κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος, βεβαιώνεται σε βάρος του εργοδότη για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο, κατά δέσμια αρμοδιότητα, χωρίς προηγούμενη πρόσκλησή του για παροχή εξηγήσεων, το υπολειπόμενο του αρχικού προστίμου ποσό.

Άρθρο 61

Καταβολή προστίμου και μητρώο παραβατών για την αδήλωτη εργασία

Στο άρθρο 7 του ν. 4554/2018, όπως ισχύει, προστίθεται η παράγραφος 2 του παρόντος. Το άρθρο 7 του ν. 4554/2018 διαμορφώνεται ως εξής:

1. Αν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Σ.Ε.Π.Ε. και του ΕΦΚΑ επιβληθούν σε μία επιχείρηση, εκμετάλλευση ή άλλη εργασία περισσότερα από ένα πρόστιμα για αδήλωτη εργασία του ίδιου εργαζομένου, που προκύπτουν από έλεγχο κατά τη διάρκεια της ίδιας ημέρας, η καταβολή του προστίμου γίνεται άπαξ βάσει της πράξης επιβολής προστίμου που κοινοποιήθηκε πρώτη στον εργοδότη.

2. Στο ηλεκτρονικό πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δημιουργείται μητρώο επιχειρήσεων και εργοδοτών για την καταγραφή των παραβάσεων που αφορούν την αδήλωτη εργασία. Οι επιχειρήσεις και εργοδότες που έχουν παραβατική συμπεριφορά θα αποκλείονται από ευμενείς φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις. Οι υπηρεσίες του ΣΕΠΕ και του ΕΦΚΑ είναι αρμόδιες για την τήρηση και άμεση ενημέρωσή του μητρώου.

Άρθρο 62

Εξουσιοδοτικές διατάξεις-Έναρξη ισχύος

Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 του άρθρου 8 του ν. 4554/2018, όπως ισχύουν, αντικαθίστανται από τις παραγράφους 1 και 2 παρόντος. Το άρθρο 8 του ν. 4554/2018 διαμορφώνεται ως εξής:

1. Με Αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας, και Κοινωνικών Υποθέσεων ρυθμίζονται τα παρακάτω:

α. η διαδικασία επιβολής των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων, η διαδικασία για την παροχή του δικαιώματος έκπτωσης, η προθεσμία για την εμπρόθεσμη καταβολή του μειωμένου προστίμου σε περίπτωση χορήγησης έκπτωσης, ο τρόπος και η διαδικασία ελέγχου τήρησης των προϋποθέσεων χορήγησης της έκπτωσης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος Κεφαλαίου.

β. τα στοιχεία του μητρώου παραβατών της παρ 2 του άρθρου 13 καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την τήρηση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τη διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων των Υπηρεσιών, την τίρηση και εφαρμογή του μητρώου καθώς και τους όρους, το είδος και τη διάρκεια εξαίρεσης των παραβατών από ευμενείς ρυθμίσεις.

2. Η ισχύς των άρθρων 11, 12 και της παρ.1 του άρθρου 13 αρχίζει από την έκδοση της σχετικής απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων της παρ. 1α του παρόντος άρθρου, από εκδόσεως της οποίας καταργείται η υπ' αριθμ. 43614/996/21.08.2019 (ΦΕΚ 3521 Β) Υπουργική Απόφαση, ενώ της παρ. 2 του άρθρου 13 από την έκδοση της σχετικής όμοιας Απόφασης της παρ 1β του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 63

Ρύθμιση για την Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ)

1. Σε βάρος των εργοδοτών που ασφαλίζουν προσωπικό μέσω ΑΠΔ χωρίς να καταβάλουν τις τρέχουσες μηνιαίες ασφαλιστικές εισφορές το ΚΕΑΟ δύναται, εκτός των μέτρων αναγκαστικής είσπραξης που προβλέπονται από τον ΚΕΔΕ, να αναστείλει για τον εργοδότη τη χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών του ΕΦΚΑ για την υποβολή ΑΠΔ.

2. Το ΚΕΑΟ ενημερώνει την αρμόδια για τον έλεγχο του εργοδότη υπηρεσία του ΕΦΚΑ προκειμένου να διενεργηθεί έλεγχος σχετικά με τη λειτουργία της επιχείρησης, την ύπαρξη τυχόν συνυπεύθυνων ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων, καθώς και για τη διαπίστωση του πραγματικού της απασχόλησης και την τήρηση της ασφαλιστικής νομοθεσίας. Η αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία του ΕΦΚΑ γνωστοποιεί στην Κεντρική Υπηρεσία του ΚΕΑΟ τα αποτελέσματα του ελέγχου.

3. Στις περιπτώσεις αναστολής χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, οι συναλλαγές του εργοδότη πραγματοποιούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΕΦΚΑ. Οι Α.Π.Δ. των περιόδων της αναστολής υποβάλλονται με ψηφιακό – μαγνητικό μέσο στην αρμόδια υπηρεσία του ΕΦΚΑ και η καταχώρισή τους στο πληροφοριακό σύστημα του ΕΦΚΑ γίνεται εφόσον καταβάλλονται οι απαιτητές ασφαλιστικές εισφορές που δηλώνονται με αυτές. Κατ' εξαίρεση είναι δυνατή η καταχώριση στις εξής περιπτώσεις:

α) Κατά την πρώτη μετά την αναστολή υποβολή ΑΠΔ με ψηφιακό – μαγνητικό μέσο, αν υποβάλλονται ΑΠΔ μέχρι έξι (6) μισθολογικών περιόδων είναι δυνατή η καταχώριση αυτών αν έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές τουλάχιστον της τελευταίας απαιτητής Α.Π.Δ. Αν υποβάλλονται ΑΠΔ περισσότερων των έξι (6) μισθολογικών περιόδων είναι δυνατή η καταχώριση αυτών αν έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές που αντιστοιχούν στο ένα τρίτο (1/3) του συνολικού ποσού εισφορών που δηλώνεται με τις Α.Π.Δ που υποβάλλονται.

β) Κατά την δεύτερη υποβολή με ψηφιακό – μαγνητικό μέσο αν υποβάλλονται ΑΠΔ περισσότερων μισθολογικών περιόδων είναι δυνατή η καταχώριση αυτών αν έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές που αντιστοιχούν στο ένα τρίτο (1/3) του συνολικού ποσού εισφορών που δηλώνεται με τις Α.Π.Δ. που υποβάλλονται.

Οι ΑΠΔ των οποίων δεν είναι δυνατή η καταχώριση στο πληροφοριακό σύστημα του ΕΦΚΑ σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα παράγραφο, θεωρούνται μη υποβληθείσες.

4. Μαζί με τις ΑΠΔ που υποβάλλονται με ψηφιακό – μαγνητικό μέσο στην αρμόδια υπηρεσία του ΕΦΚΑ προσκομίζονται υποχρεωτικά τα στοιχεία των φορολογικών δηλώσεων των τελευταίων τριών ετών του εργοδότη και των συνυπεύθυνων προσώπων ήτοι τα έντυπα E1, E2, E9, τα εκκαθαριστικά φορολογίας εισοδήματος για φυσικά πρόσωπα και τα έντυπα N, E2, E3 και E9 για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, καθώς και μισθωτήρια συμβόλαια έδρας και παραρτημάτων. Τα φορολογικά στοιχεία αποστέλλονται στην Κεντρική Υπηρεσία του ΚΕΑΟ.

5. Η αναστολή της χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών του ΕΦΚΑ, μπορεί να αρθεί μετά από αίτηση του οφειλέτη είτε μετά από εξόφληση, είτε μετά από ρύθμιση της οφειλής υπό την προϋπόθεση της αποστολής στο ΚΕΑΟ των φορολογικών στοιχείων που προσκόμισε ο εργοδότης και των αποτελεσμάτων του ελέγχου που διενεργήθηκε στην επιχείρηση. Οι ΑΠΔ των μισθολογικών περιόδων από τη ρύθμιση της οφειλής και μέχρι την άρση της αναστολής υποβάλλονται με ψηφιακό – μαγνητικό μέσο στην αρμόδια υπηρεσία του ΕΦΚΑ και η καταχώρισή τους γίνεται εφόσον καταβάλλονται οι απαιτητές ασφαλιστικές εισφορές που δηλώνονται με αυτές.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις εφαρμογής του παρόντος, όπως και οι τυχόν προϋποθέσεις περιπτώσεων εργοδοτών που εξαιρούνται από το μέτρο, καθώς και θέματα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα για την ενημέρωση των εργαζομένων των άνω επιχειρήσεων.

Άρθρο 64

Καταληκτική ημερομηνία υπαγωγής στη ρύθμιση

Στο άρθρο 13 του ν. 4611/2019 όπως ισχύει προστίθεται η παράγραφος 2 και διαμορφώνεται ως εξής:

1. Η αίτηση για την υπαγωγή στη ρύθμιση του παρόντος υποβάλλεται έως 30.9.2019.
2. Ειδικότερα για τους οφειλέτες των άρθρων 2 και 3 όπου η διαδικασία υπαγωγής στη ρύθμιση περιλαμβάνει δύο στάδια, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 παρ. 3 του παρόντος

νόμου, η ως άνω καταληκτική ημερομηνία αφορά στην υποβολή του αιτήματος για τον προσδιορισμό της οφειλής στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΕΦΚΑ (1o στάδιο). Στις περιπτώσεις αυτές η υπαγωγή στη ρύθμιση μπορεί να γίνει και μετά το πέρας της καταληκτικής ημερομηνίας, όταν διαβιβαστούν οι οφειλές στο ΚΕΑΟ και εφόσον υποβληθεί η αίτηση (2o στάδιο) για την υπαγωγή στην ρύθμιση μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΚΕΑΟ, η οποία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποβληθεί μετά την 31-12-2019.

Άρθρο 65

Παράταση άρθρου 50 του ν. 4569/2018

Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 50 του ν.4569/2018(Α' 179) όπως ισχύει τροποποιούνται και το άρθρο 50 διαμορφώνεται ως εξής:

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος και μέχρι την ολοκλήρωση, σωρευτικά:

- α) της έκδοσης του νέου Οργανισμού του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ),
- β) της κατάρτισης του Ψηφιακού οργανογράμματος αυτού και
- γ) των περιγραμμάτων θέσης εργασίας,

και σε κάθε περίπτωση το αργότερο μέχρι την 31.12.2020 για την έκδοση κάθε απόφασης μετάταξης ή απόσπασης υπαλλήλων του ΕΦΚΑ, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 4440/2016 (Α' 224), απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Με απόφαση του ιδίου Υπουργού βεβαιώνεται η συνδρομή των προϋποθέσεων των περιπτώσεων β' και γ' της παρούσας.

2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος και μέχρι την 31.12.2020, για την έκδοση κάθε απόφασης μετάταξης ή απόσπασης υπαλλήλων του «Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών» (ΕΤΕΑΕΠ) σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 4440/2016, απαιτείται η προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

3. Εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος διαδικασίες μετάταξης ή απόσπασης που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραγράφων 1 και 2 ολοκληρώνονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 66

Παράταση διάρκειας σύμβασης

Η από 14.04.16 (αριθ. πρωτ. σύμβασης 9/16) διοικητική σύμβαση που αφορά στην «Παροχή στο ΙΚΑΕΤΑΜ Τηλεπικοινωνιακών Υπηρεσιών Συμφωνημένου Επιπέδου (SLA) μετάδοσης δεδομένων φωνής και εικόνας μέσω ιδιωτικού ιδεατού δικτύου (IKANET) δύναται να παραταθεί με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) είτε μετά την ενεργοποίηση του νέου δικτύου εντός τεσσάρων μηνών

από την υπογραφή της σχετικής σύμβασης ύστερα από την ολοκλήρωση της νέας διαγωνιστικής διαδικασίας για τη δημιουργία του νέου δικτύου του ΕΦΚΑ (ΕΦΚΑΝΕΤ) και την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας (ζεύξη σημείων) για το σύνολο των σημείων εφαρμογής του, είτε έως την ένταξη του φορέα στο ΣΥΖΕΥΞΙΣ, οπότε και λύεται αυτοδικαίως.

Η παράταση του προηγούμενου εδαφίου δεν δύναται να εκτείνεται σε χρόνο μετά την 30η.06.2020, κατά την οποία επέρχεται αυτοδίκαιη λύση.

Άρθρο 67

Υποχρέωση κατάρτισης ισολογισμών

Ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΕΦΚΑ) υποχρεούται να καταρτίσει το αργότερο μέχρι την 30η Ιουνίου 2021 τους εκκρεμείς ισολογισμούς των ετών 2017,2018 και 2019. Μέχρι το οριζόμενο στο προηγούμενο εδάφιο χρονικό σημείο ο Ε.Φ.Κ.Α υποχρεούται να καταρτίσει τους εκκρεμείς ισολογισμούς και όλων των ενταχθέντων σε αυτόν φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών για τα έτη που ανάγονται στην χρονική περίοδο προ της ένταξής τους στο ΕΦΚΑ. Από το 2020 και για κάθε επόμενη χρήση οι ισολογισμοί υποβάλλονται το αργότερο μέχρι την 30η Ιουνίου του επόμενου έτους κάθε χρήσης.

Άρθρο 68

Ρυθμίσεις Επιλογής Προϊσταμένων

Το άρθρο 71 του π.δ. 8/2019 αντικαθίσταται και διαμορφώνεται ως εξής:

Ως Προϊστάμενοι των Γενικών Διευθύνσεων που συνιστώνται με τις διατάξεις του παρόντος επιλέγονται και τοποθετούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα, υπάλληλοι ΠΕ όλων των κλάδων εξαιρουμένης της Γενικής Διεύθυνσης Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην οποία προϊσταται υπάλληλος του κλάδου/ειδικότητας ΠΕ Πληροφορικής.

Για την πλήρωση θέσης Προϊσταμένων στις Γενικές Διευθύνσεις του ΕΦΚΑ επιλέγονται υπάλληλοι με τριετή τουλάχιστον προϋπηρεσία σε Υπηρεσίες του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΕΦΚΑ).

ΜΕΡΟΣ ΙΓ'

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Άρθρο 69

Υποχρεωτική ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων και σχετικών εγγράφων στο Συμβούλιο της Επικρατείας

1. Στο άρθρο 19 του π.δ. 18/1989 (Α' 8) προστίθεται παρ. 9 ως εξής:

«9. Το ένδικο μέσο ή βοήθημα υποβάλλεται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα από 1.1.2021 και είναι έγκυρο εφόσον φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 (Α' 125) και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 (ΕΕ L 257).»

2. Στο άρθρο 21 του π.δ. 18/1989 προστίθεται παρ. 8 ως εξής:

«8. Οι προβλεπόμενες από τις ανωτέρω παραγράφους επιδόσεις του δικαστηρίου προς τους διαδίκους γίνονται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα από 1.1.2021, και είναι έγκυρες εφόσον το δικόγραφο και η πράξη του Προέδρου περί ορισμού δικασίου και εισηγητή φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014. Το δικόγραφο και η πράξη του Προέδρου που έχουν διαβιβαστεί με ηλεκτρονικά μέσα στη δηλωθείσα με το δικόγραφο ηλεκτρονική διεύθυνση θεωρείται ότι επιδόθηκαν, μετά την παρέλευση τριών εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική αποστολή τους. Μετά την 1.1.2021, εάν η χρήση ηλεκτρονικών μέσων είναι τεχνικά αδύνατη και εφόσον τούτο επιβάλλεται για λόγους επείγοντος, οι επιδόσεις διενεργούνται κατά τις διατάξεις των παρ. 1 έως 6 του παρόντος άρθρου. Αμέσως μόλις καταστεί εκ νέου τεχνικά δυνατή η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων, τη διαβίβαση αυτή ακολουθεί η επίδοση με τα μέσα αυτά.»

3. Στο άρθρο 23 του π.δ. 18/1989 προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«4. Η έκθεση των απόψεων της Διοίκησης και ο φάκελος που τη συνοδεύει υποβάλλονται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα από 1.1.2021, και λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον τα σχετικά έγγραφα φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014. Στην έκθεση απόψεων πρέπει να επισημαίνονται διακριτά τα έγγραφα που αποτελούν περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου που αποστέλλεται και περιέχουν στοιχεία στα οποία η Διοίκηση ζητά να μην επιτραπεί η πρόσβαση των λοιπών διαδίκων, για τον λόγο ότι παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.»

4. Στο άρθρο 25 του π.δ. 18/1989 προστίθεται παράγραφος 3 ως εξής:

«3. Το δικόγραφο προσθέτων λόγων και τα υπομνήματα των διαδίκων υποβάλλονται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα από 1.1.2021, λαμβάνονται δε υπόψη από το δικαστήριο, με την επιφύλαξη των λοιπών προϋποθέσεων των παρ. 1 και 2, εφόσον τα ως άνω δικόγραφα φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014.»

5. Στο άρθρο 49 του π.δ. 18/1989 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Το δικόγραφο παρεμβάσεως υποβάλλεται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα από 1.1.2021, λαμβάνεται δε υπόψη από το δικαστήριο, με την επιφύλαξη των λοιπών προϋποθέσεων των παρ. 1 έως 4, εφόσον φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014.»

6. Στο π.δ. 18/1989 προστίθεται άρθρο 70α ως εξής:

«Άρθρο 70α

Ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων ή εγγράφων

1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 15 παρ. 1, 27 παρ. 1 και των αιτήσεων περί ευεργετήματος πενίας, όπου στις διατάξεις του παρόντος αναφέρεται η κατάθεση δικογράφου ή εγγράφου σε έντυπη μορφή, από 1.1.2021 νοείται αποκλειστικώς η ηλεκτρονική κατάθεσή τους, εφόσον τα δικόγραφα ή έγγραφα αυτά φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014. Τα εν λόγω δικόγραφα ή έγγραφα που έχουν υποβληθεί με ηλεκτρονικά μέσα θεωρείται ότι κατατέθηκαν, εφόσον επιστραφεί στον αποστολέα του δικογράφου ή εγγράφου από το δικαστήριο ηλεκτρονική απόδειξη που φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την ως άνω έννοια, και περιέχει και την έκθεση κατάθεσης.

2. Στα κατατιθέμενα με ηλεκτρονικά μέσα δικόγραφα ή έγγραφα επισυνάπτονται ως παραρτήματα τα στοιχεία των οποίων γίνεται επίκληση και κατάλογος των στοιχείων αυτών. Αν παράρτημα δικογράφου ή εγγράφου δεν μπορεί, λόγω της φύσεώς του, να κατατεθεί με ηλεκτρονικά μέσα, διαβιβάζεται χωριστά ταχυδρομικώς ή παραδίδεται στη γραμματεία. Το παράρτημα κατατίθεται σε ένα αντίτυπο για το δικαστήριο και σε ισάριθμα των διαδίκων αντίτυπα. Ο διάδικος που καταθέτει τα αντίτυπα αυτά βεβαιώνει ότι είναι πανομοιότυπα. Αν, λόγω του όγκου ενός στοιχείου, στο δικόγραφο ή έγγραφο που κατατίθεται με ηλεκτρονικά μέσα επισυνάπτονται μόνον αποσπάσματα, κατατίθεται στη γραμματεία το στοιχείο αυτούσιο ή πλήρες αντίγραφό του. Στο ηλεκτρονικό σύστημα του Δικαστηρίου καταχωρίζονται οι σχετικές πληροφορίες, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσθαση όλων των διαδίκων στο στοιχείο αυτό.

3. Επί ηλεκτρονικής καταθέσεως κάθε είδους δικογράφου ή εγγράφου στο δικαστήριο εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 40/2013 (Α' 75).

4. Εάν η κατάθεση δικογράφου ή εγγράφου με ηλεκτρονικά μέσα είναι τεχνικά αδύνατη για λόγους που αφορούν στο ηλεκτρονικό σύστημα του δικαστηρίου, ο χρήστης ενημερώνει αμέσως για την αδυναμία αυτή τη γραμματεία με κάθε πρόσφορο μέσο, σημειώνοντας: α) το είδος του δικογράφου ή εγγράφου που επιθυμεί να καταθέσει· β) κατά περίπτωση, την προθεσμία που προβλέπεται ή έχει ταχθεί για την κατάθεση του δικογράφου ή εγγράφου· γ) τη φύση της διαπιστωθείσας τεχνικής αδυναμίας, προκειμένου οι υπηρεσίες του δικαστηρίου να εξακριβώσουν αν αυτή οφείλεται σε μη διαθεσιμότητα του ηλεκτρονικού συστήματος που χρησιμοποιεί το δικαστήριο. Σε περίπτωση επείγοντος, ο ενδιαφερόμενος καταθέτει αντίγραφο του δικογράφου ή άλλου διαδικαστικού ή σχετικού εγγράφου στη γραμματεία ή το διαβιβάζει με κάθε πρόσφορο μέσο (μέσω ταχυδρομείου, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή φαξ). Αμέσως μόλις καταστεί εκ νέου τεχνικά δυνατή η χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος που χρησιμοποιεί το δικαστήριο, τη διαβιβαση αυτή ακολουθεί η κατάθεση μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος. Το δικαστήριο ή ο πρόεδρος του οικείου δικαστικού σχηματισμού, κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους, αποφαίνονται επί της αποδοχής του δικογράφου ή εγγράφου που κατατέθηκε με ηλεκτρονικά μέσα μετά τη λήξη της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που επικαλείται ο καταθέτων για να αποδείξει ότι ήταν τεχνικά αδύνατη η εμπρόθεσμη κατάθεση του εγγράφου αυτού με ηλεκτρονικά μέσα για λόγους που αφορούσαν στο ηλεκτρονικό σύστημα του δικαστηρίου.

5. Η επιβεβαίωση της καταθέσεως δικογράφου ή εγγράφου την οποία παρέχει το δικαστήριο δεν προδικάζει το από δικονομικής απόψεως παραδεκτό των διαβιβαζομένων εγγράφων.

6. Το δικαστήριο παρέχει στους διαδίκους, με τη χρήση κωδικού, τη δυνατότητα εξ αποστάσεως πρόσθασης στα δικόγραφα ή έγγραφα που έχουν υποβληθεί ή που έχουν επιδοθεί με ηλεκτρονικά μέσα. Εξαίρεση αποτελούν τα δικόγραφα ή έγγραφα στα οποία έχει κριθεί από το δικαστήριο ή τον πρόεδρο του αρμόδιου δικαστικού σχηματισμού, κατά περίπτωση, ότι δεν επιτρέπεται η πρόσθαση, διότι παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Η πρόσθαση στα δικόγραφα και στα έγγραφα κάθε υποθέσεως που έχουν υποβληθεί ή επιδοθεί με ηλεκτρονικά μέσα είναι δυνατή μέχρι της συμπληρώσεως τριμήνου από την ημερομηνία της απόφασης ή πράξης με την οποία περατώνεται η υπόθεση αυτή ενώπιον του οικείου δικαστικού σχηματισμού.»

Άρθρο 70

Υποχρεωτική ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων και εγγράφων κατά τη διαδικασία του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97)

1. Στην παρ. 5 του άρθρου 44 του ν. 2717/1999 προστίθεται τρίτο εδάφιο ως εξής:

«Τέτοια υπογραφή δεν απαιτείται στις περιπτώσεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 6 και του δευτέρου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 48 του παρόντος.»

2. Η παράγραφος 6 του άρθρου 48 του ν. 2717/1999 που είχε προτεθεί με το άρθρο 49 παρε. 1 του ν. 4055/2012 (Α' 51) αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Οι προβλεπόμενες από τις ανωτέρω παραγράφους επιδόσεις του δικαστηρίου προς τους διαδίκους μπορούν να γίνονται και με ηλεκτρονικά μέσα και είναι έγκυρες εφόσον τα προς επίδοση έγγραφα φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014. Τα προς επίδοση έγγραφα που έχουν διαβιβαστεί από το δικαστήριο με ηλεκτρονικά μέσα στη δηλωθείσα με το δικόγραφο ηλεκτρονική διεύθυνση, θεωρείται ότι επιδόθηκαν μετά την παρέλευση τριών εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική αποστολή τους. Από την 1.1.2021, όλες οι επιδόσεις του δικαστηρίου προς τους διαδίκους γίνονται αποκλειστικά με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια. Εάν η χρήση ηλεκτρονικών μέσων είναι τεχνικά αδύνατη και εφόσον τούτο επιβάλλεται για λόγους επειγοντος, οι επιδόσεις μπορεί να διενεργούνται κατά τις διατάξεις των παρ. 3 και 5 του παρόντος άρθρου. Αμέσως μόλις καταστεί εκ νέου τεχνικά δυνατή η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων, την κατά το προηγούμενο εδάφιο επίδοση ακολουθεί η επίδοση με τα μέσα αυτά.»

3. Στο άρθρο 126 του ν. 2717/1999 προστίθεται παράγραφοι 8 έως 12 ως εξής:

«8. Με την επιφύλαξη των άρθρων 26, 27 παρ. 2 και 3, 29 παρ. 2, 30 παρ. 2 περ. β', 32 παρ. 2, 58 παρ. 2, 126B, 276 παρ. 4 εδάφιο α', καθώς και των στοιχείων της εκλογής στις ειδικές διαδικασίες των εκλογικών διαφορών, τα δικόγραφα αλλά και τα λοιπά διαδικαστικά έγγραφα κάθε είδους υποβάλλονται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα από 1.1.2021 και

είναι έγκυρα εφόσον φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014. Τα εν λόγω δικόγραφα και έγγραφα που έχουν υποβληθεί με ηλεκτρονικά μέσα θεωρείται ότι κατατέθηκαν, εφόσον επιστραφεί στον αποστολέα του δικογράφου ή εγγράφου από το δικαστήριο ηλεκτρονική απόδειξη που φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την ως άνω έννοια, και περιέχει και την έκθεση κατάθεσης.

9. Στα κατατιθέμενα με ηλεκτρονικά μέσα δικόγραφα ή έγγραφα επισυνάπτονται ως παραρτήματα τα στοιχεία των οποίων γίνεται επίκληση και κατάλογος των στοιχείων αυτών. Αν παράρτημα δικογράφου ή εγγράφου δεν μπορεί, λόγω της φύσεώς του, να κατατεθεί με ηλεκτρονικά μέσα, διαβιβάζεται χωριστά ταχυδρομικώς ή παραδίδεται στη γραμματεία. Το παράρτημα κατατίθεται σε ένα αντίτυπο για το δικαστήριο και σε ισάριθμα των διαδίκων αντίτυπα. Ο διάδικος που καταθέτει τα αντίτυπα αυτά βεβαιώνει ότι είναι πανομοιότυπα. Αν, λόγω του όγκου ενός στοιχείου, στο δικόγραφο ή έγγραφο που κατατίθεται με ηλεκτρονικά μέσα επισυνάπτονται μόνον αποσπάσματα, κατατίθεται στη γραμματεία το στοιχείο αυτούσιο ή πλήρες αντίγραφό του.

10. Επί ηλεκτρονικής καταθέσεως κάθε είδους δικογράφου ή εγγράφου στο δικαστήριο εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 40/2013 (Α' 75).

11. Εάν η κατάθεση δικογράφου ή εγγράφου με ηλεκτρονικά μέσα είναι τεχνικά αδύνατη, ο χρήστης ενημερώνει αμέσως για την αδυναμία αυτή τη γραμματεία με κάθε πρόσφορο μέσο, σημειώνοντας: α) το είδος του δικογράφου ή εγγράφου που επιθυμεί να καταθέσει· β) κατά περίπτωση, την προθεσμία που προβλέπεται ή έχει ταχθεί για την κατάθεση του δικογράφου ή εγγράφου· γ) τη φύση της διαπιστωθείσας τεχνικής αδυναμίας, προκειμένου οι υπηρεσίες του δικαστηρίου να εξακριβώσουν αν αυτή οφείλεται σε μη διαθεσιμότητα του ηλεκτρονικού συστήματος που χρησιμοποιεί το δικαστήριο. Σε περίπτωση επείγοντος, ο ενδιαφερόμενος καταθέτει αντίγραφο του δικογράφου ή άλλου διαδικαστικού ή σχετικού εγγράφου στη γραμματεία ή το διαβιβάζει με κάθε πρόσφορο μέσο (μέσω ταχυδρομείου, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή φαξ). Αμέσως μόλις καταστεί εκ νέου τεχνικά δυνατή η χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος που χρησιμοποιεί το δικαστήριο, τη διαβιβαση αυτή ακολουθεί η κατάθεση μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος. Το δικαστήριο ή ο πρόεδρος του οικείου δικαστικού σχηματισμού, κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους, αποφαίνονται επί της αποδοχής του δικογράφου ή εγγράφου που κατατέθηκε με ηλεκτρονικά μέσα μετά τη λήξη της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που επικαλείται ο καταθέτων για να αποδείξει ότι ήταν τεχνικά αδύνατη η εμπρόθεσμη κατάθεση του εγγράφου αυτού με ηλεκτρονικά μέσα για λόγους που αφορούσαν στο ηλεκτρονικό σύστημα του δικαστηρίου.

12. Η επιβεβαίωση της καταθέσεως δικογράφου ή εγγράφου την οποία παρέχει το δικαστήριο δεν προδικάζει το από δικονομικής απόψεως παραδεκτό των διαβιβαζομένων εγγράφων.»

4. Στο άρθρο 129 του ν. 2717/1999 προστίθεται παρ. 7 ως εξής:

«7. Η έκθεση των απόψεων της Διοίκησης και ο φάκελος που τη συνοδεύει υποβάλλονται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα από 1.1.2021, και λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον τα σχετικά έγγραφα φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014. Στην έκθεση απόψεων πρέπει να επισημαίνονται διακριτά τα

έγγραφα που αποτελούν περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου που αποστέλλεται και περιέχουν στοιχεία στα οποία η Διοίκηση ζητά να μην επιτραπεί η πρόσθαση των λοιπών διαδίκων, για τον λόγο ότι παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.»

5. Στο άρθρο 130 του ν. 2717/1999 προστίθεται παρ. 3 ως εξής:

«3. Από 1.1.2021, το δικαστήριο παρέχει στους διαδίκους, με τη χρήση ειδικού κωδικού, τη δυνατότητα εξ αποστάσεως πρόσθασης στα δικόγραφα ή έγγραφα που έχουν υποβληθεί ή που έχουν επιδοθεί με ηλεκτρονικά μέσα. Εξαίρεση αποτελούν τα δικόγραφα ή έγγραφα στα οποία έχει κριθεί από το δικαστήριο ότι δεν επιτρέπεται η πρόσθαση, διότι παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Η πρόσθαση στα δικόγραφα και στα έγγραφα κάθε υποθέσεως που έχουν υποβληθεί ή επιδοθεί με ηλεκτρονικά μέσα είναι δυνατή μέχρι της συμπληρώσεως τριμήνου από την ημερομηνία της απόφασης ή πράξης με την οποία περατώνεται η υπόθεση αυτή ενώπιον του οικείου δικαστικού σχηματισμού.»

6. Η παρ. 3 του άρθρου 195 του ν. 2717/1999 τροποποιείται ως εξής:

«3. Η κοινοποίηση γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 6 και 7 του άρθρου 48.»

Άρθρο 71

Τροποποίηση του π.δ. 40/2013 (Α' 75)

1. Το άρθρο 1 παρ. 1 του π.δ. 40/2013 τροποποιείται ως εξής:

«1. Οι δικηγόροι και τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που χρησιμοποιούν τη διαδικασία ηλεκτρονικής κατάθεσης δικογράφου στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια:»

2. Στο άρθρο 3 του π.δ. 40/2013 προστίθεται παρ. 4 ως εξής:

«4. Από 1.1.2021, τα δικόγραφα ή έγγραφα που έχουν υποβληθεί ή που έχουν επιδοθεί με ηλεκτρονικά μέσα αποκτούν ψηφιακό υδατόσημο (digital watermark) που περιέχει τον κωδικό του δικηγόρου ή μέλους του ΝΣΚ που ασκεί το δικαίωμα πρόσθασης στα δικόγραφα ή έγγραφα αυτά και αναφέρει τα εξής: η πρόσθαση επιτρέπεται μόνο στους διαδίκους της συγκεκριμένης υπόθεσης, περιορίζεται μόνο στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διοικητικής δίκης, η δε χρήση ή αναπαραγωγή τους, για οποιονδήποτε άλλο σκοπό, απαγορεύεται χωρίς άδεια του δικαστηρίου.»

Άρθρο 72

Υποχρέωση αναγραφής του ΑΦΜ στα δικόγραφα ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων

1. Η παρ. 2 του άρθρου 17 του π.δ. 18/1989 τροποποιείται ως εξής:

«2. Το δικόγραφο πρέπει να περιέχει το όνομα εκείνου που ασκεί το ένδικο μέσο, τη διεύθυνση της κατοικίας του, τον αριθμό φορολογικού του μητρώου, την προσθαλλόμενη πράξη ή απόφαση, τους συγκεκριμένους λόγους στους οποίους στηρίζεται το ένδικο μέσο, χρονολογία και υπογραφή».

2. Η περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 2717/1999 τροποποιείται ως εξής:

«γ) αν υποβάλλεται μεν από φυσικό πρόσωπο, το όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο, αριθμό φορολογικού μητρώου, ηλεκτρονική διεύθυνση και την ακριβή διεύθυνση της κατοικίας και του χώρου εργασίας του ίδιου, του νόμιμου αντιπροσώπου του και, αν υπάρχουν, του δικαστικού πληρεξούσιου και του αντικλήτου του, αν υποβάλλεται δε από νομικό πρόσωπο, ένωση προσώπων ή ομάδα περιουσίας, την επωνυμία και την έδρα τους, τον αριθμό φορολογικού μητρώου καθώς και το όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο, αριθμό φορολογικού μητρώου, ηλεκτρονική διεύθυνση και την ακριβή διεύθυνση της κατοικίας και του χώρου εργασίας του εκπροσώπου τους και, αν υπάρχουν, του δικαστικού πληρεξούσιου και του αντικλήτου τους, ενώ, αν υποβάλλεται από το Δημόσιο, τον τίτλο της δημόσιας υπηρεσίας, ηλεκτρονική διεύθυνση και το όργανο που το εκπροσωπεί».

ΜΕΡΟΣ ΙΔ'

ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΓΕΜΗ

Άρθρο 73

1. Στο άρθρο 7 του Ν. 3419/2005 (ΦΕΚ Α' 297) προστίθεται η παράγραφος 10 με το εξής περιεχόμενο:

«10. α) Καταχωρούνται αυτοματοποιημένα, χωρίς τη διενέργεια ελέγχου πληρότητας (τυπικός έλεγχος) ή ελέγχου νιμότητας, και δημοσιεύονται, σύμφωνα με το άρθρο 16, με την υποβολή με μέριμνα του υπόχρεου της ηλεκτρονικής αίτησης και των εγγράφων του άρθρου 5 παρ. 5, οι πράξεις και τα στοιχεία που:

(i) περιβλήθηκαν τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου,

(ii) αφορούν προσωπικές εταιρείες, εκτός των περιπτώσεων λύσεως, διαγραφής και αναβίωσης,

(iii) αφορούν κεφαλαιουχικές εταιρείες, εκτός των περιπτώσεων λύσεως, διαγραφής, αναβίωσης και τροποποίησης καταστατικού που δεν εμπίπτει στην περ. i.

β) Από την αυτοματοποιημένη καταχώριση και δημοσίευση των πράξεων και στοιχείων της ανωτέρω παρ. 10.α) εξαιρούνται οι πράξεις Εταιρικών Μετασχηματισμών του ν. 4601/2019 (Α' 44).

γ) Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης & Επενδύσεων που εκδίδεται εντός έξι (6) μηνών, καθορίζεται το ελάχιστο περιεχόμενο των προτύπων καταστατικών και εταιρικών πράξεων

που εξαιρούνται από τα ανωτέρω εδάφια (ii) και (iii), προκειμένου να υποθληθούν αυτόματα στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 16 του Ν. 3419/2005 (ΦΕΚ Α' 297).

Η ισχύς των ως άνω διατάξεων αρχίζει με την πάροδο τριών (3) μηνών από την ψήφιση του παρόντος νόμου.»

2. Η περίπτωση του αρ. 2, παρ. 2, περ. β του ν. 3419/2005 τροποποιείται ως εξής:

«την παραλαβή, την πρωτοκόλληση και τον έλεγχο νομιμότητας των σχετικών αιτήσεων και των συνοδευτικών εγγράφων, καθώς και τον έλεγχο νομιμότητας των νομικών πράξεων, των δηλώσεων, των εγγράφων και των λοιπών στοιχείων που αφορούν τους υπόχρεους και δικαιολογούν την καταχώριση, μεταβολή ή διαγραφή, εκτός από τις περιπτώσεις σύστασης της ομόρρυθμης και ετερόρυθμης (απλής ή κατά μετοχές) εταιρείας, της ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας, της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης και της ανώνυμης εταιρείας, όταν αυτή πραγματοποιείται από την «Υπηρεσία Μιας Στάσης», όπως προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία και τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παρ. 10, α και β του άρθρου 7 του παρόντος Νόμου. Η καθ` ύλην και κατά τόπο αρμοδιότητα της υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ. καθορίζεται με βάση την κύρια δραστηριότητα και την κύρια επαγγελματική κατοικία ή την εγκατάσταση του υπόχρεου, αντίστοιχα. Για τα υποκαταστήματα ή τα πρακτορεία, η καθ` ύλην και κατά τόπο αρμοδιότητα της υπηρεσίας Γ.Ε.ΜΗ., καθορίζεται από την κύρια δραστηριότητα και την έδρα του υποκαταστήματος ή του πρακτορείου, αντίστοιχα. Κάθε υπόχρεος υπάγεται σε μία μόνο υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. Για τις εταιρείες τα μέλη των οποίων υποχρεούνται σε εγγραφή σε κάποιο Επιμελητήριο, ως υπηρεσίες Γ.Ε.ΜΗ. ορίζονται οι Υπηρεσίες των Επιμελητηρίων αυτών.»

3. Ο παράγραφοι 4 και 8 του άρθρου 7 του ν. 3419/2005 τροποποιούνται ως εξής:

«4. Η αρμόδια υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. του Επιμελητηρίου, με την παραλαβή της αίτησης, των δικαιολογητικών και των συνοδευτικών εγγράφων, προβαίνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πρωτοκόλληση της αίτησης και ελέγχει τα δικαιολογητικά και συνοδευτικά έγγραφα στις περιπτώσεις που προβλέπονται στον παρόντα νόμο, ως προς την πληρότητα, την ακρίβεια, τη σαφήνεια και τη νομιμότητά τους. Ο έλεγχος, που διενεργείται κατά το προηγούμενο εδάφιο, περιλαμβάνει και την καταβολή κάθε τέλους που προβλέπεται από το άρθρο 8 και κάθε φόρου ή εισφοράς που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, ως προϋπόθεση για την καταχώρηση του υπόχρεου στο Γ.Ε.ΜΗ.. Εφόσον από τον έλεγχο δεν προκύψει κώλυμα καταχώρησης, η αρμόδια υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. προβαίνει στις καταχωρήσεις, που ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 5, το αργότερο μέχρι τη δεύτερη εργάσιμη ημέρα από την ημέρα παραλαβής της αίτησης ή από την ημέρα κατά την οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 κοινοποιήσουν στην προαναφερόμενη υπηρεσία τις πράξεις τους.

Το Τμήμα Γ.Ε.ΜΗ., με την παραλαβή της απόφασης καταχώρησης από την αρμόδια για τον υπόχρεο διεύθυνση κατά την παράγραφο 1, προβαίνει αυθημερόν και χωρίς ουσιαστικό έλεγχο στις καταχωρήσεις που ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 5. »

«8. Οι παράγραφοι 4 και 5 του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται για τις καταχωρίσεις που διενεργούν οι Υπηρεσίες Μιας Στάσης κατά το στάδιο σύστασης των ομόρρυθμων εταιρειών, των ετερόρυθμων εταιρειών (κάθε μορφής), των ιδιωτικών κεφαλαιουχικών εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης και των ανωνύμων εταιρειών, όπως

προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία καθώς και στις περιπτώσεις α και β της παρ. 10 του άρθρου 7 του παρόντος Νόμου.»

4. Η παράγραφος 2 του άρθρου 9 του ν. 4548/2018 τροποποιείται ως εξής:

«2. Η τροποποίηση του καταστατικού που δεν περιβλήθηκε τον συμβολαιογραφικό τύπο, η λύση της ανώνυμης εταιρείας ύστερα από απόφαση της γενικής συνέλευσης, η διαγραφή της και η αναβίωσή της εγκρίνονται, ύστερα από τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας από την αρμόδια υπηρεσία της Περιφερειακής ενότητας της έδρας της εταιρείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος και του ν. 3419/2005 (Α' 297). Ο έλεγχος νομιμότητας περιορίζεται στην τήρηση των διατάξεων του παρόντος, του καταστατικού και των διατάξεων του ν. 3419/2005 και αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη διενέργεια της καταχώρισης και την πραγματοποίηση της δημοσιότητας από την αρμόδια υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. Σε περίπτωση μεταβολών των καταχωρίσεων της εταιρείας στο Γ.Ε.ΜΗ., που δεν εμπίπτουν στο πρώτο εδάφιο, όπως μεταβολών στην εκπροσώπηση της εταιρείας ή δηλώσεων προσαρμογής του καταστατικού, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 4, η αρμόδια υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. δεν θα προβαίνει σε οιουδήποτε είδους έλεγχο των υποβληθέντων εγγράφων.»

Άρθρο 74

1. Η περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 4548/2018 (ΦΕΚ Α' 104) αντικαθίσταται ως εξής:

«κάθε άλλης εταιρείας, εφόσον τούτο προβλέπεται ρητά από διάταξη νόμου.»

2. Με τον παρόντα νόμο κυρώνεται και έχει ισχύ νόμου από τη Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το άρθρο 7 της από 27.06.2019 Π.Ν.Π, που δημοσιεύθηκε στο υπ' αρ. 106 Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α') περιεχομένου:

«Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 18 του άρθρου 187 του Ν. 4548/2018 (Α' 104) η φράση Εντός έξι (6) μηνών από την 1η Ιανουαρίου 2019 αντικαθίσταται από την μέχρι 30.11.2019.»

Άρθρο 75

Η προθεσμία της παρ.1 του άρθρου 75 του ν.4582/2018 (Α'208) η οποία έληγε την 31.05.2019 και παρατάθηκε με την Π.Ν.Π. της 27.06.2019 (ΦΕΚ Α' 106) έως και την 31.12.2019 επικυρώνεται και τροποποιείται ως ακολούθως :

«1. Κάθε επιχείρηση ενοικιαζόμενων επιπλωμένων δωματίων – διαμερισμάτων υποχρεούται να δηλώσει το διακριτικό τίτλο της στις Υπηρεσίες Μιας Στάσης (ΥΜΣ) ή τις Υπηρεσίες ΓΕΜΗ, κατά περίπτωση, έως τις 31.12.2019.»

ΜΕΡΟΣ ΙΕ'

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 76

Σύμβαση μελέτης/κατασκευής

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 50 ν. 4412/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι η υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση έργου έχει ως αντικείμενο συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση (κατασκευή) έργου εφόσον συντρέχουν, πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της δημόσιας σύμβασης έργου και έπειτα από σύμφωνη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής ή του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, αν στην αναθέτουσα αρχή δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο, σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) ύπαρξη εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, τεύχους υπολογισμού και τεκμηρίωσης για τον καθορισμό του προϋπολογισμού της αναθέτουσας αρχής και Κανονισμού Μελετών Έργου, ο οποίος συντάσσεται ειδικά για το προς ανάθεση έργο ή υπάρχει και εφαρμόστηκε σε παρόμοια έργα,

(β) η ύπαρξη των στοιχείων Α.1 έως Α.3 και Α.7 έως Α.10 και Α.12 του υποφακέλου της υποπερίπτωσης Α' της παραγράφου 7 του άρθρου 45 του παρόντος.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορούν να εξαιρούνται κατηγορίες έργων από την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.»

2. Στο Άρθρο 50 του ν. 4412/2016 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Ουδεμία ευθύνη του δημοσίου προς αποζημίωση θεμελιώνεται σε περίπτωση τήρησης των προϋποθέσεων και της διαδικασίας του παρόντος.»

Άρθρο 77

Συμβάσεις παραχώρησης

1. Τα τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 29 του ν. 4413/2016 αντικαθίσταται ως εξής:

«Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για τα έργα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και των εποπτευομένων φορέων του και με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η υπογραφή της σύμβασης παραχώρησης μετά από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, εφόσον έχουν συντελεσθεί απαλλοτριώσεις τουλάχιστον σε ποσοστό 50%, έχει εκπονηθεί η, κατά το άρθρο 345 του ν. 4512/2018 (Α' 5), Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.), όπου απαιτείται, και υλοποιηθεί τουλάχιστον το 50% του φυσικού αντικειμένου αυτής, σύμφωνα

με το ειδικότερο πρόγραμμα παράδοσης των χώρων εκτέλεσης του έργου, το οποίο και αποτελεί έγγραφο της σύμβασης παραχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 36.»

Άρθρο 78

Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα

1. Το δεύτερο εδάφιο του Άρθρου 21 του ν. 3389/2005 αντικαθίσταται από τα εξής δυο εδάφια:

«Σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια της κατασκευής, ο Δημόσιος Φορέας, κατόπιν ειδοποίησης από την Εταιρεία Ειδικού Σκοπού, γνωστοποιεί αυτό στην αρμόδια Αρχαιολογική Υπηρεσία, η οποία υποχρεούται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εξήντα ημερών να υποδείξει τρόπους συνέχισης των εργασιών και να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της προστασίας των αρχαιοτήτων. Αν παρέλθει άπρακτη η άνω προθεσμία, η υπόδειξη τρόπων συνέισης και επιτάχυνσης των εργασιών καθώς και των απαιτουμενών ενεργειών για τη διασφάλιση της προστασίας των αρχαιοτήτων, περιέρχεται αυτοδικαίως στην αρμόδια Διεύθυνση της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και της Γενικής Διεύθυνσης Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων αντίστοιχα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και ασκείται εντός τριάντα (30) ημερών. Η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δύναται να ζητήσει, και ο Δημόσιος Φορέας υποχρεούται να χορηγήσει, χρονική παράταση των προβλεπόμενων συμβατικών προθεσμιών ίση με την καθυστέρηση που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση της αρμόδιας Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και την καθυστέρηση που μπορεί να προκύψει για την εκτέλεση των εργασιών που τυχόν απαιτούνται για την προστασία των ευρημάτων. Στην περίπτωση αυτή, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού δικαιούται να ζητήσει την ανόρθωση της ζημίας που τυχόν υπέστη από την καθυστέρηση και η οποία σε περίπτωση άπρακτης προθεσμίας της ανωτέρω συνολικής προθεσμίας των ενενήντα (90) ημερών αρχίζει από την επομένη της εκπνοής της».

2. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 23 του ν. 3389/2005 αντικαθίσταται ως εξής:

«Η απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αυτού ή η σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επ` αυτών, όπου αυτό επιτρέπεται, εξυπηρετούν σκοπούς προφανούς δημόσιας ωφέλειας και θεωρούνται κατεπείγουσες και μείζονος σημασίας.»

3. Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 23 του ν. 3389/2005 αντικαθίσταται ως εξής:

«Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.»

ΜΕΡΟΣ ΙΣΤ'

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΕ

Άρθρο 79

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΕ»

1. Η εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.», όπως συστάθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2372/1996 (Α' 29) και μετονομάσθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 4242/2014 (Α' 50), θα έχει το διακριτικό τίτλο «Enterprise Greece» στην αγγλική γλώσσα και ακριβή μετάφρασή του σε άλλη γλώσσα. Όπου στις κείμενες διατάξεις γίνεται αναφορά στην «Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε.», αυτή αντικαθίσταται με την «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.».

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου πρώτου του Ν. 2372/1996 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε» λειτουργεί χάριν του δημόσιου συμφέροντος κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εξωτερικών, αρμόδιο για την οικονομική διπλωματία και την εξωστρέφεια. Η Εταιρεία διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, όπως εκάστοτε ισχύουν, από τις ειδικές για αυτήν διατάξεις στην κείμενη νομοθεσία και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Ν. 4548/2018 (Α' 104). Η «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε» δεν ανήκει στο δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός εκάστοτε ορίζεται. Οι διατάξεις που αναφέρονται σε δημόσιες επιχειρήσεις, υπό την έννοια του ν. 3429/2005 (Α' 314), ή που διέπουν εταιρείες που ανήκουν άμεσα ή έμμεσα στο Δημόσιο δεν εφαρμόζονται ως προς την εταιρεία, με εξαίρεση των όσων ορίζονται ρητά στον παρόντα νόμο.»

3. Η παράγραφος 3 του άρθρου πρώτου του Ν. 2372/1996 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Το καταστατικό της Ελληνικής Εταιρείας Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε τροποποιείται και περιλαμβάνεται στο τέλος του παρόντος νόμου ως Παράρτημα 1».

4. α) Στον εποπτεύοντα της «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε» Υπουργό Εξωτερικών, αρμόδιο για την οικονομική διπλωματία και την εξωστρέφεια, μεταφέρεται η αρμοδιότητα έκδοσης όλων των αποφάσεων ή κοινών αποφάσεων άλλων Υπουργών που τυχόν εκδίδονται με βάση τις σημερινές κείμενες διατάξεις σε σχέση με την εταιρεία.

β) Το κάθε είδους προσωπικό που υπηρετεί στην «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε» με σχέση εργασίας ή έμμισθής εντολής αορίστου χρόνου κατατάσσεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας στις εγκεκριμένες κλίμακες αποδοχών του Μισθολογικού Κανονισμού της Εταιρείας, αποκλειστικά βάσει των τυπικών και ουσιαστικών του προσόντων, των ειδικών γνώσεων ή δεξιοτήτων και των ειδικών καθηκόντων τα οποία ασκεί και έπειτα από αξιολόγηση των κριτηρίων αυτών. Μισθοί που έχουν διαμορφωθεί κατ' εφαρμογή του ν. 4354/2015 δεν δύνανται να μειωθούν. Το ανωτέρω προσωπικό που υπηρετεί στην «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.», κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, δύναται κατ' εξαίρεση των κείμενων διατάξεων να αιτηθεί μετάταξης μέσω του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας (ν. 4440/2016) έως τις 31/12/2020, με τη διατήρηση της μισθολογικής και βαθμολογικής κατάστασης που ίσχυε προ της έναρξης ισχύος του παρόντος.

γ) Με τον διορισμό των μελών του νέου Δ.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του καταστατικού, λήγει αυτοδικαίως η θητεία του προηγούμενου Δ.Σ. της Εταιρείας. Για τη λήξη της θητείας σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο δεν καταβάλλεται αποζημίωση.

δ) Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Μέχρι την έγκριση των προβλεπόμενων, στο Άρθρο 12 του Καταστατικού της Εταιρείας της παραγράφου 3 του παρόντος, Εσωτερικών Κανονισμών και την κατάταξη του υφισταμένου προσωπικού, σύμφωνα με την υποπαράγραφο (β) του παρόντος, τα σχετικά θέματα, συμπεριλαμβανομένων και ζητημάτων μισθολογικής κατάστασης του προσωπικού της Εταιρείας, θα εξακολουθούν να διέπονται και να ρυθμίζονται από τις διατάξεις οι οποίες εφαρμόζονται μέχρι σήμερα στην «Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.» και στο προσωπικό της. Η προβλεπόμενη στο Άρθρο 4 του Καταστατικού Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εξωτερικών, αρμοδίου για θέματα εξωστρέφειας και οικονομικής διπλωματίας, εκδίδεται εντός μηνός από τη θέση σε ισχύ του παρόντος.

ΜΕΡΟΣ ΙΖ'

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 80

Στην παράγραφο 1 άρθρου 7 του Β.Δ. 748/1966 προστίθεται περίπτωση (ιε) ως εξής:

«(ιε) Κέντρων διανομής εμπορευμάτων προς καταστήματα λιανικής πωλήσεως».

Άρθρο 81

1. Το Δημόσιο, καθώς και νομικά πρόσωπα ελεγχόμενα άμεσα ή έμμεσα από αυτό, υποχρεούνται να παραχωρούν δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης επί της ζώνης ή τμημάτων της ζώνης αιγιαλού [όπως έχει καθορισθεί με την αριθ. 16301/30.9.1994 απόφαση της Νομάρχη Δυτικής Αττικής (ΦΕΚ 1147/Δ'/04.11.1994)] έμπροσθεν των εγκαταστάσεων των ναυπηγείων Σκαραμαγκά σε κάθε πρόσωπο, το οποίο λειτουργεί επιχείρηση ναυπηγείου επί των γεωτεμαχίων που αποτελούν το όλο συγκρότημα των ναυπηγείων. Σε περίπτωση που λειτουργεί επιχείρηση ναυπηγείου σε τμήμα μόνο της όλης έκτασης, η παραχώρηση θα γίνεται σε τμήμα της ζώνης του αιγιαλού που αναλογεί στην όμορη και όπισθεν αυτού έκταση που ανήκει κατά κυριότητα ή κατά χρήση στον φορέα της επιχείρησης του ναυπηγείου. Ομοίως, στην επιχείρηση του ναυπηγείου θα παραχωρείται η αποκλειστική χρήση του αναγκαίου θαλασσίου χώρου, έμπροσθεν της ζώνης αιγιαλού, για τη λειτουργία του ναυπηγείου. Για την παραχώρηση της αποκλειστικής χρήσης ο δικαιούχος θα καταβάλει αντάλλαγμα που θα καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν..... Η παραχώρηση δεν κωλύεται από την ενδεχόμενη υπηρεσιακή καθυστέρηση στον καθορισμό του ύψους του ανταλλάγματος, που στην περίπτωση αυτή θα καταβάλλεται αναδρομικά.».

2. Κτίρια, εγκαταστάσεις και λοιπές κατασκευές, που βρίσκονται στα γεωτεμάχια που αποτελούν το όλο συγκρότημα των ναυπηγείων Σκαραμαγκά, είτε σε ιδιόκτητη

έκταση είτε σε δημόσια κτήματα παραχωρηθέντα κατ' αποκλειστική χρήση στα ναυπηγεία, εφόσον έχουν κατασκευαστεί μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 2941/2001 και μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, αφορούν αποκλειστικά σε στρατιωτικά έργα και εγκαταστάσεις και θεωρούνται νόμιμα ως έχουν. Στο πλαίσιο σύστασης, μεταβίβασης ή αλλοίωσης εμπραγμάτων δικαιωμάτων ή άλλης ενοχικής δικαιοπραξίας για το σύνολο ή μέρη των εκτάσεων του ναυπηγείου ο εκάστοτε κύριος ή άλλος δικαιούχος χρήσης δεν απαιτείται να προσκομίζει βεβαίωση μηχανικού περί της νομιμότητας των κατασκευών. Ο συμβολαιογράφος, που συντάσσει σχετικές πράξεις, κάνει μνεία της παρούσας διάταξης περί της νομιμότητας των κατασκευών σε συνδυασμό με υπεύθυνη δήλωση του εκάστοτε δικαιοπρακτούντος για τη μη ύπαρξη κατασκευών μεταγενέστερων της δημοσίευσης του παρόντος (να υπάρχει βεβαίωση για τα μετά...). Κάθε διοικητική πράξη που προϋποθέτει τη νομιμότητα των κατασκευών επί ακινήτων κυριότητας ή χρήσης των εκάστοτε δικαιούχων των εκτάσεων του ναυπηγείου Σκαραμαγκά, εκδίδεται κατά τις κείμενες διατάξεις με μνεία της παρούσας διάταξης σε συνδυασμό με την υπεύθυνη δήλωση του αιτούντος την έκδοσή της, ότι οι κρίσμες εκάστοτε κατασκευές ήταν υφιστάμενες κατά τον χρόνο έκδοσης του παρόντος.

3. Ο ειδικός διαχειριστής της ΕΝΑΕ, κατά τη διαδικασία αίτησης έκδοσης ή ανανέωσης διοικητικών αδειών για τη λειτουργία της επιχείρησης ναυπηγείου, απαλλάσσεται προσωρινά από την υποχρέωση έκδοσης νέου ή ανανέωσης υφιστάμενου πιστοποιητικού πυροπροστασίας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Η διαδικασία έκδοσης των πάσης φύσεως λοιπών διοικητικών αδειών προχωρά και άνευ προσκομιδής πιστοποιητικού πυροπροστασίας. Εντούτοις, ο ειδικός διαχειριστής, ακόμη και υπό το καθεστώς ύπαρξης άδειας λειτουργίας, δεν επιτρέπει την εκτέλεση εργασιών εντός των εγκαταστάσεων του ναυπηγείου, εκτός αν πρόκειται για εργασίες για λογαριασμό και υπό την επίβλεψη του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού, το οποίο παραμένει μόνο υπεύθυνο για τα ζητήματα πυροπροστασίας στην περίπτωση αυτή. Ο ειδικός διαχειριστής μπορεί οποτεδήποτε, όσο διαρκεί η εξουσία του, να ζητήσει τη σύνταξη μελετών πυροπροστασίας κατά κανόνα ή κατά παρέκκλιση, στην τελευταία περίπτωση με ειδική αιτιολόγηση της ανάγκης παρέκκλισης, προς το σκοπό της έκδοσης πιστοποιητικού πυροπροστασίας, ανάλογα με την κατάταξη της επικινδυνότητας της δραστηριότητάς της επιχείρησης. Εφόσον επιτύχει την έκδοση πιστοποιητικού πυροπροστασίας, αυτό μεταβιβάζεται ως διοικητική άδεια στον ειδικό διάδοχο της επιχείρησης. Κάθε ειδικός διάδοχος αποκτά τα δικαιώματα των μεταβιβαζόμενων διοικητικών αδειών της επιχείρησης, στο στάδιο που αυτές βρίσκονται. Σε περίπτωση που ειδικός διάδοχος αποκτήσει άδεια λειτουργίας σε ισχύ ή συνεχίσει τη διαδικασία έκδοσης της οριστικής άδειας λειτουργίας, προκειμένου να του επιτραπεί πράγματι η άσκηση δραστηριοτήτων εντός των εγκαταστάσεων του ναυπηγείου, οφείλει να λάβει πιστοποιητικό πυροπροστασίας, αν δεν υπήρχε τέτοιο υφιστάμενο κατά την εκποίηση του ενεργητικού. Για τον σκοπό αυτό υποβάλει μελέτη πυροπροστασίας κατά κανόνα ή κατά παρέκκλιση (αν εννοεί χρήση της παρούσας διάταξης από τον ειδικό διάδοχο) στην τελευταία περίπτωση με ειδική αιτιολόγηση της ανάγκης παρέκκλισης.

Άρθρο 82

Η παράγραφος 2 του άρθρου 11 του ν. 3377/2005 (Α'202), ως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 39 του ν 4155/2013, αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«2. Η κατάσχεση και καταστροφή των προϊόντων, που αναφέρονται στη προηγούμενη παράγραφο, επιβάλλεται από τα Κλιμάκια Ελέγχου Λαϊκών Αγορών και Υπαίθριου Εμπορίου του άρθρου 7α του ν. 2323/1995 (Α'145), την Ελληνική Αστυνομία, την Δημοτική Αστυνομία, το ΣΔΟΕ, το Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή, καθώς και από τις ελεγκτικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης & Επενδύσεων, τις ελεγκτικές Υπηρεσίες των Περιφερειών και κάθε άλλη ελεγκτική υπηρεσία στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της. Για την εφαρμογή του παρόντος παρέχεται η συνδρομή της ΕΛ.ΑΣ. σύμφωνα με τα άρθρα 159-162 του π.δ. 141/1991 (Α'58) ή του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ στο χώρο ευθύνης του, όπου αυτή κρίνεται απαραίτητη.»

Άρθρο 83

1. Η παρ.1 του άρθρου 189 ν.4072/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ο φορέας απονομής του σήματος τηρεί συγκεκριμένες προδιαγραφές που διασφαλίζουν ότι έχει τη διοικητική συγκρότηση και την τεχνική επάρκεια και τεχνογνωσία για την απονομή του Σήματος και τη διενέργεια ελέγχων για το συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία. Ως φορείς απονομής του Σήματος μπορούν να οριστούν δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς, οι οποίοι αναφέρονται στον εκάστοτε Κανονισμό απονομής. Οι ιδιωτικοί φορείς πρέπει να είναι διαπιστευμένοι κατά το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17065 για το αντίστοιχο τεχνικό αντικείμενο που καθορίζεται από το ΕΣΥΔ.»

2. Στο τέλος της παρ.1 του άρθρου 192 ν.4072/2012 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Για την απονομή του δικαιώματος χρήσης του Σήματος σε προϊόντα, τα οποία έχουν ενταχθεί στο σύστημα προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης (Π.Ο.Π), προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων (Π.Γ.Ε) ή εγγυημένων παραδοσιακών ιδιότυπων προϊόντων (Ε.Π.Ι.Π) στην Ελλάδα, δεν απαιτείται η έκδοση Κανονισμού του άρθρου 187 ή η καταβολή τελών στον φορέα απονομής. Απαιτείται μόνον υποβολή της αίτησης εκ μέρους του ενδιαφερομένου προς τον φορέα, ο οποίος εντάσσει τους ενδιαφερόμενους στο μητρώο εγκεκριμένων επιχειρήσεων και δικαιούχων χρήσης των ενδείξεων Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε./Ε.Π.Ι.Π.»

3. Η περ.γ της παρ.2 του άρθρου 192 ν.4072/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Δήλωση ότι τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες πληρούν τις προδιαγραφές που τάσσονται με τον Κανονισμό που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 187. Στην περίπτωση προϊόντων τα οποία φέρουν νόμιμα τις ενδείξεις Π.Ο.Π./ Π.Γ.Ε/Ε.Π.Ι.Π. αρκεί η αναφορά της απόφασης περί ένταξης του ενδιαφερομένου στο μητρώο εγκεκριμένων επιχειρήσεων και δικαιούχων χρήσης των εν λόγω ενδείξεων.»

Άρθρο 84

Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του Άρθρου 11 του Ν. 3345/2005 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, μαζί με τους κοινόχρηστους χώρους τους, που λειτουργούν στην Κεντρική Δημοτική Αγορά και στη Βαρβάκειο Αγορά του Δήμου Αθηναίων, καθώς και για όσα ανήκουν στον Οργανισμό Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (Ο.Κ.Α.Α.) και λειτουργούν στο Δήμο Αγίου Ιωάννη Ρέντη και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης (ΚΑΘ ΑΕ), δεν απαιτείται χορήγηση άδειας νομιμοποίησης υφιστάμενων εγκαταστάσεων και αυτοτελούς άδειας ίδρυσης και λειτουργίας.»

Άρθρο 85

Η περ. Ε της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του νόμου 3299/2004 (Α' 261), αντικαθίσταται ως εξής :

«Ε. 1. Στην απόφαση υπαγωγής στις ενισχύσεις του παρόντος καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις κάλυψης της ίδιας συμμετοχής, καθώς και οι όροι που κρίνονται αναγκαίοι για την εξασφάλιση της υλοποίησης της επένδυσης και του δημοσίου συμφέροντος. Αν διαπιστωθεί ότι υποβλήθηκαν στην υπηρεσία ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία ή ότι αποσιωπήθηκαν τέτοια στοιχεία, η γνώση των οποίων θα οδηγούσε στον αποκλεισμό της υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου στις διατάξεις του παρόντος ή στη με διαφορετικούς όρους υπαγωγή του ή σε μη πιστοποίηση της ολοκλήρωσής του: α) εάν δεν έχει ολοκληρωθεί το επενδυτικό σχέδιο, ανακαλείται η απόφαση υπαγωγής και επιστρέφεται τυχόν χορηγηθείσα ενίσχυση ή καταπίπτει η εγγυητική επιστολή σύμφωνα με την υποπερίπτ. iii της περίπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 8, β) εάν έχει ολοκληρωθεί το επενδυτικό σχέδιο, επιστρέφεται το σύνολο της χορηγηθείσας ενίσχυσης.

2. Οι ανωτέρω κυρώσεις δεν εφαρμόζονται:

α. αν υποβλήθηκαν στην Υπηρεσία μη νόμιμα παραστατικά δαπανών, των οποίων η μη νόμιμη αξία δεν υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ και η ενίσχυση που αφορά στη μη νόμιμη αξία αυτών δεν υπερβαίνει ποσοστό 10% επί της συνολικής ενίσχυσης που αφορά στο επενδυτικό σχέδιο. Τα παραστατικά αυτά, κατά το μέρος της μη νόμιμης αξίας τους, δεν πιστοποιούνται για την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου. Το επενδυτικό σχέδιο ολοκληρώνεται με επιβολή κύρωσης ίσης με το διπλάσιο ποσό της ενίσχυσης που αντιστοιχεί στη μη νόμιμη αξία των παραστατικών. Η ρύθμιση αυτή δεν καταλαμβάνει περιπτώσεις πλαστών παραστατικών ή στοιχείων. Αν κατά το χρόνο διαπίστωσης των παραβάσεων η ενίσχυση έχει καταβληθεί, το ποσό ενίσχυσης που αντιστοιχεί στο διπλάσιο της μη νόμιμης αξίας των σχετικών παραστατικών ανακτάται. Η παρούσα διάταξη έχει εφαρμογή για τις διαπιστώσεις που λαμβάνουν χώρα από όργανα που είναι κατά Νόμο αρμόδια για τον έλεγχο των κατά περίπτωση στοιχείων, μετά την πρώτη εφαρμογή της.

β. αν κατά την περίοδο υλοποίησης της επένδυσης καλύφθηκε νόμιμα η ιδία συμμετοχή και τεκμηριώνεται η δυνατότητα ολοκλήρωσης της επένδυσης. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται είτε η μερική παρακράτηση, είτε η μερική επιστροφή της ενίσχυσης, το ύψος της οποίας δεν μπορεί να είναι χαμηλότερο από το 10% της εγκριθείσας ενίσχυσης. Για την εκτίμηση του τελικού ύψους της μερικής παρακράτησης ή επιστροφής της ενίσχυσης λαμβάνονται υπόψη οι ειδικότερες περιστάσεις στη βάση κριτηρίων όπως ο βαθμός ολοκλήρωσης της επένδυσης σύμφωνα με τους όρους της απόφασης υπαγωγής και ο χρόνος διαπίστωσης των παραβάσεων.

3. Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 1 και 2 εφαρμόζονται αναλόγως και για τις ρυθμίσεις των παραγράφων 4 και 7 του άρθρου 14 του Ν. 3908/2011 (Α' 8).»

Άρθρο 86

Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 2 του ν. 4608/2019 (Α' 66) τροποποιείται ως ακολούθως:

«Το ποσοστό του Ελληνικού Δημοσίου στην Εταιρεία, όπως εκπροσωπείται για την άσκηση των μετοχικών του δικαιωμάτων από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, δεν επιτρέπεται να κατέλθει του πενήντα τοις εκατό (50%) και μιας επιπλέον μετοχής επί του συνόλου των μετοχών της Εταιρείας με δικαίωμα ψήφου».

Άρθρο 87

Λειτουργία μονάδων παραγωγής ισοτόπων-ραδιοφαρμάκων

1. Για τη λειτουργία μονάδων παραγωγής ισοτόπων - ραδιοφαρμάκων με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, εκτός από την χορήγηση άδειας σύμφωνα με τις διατάξεις της 45872/2019 (Β'1103) κοινής υπουργικής απόφασης, απαιτείται και η τήρηση των διατάξεων του ν.δ. 96/1973 (Α'172) σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ν.3982/2011 (Α'143) και του ν.4442/2016 (Α'230).
2. Σε νόμιμα αδειοδοτημένες δραστηριότητες σύμφωνα με την ΚΥΑ 45872/2019, που υπάγονται στις προβλέψεις του ν.δ. 96/1973, δεν επιβάλλονται πρόστιμα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, εφόσον εντός ενός έτους από την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος ολοκληρωθούν οι διαδικασίες του ανωτέρω νομοθετικού διατάγματος.

Άρθρο 88

Μεταβατικές διατάξεις

1. Οι παρ. 4 και 5 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου καταλαμβάνουν και τις αιτήσεις υπαγωγής για τις οποίες δεν έχει περαιωθεί η υπαγωγή κατά την έννοια της παρ. 8 του άρθρου 81 του ν. 4495/2017.